

INFORMACIJA

O STANJU PRIVREDE NA PODRUČJU ZENIČKO - DOBOJSKOG KANTONA ZA 2012. GODINU SA POSEBNIM OSVRTOM NA STANJE PODUZETNIŠTVA

Zenica, maj/svibanj 2013. godine

UVOD

Programima rada Skupštine i Vlade Zeničko - dobojskog kantona za 2013. godinu predviđena je izrada Informacija o stanju privrede na području Zeničko-dobojskog kantona za 2012. godinu. Ministarstvo za privredu je, koristeći raspoložive izvore i svoju nadležnost, sačinilo ovu informaciju.

Pri izradi Informacije korišteni su sljedeći izvori:

- zvanični podaci institucija Federacije Bosne i Hercegovine i Vanjskotrgovinske komore BiH,
- rezultati ankete provedene kod privrednih subjekata,
- spoznaje do kojih se došlo u svakodnevnom radu te
- informacijski sistem malih i srednjih preduzeća (ISR-MPS)
- Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta.

Prikupljanje podataka ograničeno je mnogim problemima vezanim za pravovremenost i obuhvat prikupljenih (dostavljenih) podataka.

Na konačnu ocjenu stanja privrede u znatnoj mjeri su uticali mnogi faktori, a posebno se ističu:

- Posljedice globalne ekonomske krize,
- Nivo "sive" ekonomije,
- Problem pristupa kapitalu za investicije i obrtnom kapitalu,
- Otežano obezbjeđenje novih tehnologija,
- Usporeno usvajanje svjetskih i evropskih standarda kvaliteta (nedostatak akreditovanih institucija laboratorija za certificiranje proizvoda) svi postojeći laboratoriji djeluju lokalno, nemaju status nacionalnih laboratorija, jer nisu u skladu sa EN ili ISO normama (laboratorije za ispitivanje proizvoda od drveta, metala ili hrane).
- Sporo osvajanje novih tržišta (Bliskog Istoka, Rusije, Kine, Libije...)

Prikaz stanja BDP- Bruto društvenog proizvoda, kao sveobuhvatnog ekonomskog pokazatelja za države ex Jugoslavije i njenog bližeg okruženja, dat je na slikama 1 i 2.

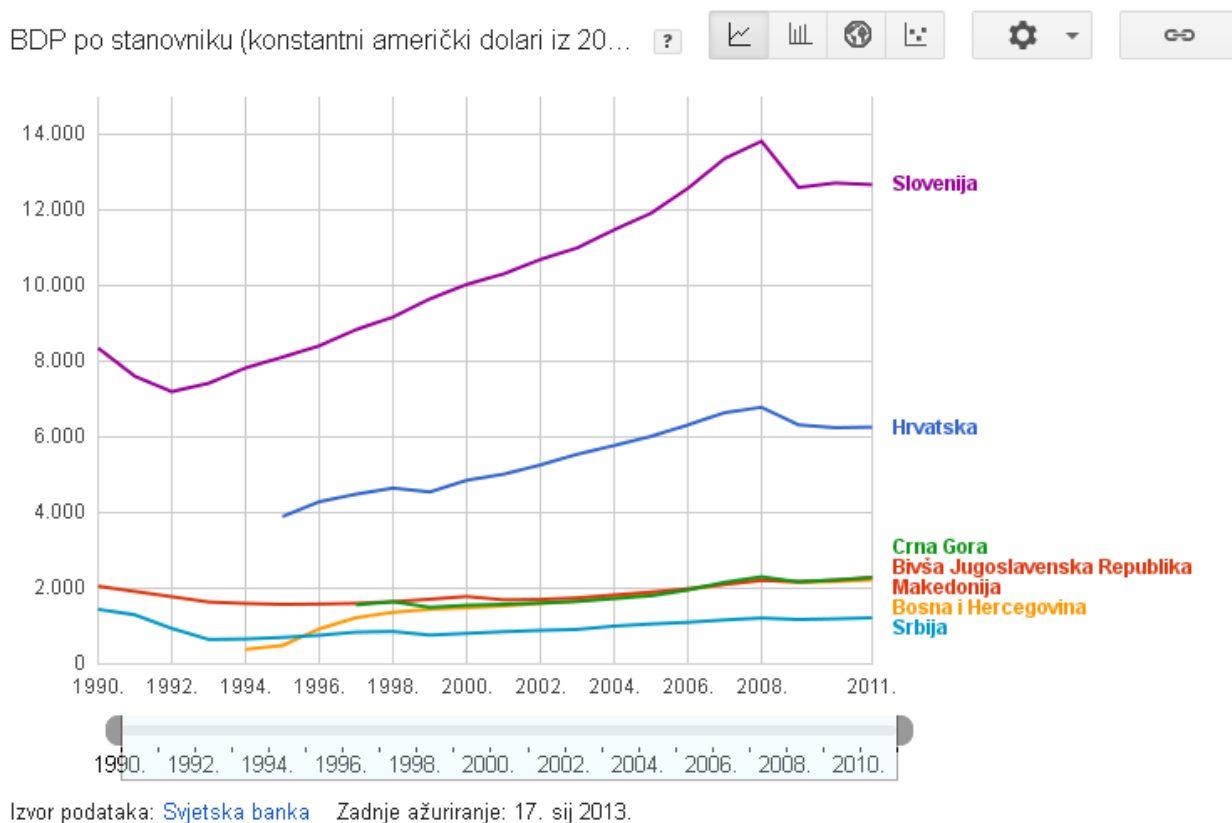
Bez obzira na činjenicu da je Federacija Bosne i Hercegovine i Bosna i Hercegovina nadležna za donošenje mjera makroekonomske politike, Vlada Kantona je svojim projektima, mjerama i intenzivnom saradnjom sa lokalnom upravom nastojala privredni ambijent učiniti pogodnijim za poduzetnike. Ova nastojanja su posebno došla do izražaja u protekloj godini zbog uticaja globalne ekonomske krize.

Tokom prethodne godine, u sklopu Vladinih aktivnosti, realizirano niz projekata koji su rezultirali poboljšanjem poslovnog ambijenta, među kojima se posebno ističu:

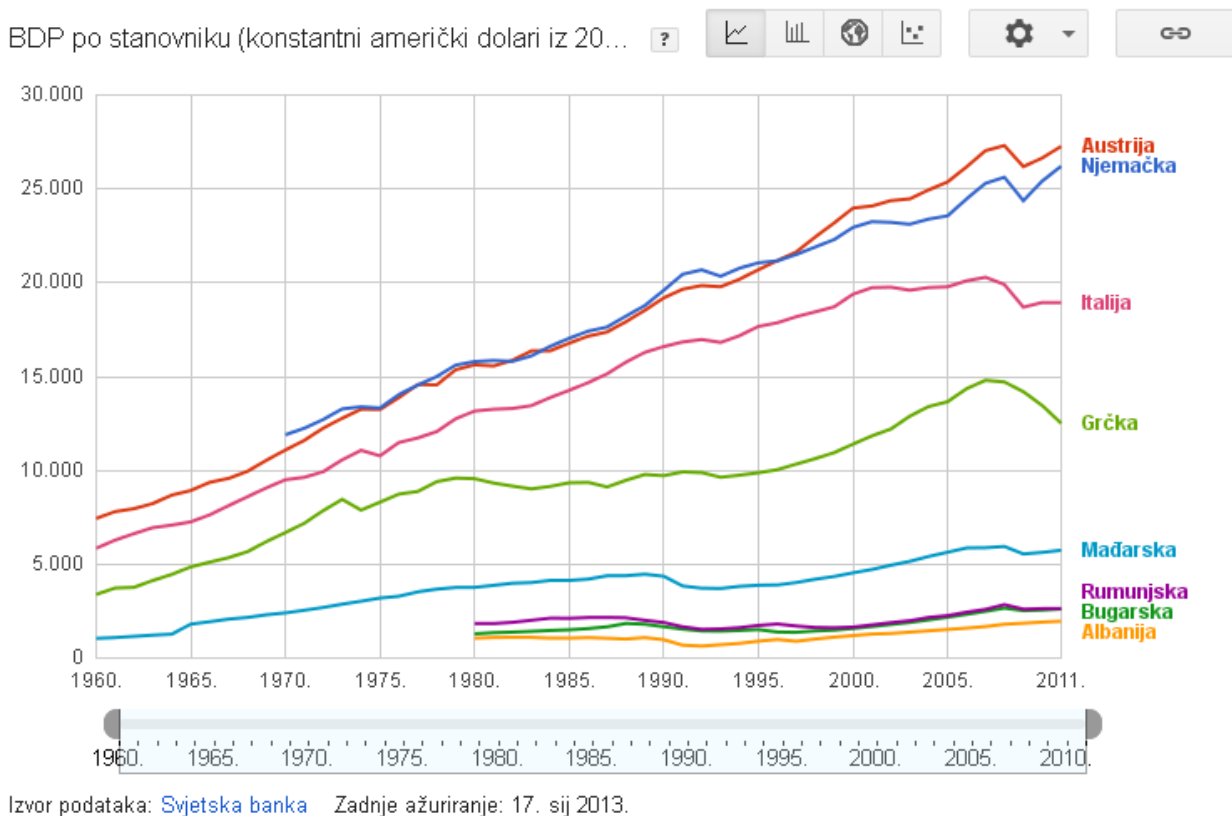
- Projekti Kapitalnih ulaganja,
- Projekti subvencioniranja privrednih aktivnosti Ministarstva za privredu i
- Program mjera štednje Vlade Kantona.

Svi ovi projekti kao i ključne mjere koje je Vlada poduzimala na unapređenju stanja u oblasti privrede dugoročnog su karaktera. Njihovi puni efekti će biti vidljivi kroz privredna kretanja (pokazatelji, statistički podaci, ...) u narednim godinama.

Slika 1. - BDP- u državama ex Jugoslavije

Slika 2. – BDP- u državama susjedima ex Jugoslavije

1. STATISTIČKI POKAZATELJI STANJA U PRIVREDI

1.1. Kretanje osnovnih pokazatelja po kantonima i Federaciji Bosne i Hercegovine.

U cilju sagledavanja osnovnih pokazatelja korišteni su zvanični podaci Federalnog zavoda za statistiku i Vanjskotrgovinske komore BiH. Izvršeno je kompariranje osnovnih pokazatelja stanja u Kantonu sa istim u drugim kantonima i Federacijom Bosne i Hercegovine.

Ovi podaci dati su u Tabeli 1.

Tabela 1. Osnovni pokazatelji privrednih/gospodarskih i drugih kretanja po kantonima

	Indeksi fizičkog obima ind. proiz		Ostvarene investicije u (KM)x10 ³		Broj zaposlenih XII mjesec		Prosječna neto plaća u KM XII mjesec		Broj nezaposlenih XII mjesec		Uvoz u (KM)x10 ³ I-XII		Izvoz u (KM)x10 ³ I – XII	
	'12./'11.	'11./ '10	2011.	2010.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.
F BiH	95,60	102,5	2.652,656	2.574.023	435.356	439.473	837,30	834,10	384.852	371.090	9.657.432	9.761.854	5.464.200	5.564.154
<i>Unsko-sanski</i>	95,00	93,7	88.433	85.360	31.238	32.156	780,39	785,23	44.734	42.726	282.136	285.612	192.982	198.931
<i>Posavski</i>	145,20	92,5	29.775	19.600	5.555	5.766	686,98	700,04	5.602	5.544	145.692	210.948	82.981	73.388
<i>Tuzlanski</i>	100,90	108,5	39.063	363.573	81095	81.850	736,90	737,88	98.2897	95.194	1.242.794	1.372.908	994.473	1.150.617
Zeničko-dobojski	95,30	104,9	443.046	234.675	67.294	70.789	727,90	714,21	69.212	66.931	1.501.366	1.550.108	1.557.202	1.445.433
<i>Bosansko-podrinjski</i>	103,10	73,6	27.014	24.659	6.158	5.796	721,42	732,96	3.637	3.855	87.906	79.799	115.094	102.647
<i>Srednjobosanski</i>	93,10	101,2	157.015	150.836	38.218	38.847	704,61	702,08	40.356	39.030	754.848	772.140	500.512	577.165
<i>Hercegovačko-neretvanski</i>	86,70	73,0	333.508	300.139	46.221	44.289	891,99	931,15	31.363	29.885	1.146.434	1.102.774	739.898	751.500
<i>Zapadno – hercegovački</i>	93,30	121,6	124.496	115.434	16.261	16.255	811,11	813,13	9.741	9.280	987.279	935.624	292.389	275.902
<i>Kanton Sarajevo</i>	93,50	94,8	909.214	1.049,402	125.856	126.054	1.034,75	1.022,89	73.018	69.842	3.324.168	3.257.574	874.685	872.423
<i>Kanton 10</i>	72,70	94,4	44.459	43.510	9.460	9.671	819,54	813,60	8.900	8.803	184.868	194.368	113.983	116.150

Izvor podataka: Statistički podaci o privrednim/gospodarskim i drugim kretanjima Federacije Bosne i Hercegovine po kantonima – Broj: 1. i 2. 2012/2013, Federalni zavod za statistiku – Sarajevo, Publikacija Vanjskotrgovinske komore BiH – januar 2013. godine.

Tabela 2. Rang osnovnih pokazatelja Zeničko - dobojskog kantona u Federaciji BiH

God.	Indeksi fizičkog obima/obujma ind. proiz.	Ostvarene investicije za godinu, u (KM)x10 ³	Broj zaposlenih	Prosječna neto plaća u KM	Izvoz u (KM)x10 ³	Uvoz u (KM)x10 ³
2012	5	2	3	7	1	2
2011	3	4	3	8	1	2
2010	7	4	3	9	1	3

Iz tabele 2. evidentno je da Kanton u 2012. godini, u odnosu na druge kantone, iskazuje zavidne rezultate u oblastima izvoza i uvoza, indeksa fizičkog obima industrijske proizvodnje, te investicija.

Nepovoljan rang nekih pokazatelja je odraz opće strukture kantonalne privrede i statističkih kriterija.

Bez obzira na novoformirane prerađivačke kapacitete i dalje je osnovna karakteristika privrede Zeničko-dobojskog kantona bazno-energetsko-sirovinska.

1.2. Fizički obim industrijske proizvodnje

Bez obzira na mali obuhvat statističkih istraživanja (broj statističkih tačaka – oko 90), indeks fizičkog obima industrijske proizvodnje kantonalne privrede u posljednjih nekoliko godina, izuzev posljednje tri godine, je neprekidno pozitivan. Detaljni komparativni podaci sa Federacijom BiH po godinama, dati su u Tabeli 3.

Bitno je istaći da su statistički podaci indeksa industrijske proizvodnje za 2008/2007, 2009/2008 i 2011/2010 godinu preračunati na bazi 2005. godine po novim ponderiranim koeficijentima i novoj dodatnoj vrijednosti na osnovu podataka Godišnjeg istraživanja industrije IND-21 za 2005. godinu.

Tabela 3. Indeksi fizičkog obima industrijske proizvodnje

	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009	2011/2010	2012/2011
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	111,40	94,10	87,50	98,50	102,50	95,30
FEDERACIJA BiH	109,10	107,90	88,40	104,20	104,90	95,600

Posmatrajući ovaj parametar po područjima i potpodručjima djelatnosti u Kantonu za 2012/2011. godinu evidentno je stanje koje pokazuje stepen pada od 4,7 %, što je prikazano u Tabeli 4.

Generalno gledano, podaci za 2012/2011. su uzrokovani znatnim uticajem globalne ekonomske krize, a naročito u područjima koja su izvozno orijentirana.

Iskazani trend za 2008., 2009., 2010., 2011. i 2012. godinu je direktna posljedica globalne ekonomske krize, te njenog uticaja na izvozno orjentirane subjekte i grane, što se vidi iz tabele 4.

Tabela 4. Indeksi fizičkog obima industrijske proizvodnje

	2008/2007	2009/2008	2010/2009	2011/2010	2012/2011
1	3	4	5	6	6
INDUSTRIJA UKUPNO	94,1	87,5	98,5	104,9	
Energija	93,6	116,0	105,8	117,0	106,1
Intermedijarni proizvodi, osim energije	100	77,2	112,0	111,4	103,8
Kapitalni proizvodi	98,4	82,1	100,3	120,0	85,8
Trajni proizvodi za široku potrošnju	96,5	116,3	100,6	47,4	53,4
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	105,6	100,0	128,5	109,5	88,7
Neraspoređeno	-	-	-	-	-
C. Rudarstvo	97,1	93,8	88,9	111,0	104,1
10 Vađenje ugljena i treseta	104,1	95,1	90,4	111,0	103,8
14 Vađenje ostalih ruda i kamena	58,8	45,7	33,9	85,8	109,8
D. Prerađivačka industrija	97,4	85,1	102,8	94,9	85,7
15 Proizvodnja hrane i pića	91,6	91,5	107,5	103,8	105,7
17 Proizvodnja tekstila	115,4	107,8	145,2	111,7	81,3
18 Proizvodnja odjeće: dorada i bojenje krzna	148,0	110,0	101,1	115,6	95,5
19 Prerada kože, izrada galanterije i obuće	123,6	61,5	73,3	121,6	76,4
20 Prerada drveta/drva i proizvodnja proizvoda od drveta/drva osim namještaja	85,7	110,3	95,7	71,8	91,0
21 Proizvodnja celuloze, papira i proizvoda od papira	115,5	78,0	100,9	127,8	96,9
22 Izdavačka i štamparska/tiskarska djelatnost	72,7	82,2	54,8	181,5	97,8
24 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	32,2	23,7	77,4	76,7	104,4
25 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	113,9	72,2	117,6	91,0	90,7
26 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	107,6	68,1	88,1	92,5	94,7
27 Proizvodnja baznih metala	101,7	83,6	116,2	113,4	105,7
28 Proizvodnja proizvoda od metala, osim mašina/strojeva i opreme	85,1	70,3	86,7	98,6	65,7
29 Proizvodnja mašina/strojeva i uređaja d.n.	91,2	79,5	110,7	125,6	96,3
31 Proizvodnja električnih strojeva i aparata d.n.	90,1	67,5	96,9	82,1	123,1
34 Proizvodnja motornih vozila prikolica i poluprikolica	82,9	131,7	277,1	145,6	120,4
36 Proizvodnja namještaja, prerađivačka industrija d.n.	95,5	114,1	100,1	47,0	53,4
E. Snabdijevanje/opskrba električnom energijom gasom/plinom i vodom	89,0	89,1	95,3	121,9	109,7
40 Snabdijevanje/opskrba električnom energijom/plinom, parom i toplom vodom	89,0	89,1	95,3	121,9	109,7
41 Skupljanje, prečišćavanje i distribucija vode	-	-	-	-	-

Izvor podataka: Statistički podaci o privrednim/gospodarskim i drugim kretanjima Federacije Bosne i Hercegovine po kantonima – Federalni zavod za statistiku - Sarajevo

Indeks fizičkog obima industrijske proizvodnje u Zeničko-dobojskom kantonu je u 2012. godini u odnosu na 2011. godinu, u području rudarstva bio 104,1, prerađivačke industrije 85,7 te u snabdijevanju električnom energijom, gasom i vodom 109,7.

Posebno visok indeks imala su podpodručja: proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica – 120,4 i proizvodnja električnih mašina i aparata – 123,1.

Istovremeno je veći broj podpodručja imalo negativan trend, kao što su: proizvodnja metalnih proizvoda osim mašina – 65,7 i proizvodnja namještaja – 53,4.

Bitno je istaći da su dominantne djelatnosti u Kantonu proizvodnja baznih metala i vađenje uglja i ostalih ruda, imale rast indeksa fizičkog obima industrijske proizvodnje.

1.3. Vanjskotrgovinska razmjena

Vanjskotrgovinska razmjena ima dugu tradiciju u Zeničko-dobojskom kantonu. U proteklom periodu ona je neprekidno rasla. Međutim zbog sveopće situacije na svjetskom tržištu, tokom 2009. godine vanjskotrgovinska razmjena bilježi pad.

Komparativni podaci vanjskotrgovinske razmjene Zeničko - dobojskog kantona za 2010., 2011. i 2012. godinu prikazani su u tabeli 5.

Tabela 5. Komparativni podaci vanjskotrgovinske razmjene Zeničko-dobojskog kantona (u 000 KM)

		IZVOZ	UVOZ	OBIM (2+3)	SALDO (2-3)	POKRIVENOST (%)
1		2	3	4	5	6
2012.	BiH	8.184.491	14.938.377	23.122.868	-6.753.886	54,79
	F BiH	5.464.200	9.637.492	15.121.691	-4.193.282	56,58
	ZDK	1.557.202	1.501.366	3.058.568	55.836	103,72
2011.	BiH	7.293.816	13.329.450	20.623.266	-6.035.643	54,72
	F BiH	4.871.245	8.598.494	13.469.739	3.727.249	56,65
	ZDK	1.168.426	1.215.252	2.383.678	-46.826	96,15
2010.	BiH	8.430.405	15.125.998	23.556.403	-6.695.593	55,73
	F BiH	5.564.154	9.761.854	15.326.008	-4.197.700	57,00
	ZDK	1.445.433	1.550.108	2.995.541	-104.675	93,25

Prema podacima Vanjskotrgovinske komore BiH, iz prethodne tabele evidentan je rast vanjskotrgovinske razmjene privrede Zeničko-dobojskog kantona tokom 2012. godine u odnosu na 2011. godinu i on iznosi 21,04 %. Istovremeno je pokrivenost uvoza izvozom bila 103,72 % uz znatno smanjen deficit.

Komparirajući podatke vanjskotrgovinske razmjene Kantona za 2012. godinu može se konstatovati sljedeće:

- Udio vanjskotrgovinske razmjene Kantona 2012/2011. je povećan u odnosu na BiH sa 12,71% na 13,22 %, te u odnosu na Federaciju BiH sa 19,55 % na 20,22 %.
- Zeničko-dobojski kanton je u odnosu na druge kantone Federacije BiH po vanjskotrgovinskoj razmjeni u 2012. bio na drugom mjestu iza Kantona Sarajevo, a po izvozu je na prvom mjestu sa učešćem od 28,49 %.
- Prema pokrivenosti uvoza izvozom Zeničko-dobojski kanton je u 2012. godini bio na drugom mjestu iza Bosansko-podrinjskog kantona.
- Udio Kantona u ukupnom izvozu Federacije BiH za 2012. godinu je 28,49 %, a u uvozu 15,54 %.
- Zeničko-dobojski kanton je u 2012/2011. godini ostvario povećanje izvoza za 7,7 %, dok je istovremeno smanjio uvoz za 3,25 %.

Tokom 2012. godine privreda Zeničko-dobojskog kantona je najveću vanjskotrgovinsku razmjenu ostvarila sa:

- Hrvatskom - 12,04 % ukupne vanjskotrgovinske razmjene,
- Njemačkom - 23,31 % ukupne vanjskotrgovinske razmjene,
- Slovenijom - 6,68 % ukupne vanjskotrgovinske razmjene,
- Italijom - 9,28 % ukupne vanjskotrgovinske razmjene.

U odnosu na 2012. godinu vanjskotrgovinska razmjena Kantona je povećana prema Italiji i Sloveniji, a smanjena prema Hrvatskoj, Njemačkoj, Srbiji i Crnoj Gori.

Vanjskotrgovinska razmjena po općinama Zeničko-dobojskog kantona za protekle tri godine prikazana je u tabeli 6.

Tabela 6. Vanjskotrgovinska razmjena po općinama (u 000 KM)

Općina	2012. GODINA			2011. GODINA			2010. GODINA		
	IZVOZ	UVOZ	POKR. %	IZVOZ	UVOZ	POKR. %	IZVOZ	UVOZ	POKR. %
BREZA	9.749	18.321	53,21	10.683	11.342	94,18	10.242	11.461	89,63
DOBOJ - JUG	7.341	26.832	27,36	7.862	23.639	33,26	5.223	17.594	26,69
KAKANJ	14.432	89.164	16,19	13.982	83.388	16,77	19.671	71.380	27,56
MAGLAJ	127.648	28.214	452,42	129.833	31.664	410,04	111.292	24.543	453,46
OLOVO	24.731	22.597	109,45	28.586	26.280	108,77	28.256	21.281	132,7
TEŠANJ	280.654	414.365	67,73	246.054	394.002	62,45	185.784	313.275	59,30
USORA	8.167	7.493	109,00	6.252	7.869	79,44	4.849	8.446	57,41
VAREŠ	9.954	3.329	298,98	5.416	4.389	132,40	9.234	3.406	271,12
VISOKO	505.724	398.648	126,86	482.057	395.513	121,88	372.832	299.219	124,60
ZAVIDOVIĆI	36.702	22.044	166,49	41.594	16.851	246,84	44.829	17.525	255,81
ZENICA	483.834	410.127	117,97	425.880	494.761	86,08	333.510	346.880	96,15
ŽEPČE	48.264	60.232	80,13	47.236	60.409	78,19	42.703	80.242	53,22
Ukupno Kanton	1.557.202	1.501.366	103,72	1.445.433	1.550.108	93,25	1.168.426	1.215.252	96,15

Iz tabele 6. evidentno je da su najveći udio u izvozu Kantona za 2012. godinu imale općine: Zenica –31,07 %; Tešanj –18,02 % i Visoko –32,4 %, a u uvozu Zenica –27,32 %, Tešanj –27,60 % i Visoko –26,55 %.

Najveći izvoznici iz Zeničko-dobojskog kantona su: „ARCELOR MITTAL ZENICA“, „NATRON HAYAT“, „PREVENT BH“, „MANN+HUMMEL BA“. Najveći uvoznici u Zeničko-dobojskom kantonu su „ARCELOR MITTAL ZENICA“ i „PREVENT BH“, „HIFA-OIL“ i „ZOVKO-OIL“.

1.4. Zaposlenost i plaće

U Tabeli 7. dati su podaci o prosječnom broju zaposlenih i prosječnim neto plaćama po područjima i odjeljcima Standardne klasifikacije djelatnosti. Kao što se vidi iz tabele 7. u 2012. godini u Kantonu je bilo zaposleno prosječno 68.649 lica, što je za 3,3 % manje u odnosu na prosjek u 2011. godinu. U ukupnom prosječnom broju zaposlenih u Federaciji BiH (437.331), u 2012.godini, Kanton učestvuje sa 16,0 %.

Bitno je napomenuti da je kod posmatranja podataka o broju zaposlenih i prosječnoj neto plaći potrebno obratiti pažnju na godišnje prosjeke, što predstavlja realnije stanje. Ovim se smanjuje mogućnost greške, pa čak i manipulacije, pogotovo u kombinaciji sa brojem nezaposlenih.

Najveća prosječna zaposlenost u Kantonu u 2012. godini je bila u području Prerađivačke industrije (20.694) i čini 30,14 % ukupno prosječno zaposlenih.

U istoj tabeli dati su podaci o prosječnim neto plaćama. Prosječna neto plaća za 2012. godinu u Kantonu je bila 720,00 KM i veća je za 2,44 % u odnosu na prosjek u 2011. godini.

U odnosu na prosječnu plaću u Federaciji BiH (830,00 KM) u 2012. godini, prosječna neto plaća u Kantonu je manja za 15,28 %. Najveća prosječna neto plaća u Kantonu je evidentirana u području Informacije i komunikacije – 1.034,00 KM, Javna uprava i odbrana – obavezno socijalno osiguranje 1.012,91 KM i Snabdijevanju električnom energijom, gasom i vodom – 1.412,00 KM, dok je najniža u području Djelatnost pružanja smještaja, pripreme i usluživanja hrane – 428,00 KM.

Tabela 7. Zaposlenost i plaće po područjima i odjeljcima Standardne klasifikacije djelatnosti

	Broj zaposlenih				Prosječna neto plaća u KM			
	Q 2012	Q 2011	Q 2010	Index Q 2012 / Q 2011	Q 2012	Q 2011	Q 2010	Index Q 2012 / Q 2011
UKUPNO	68.649	70.926	69.424	96,79	720	702,83	669,68	102,44
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	1.278	1.587	1.604	80,05	781	711,54	708,43	109,76
B Vađenje ruda i kamena	4.833	4.922	4.875	98,19	1.005	931,76	756,80	107,86
C Prerađivačka industrija	20.694	22.085	21.219	93,70	561	550,24	522,92	101,96
D Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom, plinom, parom i klimatozacija	1.715	2.293	2.282	-	1.412	1.192,90	1.193,68	118,37
E Snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1.098	-	-	-	712	-	-	-
F Građevinarstvo	3.620	4.113	4.393	88,01	452	460,68	452,57	98,11
G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla	9.393	9.863	9.548	95,23	490	494,09	486,39	99,17
H Prijevoz i skladištenje	3.681	4.513	4.554	81,56	678	757,05	755,54	89,56
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	2.320	-	-	-	428	-	-	-
J Informacije i komunikacije	781	-	-	-	1.149	-	-	-
K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	956	989	1.027	96,66	1.003	987,04	940,06	101,61
L Poslovanje nekretninama	117	-	-	-	711	-	-	-
M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.323	-	-	-	666	-	-	-
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	390	-	-	-	672	-	-	-
O Javna uprava odbrana/odbrana; obavezno/obvezno socijalno osiguranje	4.440	4.496	4.429	98,75	1.034	1.012,91	940,20	102,08
P Obrazovanje	6.239	6.192	6.053	100,75	706	507,85	677,81	139,01
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite	4.031	4.006	3.923	100,62	985	969,27	957,12	101,62
R Umjetnost, zabava i rekreacija	279	-	-	-	734	-	-	-
S Ostale uslužne djelatnosti	553	-	-	-	735	-	-	-
00...Neraspoređeno po djelatnostima KD	910	1.296	-	-	-	641,21	628,07	-

Izvor podataka: Statistički podaci o prirvrednim/gospodarskim i drugim kretanjima Federacije Bosne i Hercegovine po kantonim– Federalni zavod za statistiku – Sarajevo

U tabeli 8. prikazani su podaci prosječnog broja zaposlenih i prosječnih neto plaća po općinama.

Indeks broja zaposlenih za 2012. godinu u odnosu na prosječnu zaposlenost u 2011. godini ima pozitivan trend u svim općinama, sem u općinama Kakanj, Usora, Zenica, Vareš, Olovo i Zavidovići.

Iz iste tabele evidentno je da su indeksi prosječne neto plaće za 2012. godinu u odnosu na prosjek u 2011. godini u porastu, sem u općinama: Doboj Jug, Tešanj i Visoko.

Tabela 8. Zaposlenost i prosječne neto plaće po općinama

	Broj zaposlenih				Prosječna neto plaća u KM			
	Q 2012	Q 2011	Q 2010	Index Q 2012 / Q 2011	Q 2012	Q 2010	Q 2011	Index Q 2012 / Q 2011
UKUPNO	68.649	70.926	69.424	96,79	720	702,83	669,68	102,44
Kakanj	6.896	8.394	8.704	81,68	975	918,17	865,23	106,19
Zenica	25.221	25.274	24.630	99,79	796	780,35	733,51	102,00
Breza	2.932	2.895	2.883	101,26	846	815,68	721,14	103,72
Vareš	1.312	1.349	1.328	97,26	668	658,83	641,15	101,39
Maglaj	3.120	3.083	3.105	101,20	698	695,51	619,22	100,35
Doboj-jug	998	985	906	101,32	542	587,80	611,56	92,20
Usora	830	896	1.009	92,63	656	622,70	584,37	105,35
Olovo	1.650	1.709	1.621	95,38	606	582,69	583,33	104,00
Tešanj	9.001	8.559	8.111	105,16	577	583,32	576,79	98,92
Žepče	3.953	3.864	3.741	102,30	566	553,02	554,60	102,35
Visoko	9.231	9.019	8.428	102,35	541	557,87	548,77	96,97
Zavidovići	3.545	4.899	4.358	72,36	652	556,43	531,93	117,18

Izvor podataka: Statistički podaci o privrednim/gospodarskim i drugim kretanjima Federacije Bosne i Hercegovine po kantonima – Federalni zavod za statistiku – Sarajevo

Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, odnosno JU „Služba za zapošljavanje Zeničko – dobojskog kantona“ tokom 2012. godine sa evidencije nezaposlenih zaposleno je 9.868 lica, što je za 9,3 % više u odnosu na 2011. godinu.

1.5. Nezaposlenost

U decembru 2012. godine u Kantonu je evidentirano ukupno 69.212 lica nezaposlenih (prijavljenih u Zavodu za zapošljavanje), što je za 228 ili 3,4 % više u odnosu na isti period 2011. godine. Komparativni podaci po općinama za 2012. godinu dati su u tabeli 9. Ovi podaci predstavljaju nerealnu sliku stanja nezaposlenih zbog niza faktora koji su u funkciji koncepta prikupljanja podataka. I pored toga bitno je istaći da je nužno koristiti prosječne godišnje vrijednosti lica na evidenciji Zavoda za zapošljavanje zbog stalnih promjena koje su uzrokovane većim brojem faktora (sezonska potreba za radnom snagom, kraj školske godine i sl.).

Imajući u vidu prethodno, izračunat je prosjek nezaposlenih i zaposlenosti za posljednje četiri godine. Tako je:

- Prosječna nezaposlenost 2012. godine bila - 68.191 lica,
- Prosječna nezaposlenost 2011. godine bila - 65.873 lica i
- Prosječna nezaposlenost 2010. godine bila - 66.700 lica.

Dakle, prosječan broj nezaposlenih u 2012. u odnosu na 2011. godinu veći je za 2.318 lica, odnosno za 2,44 %. Udio Kantona u prosječnom broju nezaposlenih FBiH, u 2012. godini je 18,0 %.

- Prosječna zaposlenost 2012. godine bila – 68.773 lica,
- Prosječna zaposlenost 2011. godine bila – 70.926 lica i
- Prosječna zaposlenost 2010. godine bila – 69.424 lica.

Dakle, prosječan broj zaposlenih lica u 2012. godini u odnosu na 2011. godinu je manji za 2.134 lica, odnosno za 3,1 %. Udio Kantona u prosječnom broju zaposlenih FBiH, u 2012. godini je 15,7 %.

U tabeli 9. dat je pregled dostignutog broja nezaposlenih u decembru mjesecu proteklih godina po općinama Zeničko-dobojskog kantona

Tabela 9. Komparativni podaci nezaposlenosti (decembar)

	Broj nezaposlenih				Index 2012. 2011..	Index 2011. 2010.	Index 2010. 2009.
	2012.	2011.	2010.	2009.			
1	2	3	4	5	6	7	8
Breza	1.893	1.808	1.845	1.822	104,70	97,99	101,26
Doboj-jug	1.044	999	1.030	994	104,50	96,99	103,62
Kakanj	6.495	6.177	6.126	5.913	105,15	100,83	103,60
Maglaj	5.540	5.474	5.440	5.433	101,20	100,62	100,12
Olovo	1.993	1.976	1.893	1.778	100,86	104,38	106,46
Tešanj	8.149	7.778	7.788	7.675	104,76	99,87	101,47
Usora	992	954	964	990	102,90	98,96	97,37
Vareš	1.320	1.196	1.229	1.260	110,36	97,31	97,53
Visoko	7.262	6.856	7.138	7.148	105,92	96,05	99,86
Zavidovići	7.331	7.199	6.962	6.562	101,83	103,40	106,10
Zenica	22.040	21.731	22.051	21.427	101,42	98,55	102,91
Žepče	5.153	4.783	4.687	4.687	107,73	102,05	100,00
UKUPNO:	69.212	66.931	67.153	65.689	103,40	99,67	102,22

Podaci prikazani po općinama i po stručnoj spremi u Tabeli 10. Najveći broj nezaposlenih u 2012. godini evidentiran je u općini Zenica – 22.040, što je 31,84 % od ukupnog broja nezaposlenih u Kantonu i veći je u odnosu na isti period 2011. godine za 1,42 %.

Posmatramo po stručnoj spremi najveći broj nezaposlenih u ukupnom broju nezaposlenih u Kantonu evidentiran je u strukturi KV – 39,56 % i NKV – 30,62 %.

Tabela 10. Nezaposlene osobe prema stručnoj spremi (decembar 2012. i 2011. g.)

Općine		Ukupno	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
UKUPNO	2011.	66.931	2.198	472	13.502	189	574	26.430	2.411	21.155
	2012..	69.212	2.765	425	14.337	177	545	27.384	2.386	21.193
Breza	2011.	1.808	103	23	607	11	7	614	36	407
	2012.	1.893	123	19	643	12	5	635	41	415
Doboj - Jug	2011.	999	9	2	158	4	11	454	22	339
	2012.	1.044	30	-	175	5	9	462	25	338
Kakanj	2011.	6.177	258	46	1.253	11	32	2.624	139	1.814
	2012.	6.495	307	37	1.314	11	29	2.822	145	1.830
Maglaj	2011.	5.474	113	21	724	-	28	1.966	193	2.429
	2012.	5.540	125	20	733	-	28	2.019	193	2.422
Olovo	2011.	1.976	72	10	553	-	2	618	13	708
	2012.	1.993	90	6	577	-	2	602	13	703
Tešanj	2011.	7.778	159	36	1.079	15	69	3.271	391	2.758
	2012.	8.149	219	36	1.215	12	76	3.424	394	2.773
Usora	2011.	954	8	5	140	-	10	442	24	325
	2012.	992	15	4	156	-	12	455	26	324
Vareš	2011.	1.196	29	6	289	8	8	433	40	383
	2012.	1.320	51	6	331	8	7	480	38	399
Visoko	2011.	6.856	293	56	1.387	-	26	2.706	65	2.323
	2012.	7.262	341	53	1.551	-	28	2.887	61	2.341
Zavidovići	2011.	7.199	222	42	1.657	-	33	3.042	178	2.025
	2012.	7.331	283	39	1.685	-	32	3.095	185	2.012
Zenica	2011.	21.731	850	201	4.722	140	318	8.371	935	6.194
	2012.	22.040	1.070	180	4.918	129	285	8.444	901	6.113
Žepče	2011.	4.783	82	24	933	-	30	1.889	375	1.450
	2012.	5.153	111	25	1.039	-	32	2.059	364	1.523

Izvor podataka: Statistički podaci o privrednim/gospodarskim i drugim kretanjima Federacije Bosne i Hercegovine po kantonima – Federalni zavod za statistiku - Sarajevo

Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, odnosno JU „Služba za zapošljavanje Zeničko – dobojskog kantona“ tokom 2012. godine radni odnos prekinulo je 3.969 lica, što je za 23,2 % više u odnosu na 2011. godinu.

2. PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku fizički obim industrijske proizvodnje u Zeničko-dobojskom kantonu ostvaren je sa indeksom 95,3 % (indeks 2012/2010.), što ukazuje na postepeni pad fizičkog obima industrijske proizvodnje (indeks 2010/2009. je ostvaren sa 98,5 %; indeks 2011/2010. je ostvaren sa 104,9 %).

Globalna ekonomska kriza ostavila je negativne posljedice naročito na području „Prerađivačka industrija“ što je uočljivo iz ostvarenog indexa industrijske proizvodnje od 85,7 % i niži je od prošlogodišnjeg (94,9 % je ostvaren index 2011/2010.).

Na smanjenje fizičkog obima industrijske proizvodnje u području „Prerađivačka industrija“ najviše uticaja je imalo ostvareno smanjenje indeksa industrijske proizvodnje kod slijedećih djelatnosti:

	Index <u>2012</u> 2011
- Proizvodnja tekstila	81,3
- Štavljenje i obrada kože	76,4
- Proizvodnja celuloze i papira i proizvoda od papira	76,7
- Proizvodnja mašina	82,1

Zeničko-dobojski kanton je zadržao poziciju najvećeg izvoznika u F BiH, na što su uticali dobri poslovni rezultati i ostvareno povećanje indeksa fizičkog obima industrijske proizvodnje u slijedećim djelatnostima.

	Index <u>2012</u> 2011
- Proizvodnja drveta i proizvoda od drveta	91,1
- Proizvodnja hemikalija	104,4
- Proizvodnja električnih mašina	123,1
- Proizvodnja baznih metala	105,7

Prezentirani statistički pokazatelji, zavisno od obuhvata i načina svrstavanja podataka koji se obrađuju, ne mogu dati potpuno realnu sliku stanja u prerađivačkoj industriji Zeničko-dobojskog kantona.

2.1. Opće stanje

Tokom 2010., 2011. i 2012. godine većina zemalja EU nije uspjela naći rješenje za prevazilaženje negativnih uticaja i posljedica globalne ekonomske krize i recesije što je imalo uticaja i na pozitivna kretanja privrede BiH.

Obzirom na nužnost izvozne orijentacije privrede BiH, nastavljen je trend relativno dobrih izvoznih rezultata sa ostvarenim smanjenjem izvoza za 3,0 % u odnosu na 2011. godinu uz ostvarenje smanjenja pokrivenosti uvoza izvozom za 1,0 %. Ostvareno je i smanjenje uvoza za 1,25 % što je uticalo na povećanje vanjskotrgovinskog deficita.

Privreda ZDK permanentno ostvaruje najbolje izvozne rezultate sa najvećim ostvarenim učešćem izvoza od 19,03 % u izvozu BiH, 28,5 % izvoza FBiH, uz ostvarenje odličnih rezultata pokrivenosti uvoza izvozom od 103,72 %, nasuprot slabim rezultatima ostvarenim na nivou BiH od 54,79 % i na nivou FBiH od 56,58 %.

Posebno dobri izvozni rezultati ostvareni su u sektoru „Prerađivačka industrija“ sa ostvarenim izvozom od 97,6 % ukupnog izvoza Kantona, povećanjem izvoza sa indexom 108,7 % i pokrivenosti uvoza izvozom od 102,0 %.

Nažalost trend dobrih izvoznih rezultata privrede Zeničko-dobojskog kantona ne prate ostali poslovni pokazatelji, posebno sa aspekta poslovnih rezultata, broja zaposlenih, visine plaća i dr.

Globalnom recesijom najviše je bio pogođen naš najjači izvozni sektor – metalska industrija zbog smanjenja potražnje u sektoru građevinarstva i automobilske industrije.

Sektor metalne industrije je bio i ostao nosilac privrednog razvoja i ostvaruje sve značajnije proizvodne i izvozne rezultate sa odličnim indeksima pokrivenosti uvoza izvozom.

Uz sektor metalne industrije dobre izvozne rezultate i nivo pokrivenosti uvoza izvozom ostvaren je u sektoru drvne industrije, koja ima dobre preduslove za prevazilaženja teških posljedica recesije jer je bazirana na domaćem resursu i orijentirana je ka finalizaciji i kvalitetu.

U industriji građevinskih materijala i dalje su prisutni problemi jer je kreditna kriza uticala na smanjenje gradnje i građevinskih usluga što se posebno negativno odrazilo na smanjenje broja zaposlenih. Pogoršanju stanja u ovom sektoru je doprinijelo i smanjenje angažmana građevinskih usluga u inostranstvu što je kulminiralo sa nastankom krize u Libiji i ostalim arapskim zemljama.

Tekstilna i kožarska industrija kontinuirano posluju na granici likvidnosti i rentabilnosti. I pored izvanrednih proizvodnih i izvoznih rezultata ovih niskoakumulativnih djelatnosti uz veliko prisustvo „lohn“ poslova (dorada) ostvaruju se slabi finansijski efekti, što se reflektuje kroz niske plaće i nemogućnost izmirenja obaveza prema državi i dr.

Pozitivni trendovi u pojedinim industrijskim sektorima i dobri poslovni rezultati u vodećim izvoznim kompanijama („Arcelor Mittal“ Zenica, „Prevent“ Visoko, „Natron-Hayat“ Maglaj) ne mogu osigurati oporavak cjelokupne privrede jer veliki dio naše privrede, posebno manja privredna društva još ne pokazuju značajnije naznake oporavka od recesije.

Sa aspekta vlasničke strukture može se konstatovati da dobre poslovne rezultate ostvaruju novoformirana privredna društva sa 100% privatnim kapitalom (d.o.o.) i preduzeća koja su uspješno provela proces privatizacije.

U cilju realnijeg i potpunijeg uvida u stanje privrede, uz permanentno praćenje i sagledavanje poslovnih pokazatelja privrednih društava sa područja Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstvo za privredu je uputilo upitnike na adrese 60 značajnijih privrednih društava koja se bave djelatnostima iz oblasti Prerađivačke industrije.

Traženi podaci su dostavljeni od 21 privrednog subjekta (32,3%), što znači da privredna društva i dalje nerado daju podatke o poslovnim pokazateljima.

Podaci iz dostavljenih upitnika obrađeni su i prezentirani u tabelama „Podaci o stanju i poslovanju privrednih društava“ sublimirani po dominantnim privrednim granama i iskazuju znatno povoljnije poslovne pokazatelje od prezentiranih statističkih pokazatelja indeksa fizičkog obima industrijske proizvodnje.

Posebno su obrađene rubrike „Problemi sa kojima se suočava privredno društvo” i “Perspektive razvoja” u cilju stvaranja mogućnosti adekvatnog i blagovremenog rješavanja.

2.1.1. Privredna društva djelatnosti proizvodnje metala i metaloprerađivanja

U Tabeli 11. dat je pregled poslovnih pokazatelja privrednih društava iz oblasti proizvodnje metala i metaloprerađivanja.

PODACI O STANJU I POSLOVANJU PRIVREDNIH DRUŠTAVA

Tabela 11. - Privredna društva djelatnosti: Proizvodnja i prerađivanja metala

OPĆI PODACI														
NAZIV DRUŠTVA I SJEDIŠTE	Osnovna djelatnost	Godina index(%)	POSLOVNI REZULTATI I FINANC. STABILNOST PRIV REDNIH DRUŠTAV A							PROIZVODNI POKAZATELJI				
			Ukupan prihod (000 KM)	Ukupan rashod (000 KM)	Poslovni rezultat (000 KM)	Index (5/4)	Kapital (000 KM)	Potraživanja (000 KM)	Ukupne obaveze (000 KM)	Zaposlenost	Tržište (%)		Kapital (%)	
											Domaće	Ino	Drž.	Priv.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
„METALNO” d.d. Zenica	Proizodnja metalnih konstrukcija	2012.	15.180	14.759	420	0,97	24.352	9.266	12.626	350	62	38	-	100
		2011.	24.877	24.713	164	0,99	23.830	10.706	13.023	410	37	63	-	100
		'12./'11.	0,61	0,59	2,62	-	102,19	0,86	0,97	0,85	1,67	0,60	-	-
ŽELJEZARA „ZENICA“ d.o.o. Zenica	Proizvodnja metal.galanter. i ostale djelatnosti	2012.	7.689	12.209	-4.520	1,59	50.025	50.877	66.908	694	100	-	100	-
		2011.	11.449	16.183	-4.684	1,41	54.545	50.998	64.625	736	100	-	100	-
		'12./'11.	0,67	0,75	0,96	-	0,91	0,99	1,03	0,94	1,0	-	1,0	
„MANN+ HUMMEL BA“ d.d. Tešanj	Proizvodnja dijelova za motorna vozila	2012.	-	-	3.900	-	-	-	-	425	-	-	-	100
		2011.	47.000	-	3.000	-	23.000	7.300	8.100	468	5	95	-	100
		'12./'11.	-	-	1,3	-	-	-	-	0,9	-	-	-	1,0
„TRD“ d.o.o. Vareš	Proizvodnja mašinskih elemenata	2012.	8.477	8.200	-9	0,97	985	774	12.171	165	44	15	-	100
		2011	4.281	4.145	-37	0,97	984	2.379	10.692	165	56	85	-	100
		'12./'11.	1,93	1,98	0,24	-	1,01	0,33	1,14	1,0	0,79	0,17	-	1,0
„CIMOS TMD CASTING“ d.o.o. Zenica	Ljevanje željeza	2012.	14.699	16.324	-1.624	1,11	25.423	3.076	11,349	181	3	97	-	100
		2011.	13.042	14.695	-1.652	1,13	27.047	1.981	7.949	184	15	85	-	100
		'12./'11.	1,13	1,11	0,98	-	0,94	1,55	1,43	0,98	0,2	1,14	-	1,0
„RUDSTROJ” d.o.o. Kakanj	Proizvodnja rudarske opreme	2012.	6.575	7.970	-1.395	1,21	1.397	1.897	3.689	155	79	21	-	100
		2011.	12.589	12.553	36	0,99	2.793	3.040	3.804	126	61	39	-	100
		'12./'11.	0,52	0,63	38,75	-	0,5	0,62	0,97	1,23	1,29	0,54	-	1,0
„ENIKON“ d.o.o. Kakanj	Proizvodnja metalnih konstrukcija	2012.	1.122	1.114	8	0,99	1.100	285	80	-	-	-	-	100
		2011.	1.588	1.485	103	0,94	1.094	308	175	-	-	-	-	100
		'12/'11.	0,71	0,75	0,08	-	1,01	0,92	0,46	-	-	-	-	1,0

Iz tabelarnog pregleda proizvodnih pokazatelja privrednih društava metalne industrije, koja su dostavila podatke uočljiva je stabilizacija poslovnih pokazatelja u odnosu na prethodne krizne godine, što potvrđuje konstataciju pozitivnih kretanja u našoj privredi, jer je metalna industrija bila i ostala okosnica razvoja privrede Zeničko-dobojskog kantona.

Posebno su naglašeni problemi oko primjene radnog zakonodavstva u vezi primjene kolektivnih ugovora i Zakona o radu, te visoka parafiskalna opterećenja, problemi se ne rješavaju nego samo produbljuju.

Nasuprot stabilnosti i uspješnosti većeg broja privrednih društava u kojima je uspješno provedena privatizacija imamo nekoliko preduzeća sa državnim kapitalom i mnoštvom nagomilanih i neriješenih problema.

Takav primjer je preduzeće Željezara “Zenica” d.o.o. koje je nakon izvršene privatizacije i izdvajanja proizvodnog dijela tehnološkog procesa proizvodnje koksa, gvožđa, čelika, kovanih i valjanih proizvoda u “Arcelor Mittal” d.o.o. Zenica, registrovano sa osnovnom djelatnosti “Trgovina na veliko željeznom robom, instalacionim materijalom i opremom”. Preduzeće je samo u naslovu zadržalo naziv “Željezara” a u poslovnim jedinicama (10 tehnoloških cjelina) se bavi raznim djelatnostima, od trgovine, ugostiteljstva do izrade kovane galanterije, štampanje, sakupljanje sekundarnih sirovina, građevinske operative i dr.

Tokom 2012. godine dubioza se zadržala na nivou 2011. godine, smanjen je ukupan prihod, iskazano je povećanje rashoda i gubitaka poslovanja. Iskazano je i povećanje enormnih zaostalih obaveza iz prethodnih godina.

Iz stavke “Potraživanja”, prema novom načinu knjiženja, izdvojena su sredstva od 50 miliona KM koja “Željezari” duguje Država iz perioda formiranja zajedničke firme sa kuvajtskim investitorima.

Bez obzira što je privredno društvo Željezara “Zenica” d.o.o. Zenica u nadležnosti Vlade Federacije Bosne i Hercegovine izražena su očekivanja da se i Vlada Kantona adekvatno uključi u rješavanje gorućih problema.

Za uspješnu realizaciju razvojnih projekata očekuju brže rasterećenje privrede i stvaranje povoljnijeg ambijenta za investiranje uz potenciranje neophodnosti uvođenja mehanizama stimulacije izvoza, pojednostavljenje carinske procedure, lakše obezbjeđenje dozvola i dr.

2.1.2. Privredna društva iz oblasti proizvodnja celuloze, papira te djelatnosti prerade drveta

U tabeli 12. dat je pregled poslovnih pokazatelja privrednih društava djelatnosti proizvodnje celuloze, papira, prerade drveta i proizvodnja proizvoda od drveta.

PODACI O POSLOVANJU PRIVREDNIH DRUŠTAVA

Tabela.12. Privredna društva djelatnosti: Proizvodnja celuloze, papira, djelatnosti prerade drveta i ostalo

OPĆI PODACI														
NAZIV DRUŠTVA I SJEDIŠTE	Osnovna djelatnost	Godina index(%)	POSLOVNI REZULTATI I FINACIJSKA STABILNOST PRIVREDNIH DRUŠTAVA							PROIZVODNI POKAZATELJI				
			Ukupan prihod (000KM)	Ukupan rashod (000 KM)	Poslovni rezultat (000 KM)	Index (5/4)	Kapital (000 KM)	Potraživanja (000 KM)	Ukupne obaveze (000 KM)	Zaposlenost	Tržište (%)		Kapital (%)	
											Dom.	Ino	Drž.	Priv.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
“NATRON – HAYAT” d.o.o. Maglaj	Proizvodnja celuloze, papira i ambalaže	2012.	129.472	129.405	67	0,99	163.396	21.661	60.095	836	14	86	1,77	98,23
		2011.	129.307	116.893	12.414	0,91	163.041	18.346	71.086	836	14	86	1,77	98,23
		'12/'11.	1,01	1,11	0,01	-	1,01	1,18	0,85	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
„SECOM“ d.o.o. Visoko	Proizvodnja bukovih ploča	2012.	8.677	6.899	1.843	0,79	5.162	720	255	83	15	85	-	100
		2011.	9.605	7.625	1.913	0,79	4.019	610	130	74	15	85	-	100
		'12./'11.	0,90	0,90	0,96	-	1,28	1,18	1,96	1,1	1,0	1,0	-	1,0
„BELIF“ d.o.o Tešanj	Hemijska industrija	2012.	2.883	2.538	345	0,88	1.144	844	183	23	100	-	-	100
		2011.	2.292	2.186	106	0,95	826	761	50	23	100	-	-	100
		'12./'11.	1,26	1,16	3,25	-	-	1,38	3,66	1,0	1,0	-	-	1,0
„UNIMER“ d.o.o. Olovo	Proizvodnja rezane građe	2012.	464	448	15	0,97	193	115	56	6	95	5	-	100
		2011.	431	411	20	0,95	194	141	74	6	95	5	-	100
		'12./'11.	1,08	1,09	0,75	-	0,99	0,82	0,76	1,0	1,0	1,0	-	1,0

Iz tabelarnog pregleda uočljivo je značajno poboljšanje poslovnih rezultata, posebno u segmentu ostvarene stagnacije ukupnog prihoda (proizvodnje) u odnosu na 2011. godinu.

PD “Natron-Hayat” d.o.o. Maglaj ostvarilo je stabilizaciju proizvodnje uz permanentno ostvarenje zadržavanja ukupnog prihoda u odnosu na 2011. godinu.

Sačinjena je srednjoročna strategija sa prioritetima povećanja iskorištenja postojećih proizvodnih kapaciteta te poboljšanja ekoloških uslova i uštede energije.

Obezbjedeno je tržište za ukupnu proizvodnju sa ostvarenim izvozom od preko 86 %. Za korištenje punih kapaciteta neophodna je sirovina sa domaćeg tržišta i stari papir.

Očekuje se konkretna pomoć Vlade Kantona kroz pokretanje inicijative za donošenje Zakona o šumarstvu te boljim obezbjeđenjem upravljanja šumskim resursima sa obaveznim pravljenjem proreda u šumama u cilju sprečavanja požara i uništenja šuma od štetočina, čime bi se dobila i potrebna količina celuloznog drveta. Takođe je data sugestija da se u Zakonu o prikupljanju sekundarnih sirovina ugrade stimulatívni elementi i subvencije za prikupljanje sekundarnih sirovina (stari papir i dr.) kao što je u državama u okruženju, što bi moglo dati višestruko korisne efekte. .

Nasuprot izraženoj problematici i slabim poslovnim pokazateljima u većini preduzeća sa učešćem državnog kapitala, na području Kantona egzistira veći broj privatnih preduzeća djelatnosti prerade drveta i drugih pratećih djelatnosti (finalizacija), koja sa svojim novim tehnologijama, opremom i fleksibilnošću pronalaze mjesto na domaćem i inostranom tržištu. (“Secom” d.o.o. Visoko, “Nansi” d.o.o. Žepče i dr.).

Obzirom da je ova privredna grana bazirana na vlastitom prirodnom resursu i da je značajnim dijelom orijentirana ka izvozu, izražena su očekivanja za pomoć Vlade Kantona oko donošenja kvalitetnih zakonskih rješenja koji će regulirati cijelu ovu oblast u cilju stvaranja uslova za ravnopravno poslovanje u zemlji i okruženju (problem visokih cijena i limitirajućih količina oblovine, usklađivanje cijena sirovine sa zemljama u okruženju i dr).

2.1.3. Privredna društva iz oblasti proizvodnje nemetalnih mineralnih proizvoda

U Tabeli 13. dat je pregled poslovnih pokazatelja privrednih društava djelatnosti proizvodnje nemetalnih mineralnih proizvoda i ugradnje (građevinarstva).

PODACI O POSLOVANJU PRIVREDNIH DRUŠTAVA

Tabela 13. Privredna društva djelatnosti: Proizvodnja nemetalnih mineralnih proizvoda i ugradnja

OPĆI PODACI														
NAZIV DRUŠTVA I SJEDIŠTE	Osnovna djelatnost	Godina index(%)	POSLOVNI REZULTATI I FINANC.IJSKA STABILNOST PRIVREDNIH DRUŠTAV A							PROIZVODNI POKAZATELJI				
			Ukupan prihod (000KM)	Ukupan rashod (000 KM)	Poslovni rezultat (000 KM)	Index (5/4)	Kapital (000 KM)	Potraživanja (000 KM)	Ukupne obaveze (000 KM)	Zaposlenost	Tržište (%)		Kapital (%)	
											Dom.	Ino	Dr ž.	Priv.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
„IGM“ d.o.o. Visoko	Proizvodnja ciglarskih proizvoda	2012.	21.545	21.150	304	0,98	20.983	4.762	4.490	215	76	22	-	100
		2011.	24.478	23.991	487	0,97	20.897	4.511	5.082	225	89	11	-	100
		'12./'11.	0,88	0,88	0,62	-	1,01	1,06	0,88	0,95	0,85	2,0	-	1,0
„GMK“ d.o.o. Kakanj	Građevinarstvo	2012.	5.336	5.335	0,8	0,99	13.093	26.109	2.627	74	100	-	-	100
		2011.	10.601	10.577	23	0,99	14.119	26.463	2.288	110	100	-	-	100
		'12//11.	0,50	0,50	0,03	-	0,93	0,98	1,15	0,67	1,0	-	-	1,0
TVORNICA CEMENTA d.d. KAKANj		2012.	67.411	57.882	9.424	0,86	155.420	9.423	7.347	281	85,92	14,05	-	100
		2011.	75.899	58.466	17.206	0,77	163.201	8.847	7.563	300	86,92	13,08	-	100
		'12//11.	0,89	0,99	0,55	-	0,95	1,07	0,97	0,94	0,99	1,08	-	1,0
„BBM-VAREŠ“ d.o.o. Vareš „	Vadenje i proizvodnja ukrasnog kamena	2012.	4.288	4.198	90	0,98	17.892	10.230	17.079	44	100	-	-	100
		2011.	5.416	5.265	150	0,97	17.892	10.495	16.174	42	100	-	-	100
		'12./'11.	0,79	0,80	0,60	-	1,0	0,98	1,06	1,05	1,0	-	-	1,0
„TERMO-BETON“ d.o.o. Breza „	Građevinarstvo	2012.	4.448	-	32	-	147	959	1.120	72	100		-	100
		2011.	3.718	-	31	-	147	900	1.560	70	100	-	-	100
		'12./'11.	1,20	-	1,03	-	1,0	1,07	0,72	1,03	1,0	-	-	1,0
„UGARAK- PRODUKT“ d.o.o. Visoko		2012.	5.005	4.964	41	0,99	2.191	2.702	2.483	71	63,3	36,7	-	100
		2011.	5.113	5.073	40	0,99	2.240	3.051	1.939	73	55,7	44,3	-	100
		'12./'11.	0,98	0,98	1,02	-	0,98	0,88	1,28	0,97	1,14	0,83	-	1,0

Problemi u građevinarstvu i pratećim djelatnostima nisu riješeni jer je kreditna kriza nastala početkom recesije uticala na smanjenje izgradnje, rekonstrukcije i obnove infrastrukture i stambeno poslovnih objekata. Negativne posljedice ekonomske krize i recesije nisu se znatnije odrazile na financijski sektor jer je izvršeno povećanje kamatnih stopa i pooštavanje uslova za dobivanje kredita, što je dodatno pogoršalo opštu nelikvidnost posebno proizvodnih poslovnih subjekata.

Opća ekonomska kriza i recesija su ostavile najveće negativne posljedice na djelatnosti vezane za oblast građevinskog sektora, što se može uočiti iz smanjenih indeksa fizičkog obima industrijske proizvodnje kod većine privrednih društava koja su dostavile podatke, kao i prezentiranih poslovnih pokazatelja u tabelarnom pregledu, što je posebno izraženo kroz smanjenje broja zaposlenih.

Privredna društva vezana uz sektor građevinarstva posebno su naglasila problematiku opšte nelikvidnosti tržišta, problem naplate potraživanja, kratki rokovi plaćanja obaveza gotovinom a naplata ide kroz kompenzacije, povećanje cijena energije, nepovoljna kreditna sredstva što uz opšteprisutnu problematiku visokih opterećenja kroz poreze i doprinose uveliko otežava poslovanje i razvoj preduzaća.

Privredno društvo "BBM-Vareš" d.o.o. iskazalo je znatnije smanjenje ukupnog prihoda u odnosu na 2011. godinu (indeks 50 %).

"BBM-Vareš" d.o.o. je posebno istakao problem nepoštivanja koncesionog ugovora sklopljenog sa Vladom Zeničko-dobojskog kantona - Projekat eksploatacije nemetalne mineralne sirovine krečnjaka i eruptivnog materijala na eksploatisanom polju Kafa" i "Stijena" kod Vareša.

"BBM-Vareš" d.o.o. je u augustu 2009. godine bilo primarno znatno umanjiti proizvodnju.

U cilju bržeg prevazilaženja problema i izlaska iz ekonomske krize, privredna društva iz oblasti građevinarstva i pratećih djelatnosti apeluju na otvaranje javnih radova i brže rješavanje problematike rasterećenja privrede, poticaja razvoja i zapošljavanja, obezbjeđenja povoljnih kreditnih sredstava i dr. Posebno je istaknut problem "regularnosti" tendera. Naglašena je neophodnost da se u tenderima ugrade odgovarajući kriteriji koji će dati prednost domaćim kompanijama koje posjeduju propisane licence, poslovne reference i standarde kvaliteta.

.

2.1.4. Privredna društva iz oblasti tekstilne industrije, industrija kože, obuće, gume i ostalo

U Tabeli 14. dat je pregled poslovnih pokazatelja privrednih društava djelatnosti tekstilne industrije, industrije kože, obuće i gume te ostale djelatnosti.

PODACI O POSLOVANJU PRIVREDNIH DRUŠTAVA

Tabela 14. Privredna društva djelatnosti: Tekstilna industrija, industrija kože, obuće i gume

OPĆI PODACI														
NAZIV DRUŠTVA I SJEDIŠTE	Osnovna djelatnost	Godina index(%)	POSLOVNI REZULTATI I FINANC. STABILNOST PRIVREDNIH DRUŠTAV A							PROIZVODNI POKAZATELJI				
			Ukupan prihod (000 KM)	Ukupan rashod (000 KM)	Poslovni rezultat (000 KM)	Index (5/4)	Kapital (000 KM)	Potraživanja (000 KM)	Ukupne obaveze (000 KM)	Zaposlenost	Tržište (%)		Kapital (%)	
											Dom.	Ino	Drž.	Priv.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
„KTK VISOKO“ d.d. Visoko	Proizvodnja kože i proizvoda od kože	2012.	-	-	-	-	-	-	-	554	68	32	67	33
		2011.	5.978	11.813	-5.834		32.764	13.045	39.659	810	68	32	67	33
		'12/'11.	-	-	-	-	-	-	-	0,89	1,0	1,0	1,0	1,0
„ALMA-RAS“ d.o.o. Olovo	Proizvodnja rublja	2012.	14.834	14.414	420	0,97	3.731	1.402	7.517	501	69	31	-	100
		2011.	12.561	11.824	737	0,94	3.315	1.409	7.269	517	64	36	-	100
		'12/'11.	1,18	1,22	0,57	-	1,13	0,99	1,03	0,97	1,08	0,86	-	1,0
„ALPINA-BROMY“ d.o.o. Tešanj	Proizvodnja obuće	2012.	6.102	6.052	-50	0,99	10	1.443	5.449	316	10	90	-	100
		2011.	6.200	6.021	178	0,97	10	873	4.953	290	5	95	-	100
		'12/'11.	0,98	1,01	0,23	-	1,0	1,65	1,10	1,29	2,0	0,95	-	1,0
„BONTEX“ d.o.o. Maglaj	Proizvodnja košulja	2012.	1.993	1.906	86	0,96	128	178	341	153	2	98	-	100
		2011.	1.995	1.911	84	0,96	41	199	410	147	2	98	-	100
		'12/'11.	0,99	0,99	1,02	-	3,12	0,89	0,83	1,04	1,0	1,0	-	1,0

Iz tabelarnog pregleda poslovnih pokazatelja privrednih društava koja su dostavila podatke može se zaključiti da je većina firmi ostvarila relativno dobre poslovne rezultate primjerene sveukupnom stanju ekonomije.

Nažalost, još uvijek je prisutan visok procenat nepovoljnih “lohn” poslova- dorada za stranog naručioca, kroz koje se ostvaruju slabi finansijski efekti.

Tradicija djelatnosti tekstilne i kožarske industrije na području Zeničko-dobojskog kantona rezultirala je otvaranjem novih firmi sa privatnim kapitalom koje su prihvatile iskusnu radnu snagu iz problematičnih “državnih” i privatizovanih preduzeća, firme koje iskazuju fleksibilnost za prilagođavanje zahtjevima tržišta EU (firma “Prevent” iz Visokog nalazi se na spisku najvećih izvoznika u BiH).

“Alma-Ras” d.o.o. Olovo permanentno ostvaruje dobre poslovne rezultate uz orijentaciju ka zadržavanju imidža dobrog kvaliteta i dizajna vlastitih proizvoda, reklamiranja i otvaranja vlastitih prodajnih mjesta. Dobrim poslovnim rezultatima su doprinijele i realizirane subvencije-poticajna sredstva sa nivoa Kantona i FBiH. Potenciran je problem nedostatka kvalificirane radne snage iz tekstilne branše (nedostatak odgovarajućih stručnih škola).

Nasuprot uspješnih poslovnih pokazatelja privrednih društava sa privatnim kapitalom u većini privatiziranih preduzeća nastavljen je trend sve slabijih rezultata poslovanja, čestih obustava rada i prekida poslovne aktivnosti.

Tradicija, kvalitet, fleksibilnost, velika ponuda izvoznih poslova (lohn-usluga) i orijentacija ka domaćem proizvodu garant su opstanka i prosperiteta tekstilne i kožarske industrije uz opravdana očekivanja za donošenje adekvatnih mjera koje će ublažiti neusklađenost između dobrih proizvodnih i izvoznih rezultata i slabih finansijskih efekata.

2.2. Aktuelna problematika

Ostvarena su predviđanja da će globalna ekonomska kriza prouzrokovati opću nesigurnost tržišta i kapitala, što je uticalo na dalje usložnjavanje proizvodne i poslovne problematike.

Osim navedene specifične i „goruće“ problematike za pojedine djelatnosti i firme, naznačene u upitnicima privrednih društava, naglašen je zahtjev i neophodnost za brže i efikasnije rješavanje problematike, karakteristične za sve privredne grane i poslovne subjekte:

- Visoke stope poreza i doprinosa, traži se hitno smanjenje,
- Visoka parafiskalna opterećenja (vodni doprinosi, doprinosi za šume, turističke zajednice, i dr.), traži se smanjenje i ukidanje,
- Nedostaju mehanizmi zaštite domaće proizvodnje,
- Nedostaju stimulativne mjere izvoza, supstitucije uvoza i novog zapošljavanja,
- Visoke kamatne stope, nepovoljna kreditna sredstva,
- Visoke cijene energenata i komunalnih usluga,
- Komplikovane i skupe administrativne procedure za dobivanje dozvola,
- Prisustvo sivog tržišta i nelojalna konkurencija

Privredna društva su posebno naglasila očekivanja da Vlada Zeničko-dobojskog kantona inicira i pomogne u donošenju pozitivnih sistemskih mjera u okviru svoje nadležnosti i na višim instancama u smislu rješavanja navedene problematike, što će omogućiti stvaranje povoljnijeg poslovnog ambijenta.

2.3. Perspektive razvoja

Imajući u vidu složenost i težinu ekonomske situacije pojačane negativnim uticajima globalne ekonomske krize, može se konstatovati da je sektor „Prerađivačka industrija“ ostvario relativno zadovoljavajuće rezultate. Većina privrednih društava obnovila su saradnju sa ino-partnerima, zauzela su izvoznu orijentaciju i osvajanje novih tržišta. Planiraju se i već realizuju neophodni razvojni projekti sa uvođenjem novih tehnologija i proizvodnog asortimana.

U tom smislu privredna društva su iskazala očekivanja za brzo i efikasno djelovanje na svim nivoima zakonodavne i izvršne vlasti kroz donošenje i provođenje adekvatnih mjera za ublažavanje posljedica ekonomske krize i stvaranja povoljnijih uslova za brži razvoj i napredak.

Posebno je istaknut značaj uspješne realizacije raznih vidova poticajnih mjera koje je Vlada Kantona putem Ministarstva privrede realizirala u proteklim godinama. Naznačena je neophodnost nastavka i povećanja obima i vrste poticajnih mjera posebno u sferi stimulacije novog zapošljavanja, izvoza i razvojnih projekata.

3.1. ELEKTRIČNA ENERGIJA

3.1.1. Pokazatelji za 2012. godinu i plan za 2013. godinu

U tabelama 1.1. i 1.2. dat je pregled planiranih i ostvarenih količina električne energije, odnosno, potrošnja u Kantonu u 2012. godini i plan potreba za 2013. godinu, kao i proizvodnja u termoelektranama “Kakanj” i “Natron-Hayat”;

Tabela 1.1. Realizacija i plan proizvodnje i potrošnje električne energije

Električna energija	Plan 2012. [GWh]	Realizacija 2012. [GWh]	<u>Real. '12.</u> Plan '12.	Plan 2013. [GWh]	Odnos <u>Plan '13.</u> Real. '12.
Proizvodnja	2.548,53	2.634,72	1,033	2.537,33	0,963
Potrošnja	723,209	688,329	0,951	721,101	1,047

Izvor: JP „Elektroprivreda BiH” d.d. „Elektrodistribucija Zenica” Zenica

3.1.2. Realizacija planiranog u 2012. godini

Elektro-energetski sistem je na području Zeničko - dobojskog kantona u 2012. godini funkcionisao stabilno, kako u oblasti proizvodnje, tako i u oblasti prijenosa i distribucije električne energije. Zahvaljujući tome omogućeno je kontinuirano snabdjevanje električnom energijom.

Tehničko-tehnološki uslovi za dalji rast proizvodnje objektivno postoje, ali u najvećoj mjeri zavise o mogućnostima isporuke i potreba (potrošnje) električne energije.

Snabdjevenost tržišta, odnosno, potrošača električnom energijom, tokom cijele prethodne godine bila je zadovoljavajuća i u skladu sa potrebama.

3.1.3. Plan potreba u 2013. godini

Na području Zeničko-dobojskog kantona, u 2013. godini, planirano je predati potrošačima količine električne energije u iznosu 721,101 [GWh].

Prilikom izrade Bilansa za 2013. godinu u Federaciji Bosne i Hercegovine osnovno polazište predstavlja zadovoljenje očekivane potrošnje električne energije na području Federacije, a time i na području Zeničko-dobojskog kantona. Planiranim sanacionim i rehabilitacionim radovima proizvodnih kapaciteta u prethodnim godinama obezbjeđeni su uslovi da se, u okviru realnih mogućnosti, planira na optimalan način rad elektro-energetskog sektora.

Vlada Federacija Bosne i Hercegovine je, u cilju dugoročnog osiguranja električne energije u Federaciji, donijela Odluku kojom se utvrđuje javni interes za izgradnju šest termoelektrana, 16 hidroelektrana i šest vjetroelektrana.

Riječ je o termoelektranama: Tuzla, blok 7 /450 MW/, TE Bugojno 300 MW.

Na području Zeničko-dobojskog kantona planirano je KAKANJ /blok 8/ 300 MW; Kakanj /kombi ciklus/ 100 MW .

Kad su hidroelektrane u pitanju, to su: Ustikolina, Unac (Rmanj Manastir), Vrilo, Kablić, , Vrhpolje, Glavatičevo, Bjelimići, Čaplje, Han Skela, Vinac, Babino Selo, Ugar Ušće, Vrletna Kosa, Ivik i PHE Bjelimići.

Na području Zeničko-dobojskog kantona planirano je HE Kruševo sa HE Zeleni vir (instalisanе snage (9,75+2,13) MW) u Olovu, i HE Vranduk u Zenici (instalisanе snage 19,56 MW).

Tabela 1.2. Realizirana proizvodnja i potrošnja u 2012. godini i planirana proizvodnja i potrošnja u 2013. godini

		PLAN 2012.godina [GWh]	REALIZACIJA 2012. godina [GWh]	<u>Realiz. '12.</u> Plan '12.	PLAN 2013.godina [GWh]	<u>Plan '13.</u> Real. '12.
Proizvod.	TE KAKANJ	2.403,500	2.487,200	1,0350	2.386,100	0,959
	TE NATRON HAYAT	145,030	147,520	1,017	151,230	1,025
UKUPNO		2.548,530	2.634,720	1,033	2.537,330	0,963
	INDUSTRIJA	209,041	184,444	0,882	189,089	1,025
	DOMAĆINSTVA	372,712	361,282	0,969	378,656	1,048
POTROŠNJA PO OPĆINAMA	BREZA	5,284	5,214	0,986	5,745	1,101
	DOBOJ - JUG	5,169	4,867	0,941	5,707	1,172
	KAKANJ	13,633	13,809	1,012	14,107	1,021
	MAGLAJ	6,978	6,725	0,963	7,327	1,089
	OLOVO	3,694	3,841	1,039	4,257	1,108
	TEŠANJ	21,428	24,056	1,122	26,888	1,117
	USORA	0	0	0	0	0
	VAREŠ	2,584	2,385	0,923	2,429	1,018
	VISOKO	16,163	17,318	1,071	18,813	1,086
	ZAVIDOVIĆI	10,634	9,998	0,940	11,262	1,126
	ZENICA	54,368	52,936	0,973	55,313	1,044
	ŽEPČE	1,521	1,454	0,956	1,509	1,037
UKUPNO:		723,209	688,329	0,951	721,101	1,047

Izvor: "Elektroprivreda BiH" d.d. „Elektrodistribucija Zenica“ Zenica, TE „Kakanj“ i TE „Natron Hayat“

Napomena 1: U stavci „industrija“ sadržana je potrošnja svih kategorija osim kategorije „domaćinstva“.

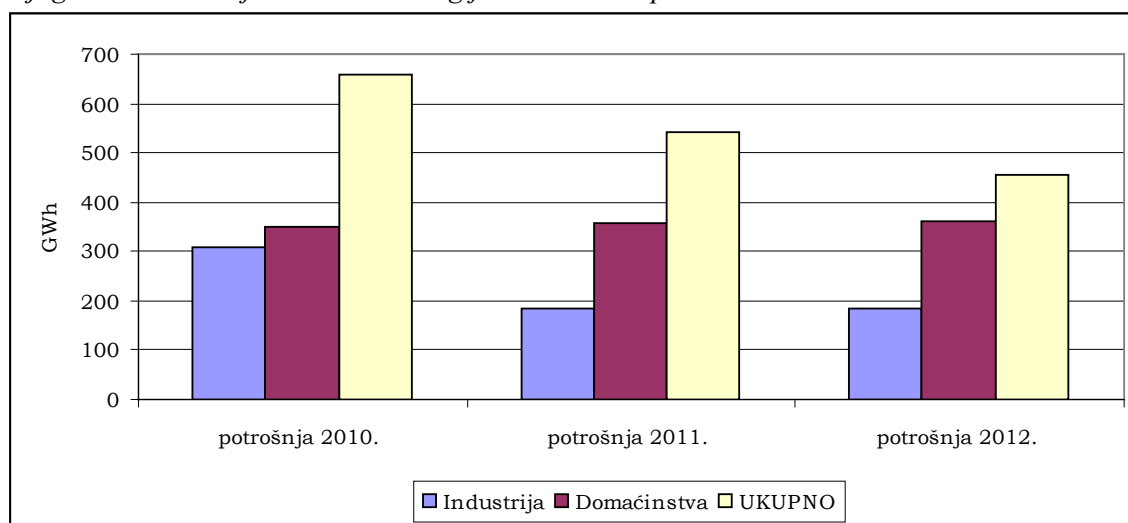
Napomena 2: Općina Usora pripada Elektroprivredi HZ HB, ali nismo dobili podatke.

Napomena 3: Prikazane vrijednosti u tabeli što se odnose na proizvodnju električne energije u TE „Kakanj“ i TE „Natron-Hayat“ podrazumijevaju energiju što je Podružnica „Elektrodistribucija Zenica“ preuzima i distribuira;

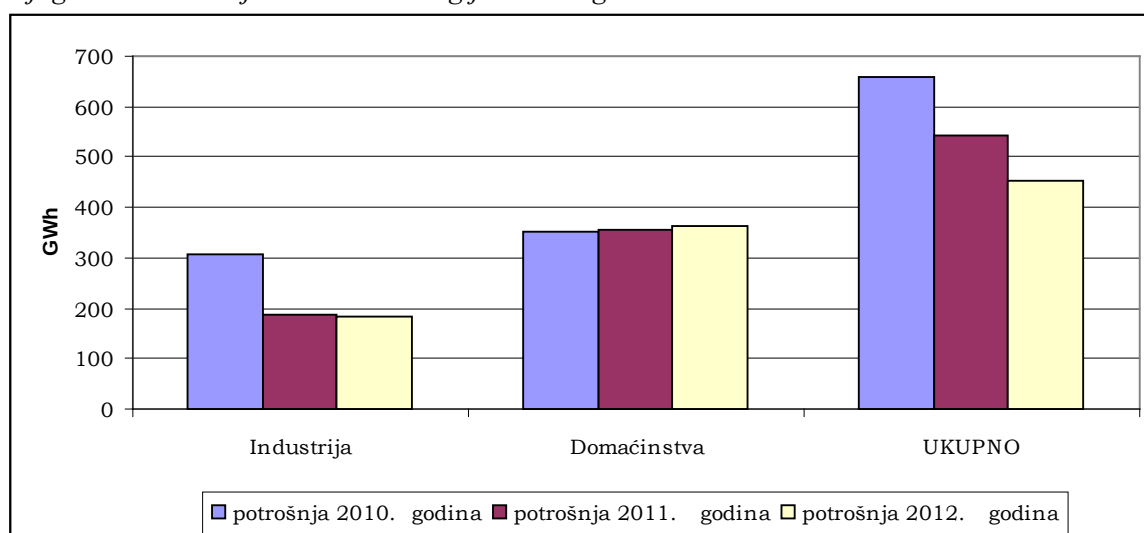
1.3. Upoređivanje potrošnje električne energije [GWh]

SEKTOR	Potrošnja 2010. godina	Potrošnja 2011. godina	Potrošnja 2012. godina	Odnos <u>potrošnja 2012.god.</u> <u>potrošnja 2011.god.</u>
Industrija	307,863	185,501	184,444	0,994
Domaćinstva	351,561	356,939	361,282	1,012
UKUPNO	659,424	542,440	454,726	0,838

Dijagram 1. Potrošnja električne energije shodno vrsti potrošača

Dijagram 2. Potrošnja električne energije shodno godinama

3.1.4. Uslovi i mjere za realizaciju planiranog

Obzirom na provedene aktivnosti na izgradnji, sanaciji i održavanju objekata prijenosne i distributivne mreže i ostvaren visok stepen pogonske spremnosti elektrana i dalekovoda, prema Bilansu energetske potrebe Federacije Bosne i Hercegovine za 2013. godinu, nastavlja se modernizacija u daljem osposobljavanju sistema upravljanja, kao i sistema veza.

Sljedeće aktivnosti su usmjerene ka smanjenju tehničkih gubitaka vlastite potrošnje, ali i sprječavanju neovlaštene potrošnje.

U proizvodnji električne energije u Federaciji Bosne i Hercegovine elektro-privredni subjekti bi trebali koordinirano nastupati na međunarodnom tržištu električne energije i ostvarivanja povoljnijih cijena i sklapanja najpovoljnijih aranžmana kako bi se izbjegli negativni efekti po Federaciju BiH, a to bi značilo pozitivan trend i u Zeničko-dobojskom kantonu.

Posebno je izražena potreba pružanja stručne pomoći na izradi programa, odnosno, elaborata o upravljanju energijom i vršnom snagom u proizvodnom procesu.

3.2.. UGALJ

3.2.1.. Pokazatelji za 2012. godinu i plan za 2013. godinu

Zakon o rudarstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj:26/10) i Zakon o geološkim istraživanjima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br.09/10) jednoobrazno uređuju ovu oblast na cijelom teritoriju Federacija BiH. Do tada radilo se po uredbama sa zakonskom snagom što su objavljene i stupile na snagu 1993. godine.

Rješenja iz oba zakona obezbjedila su preduslove za donošenje Kantonalnih zakona i više od 95 podzakonskih akata kojim će se zamijeniti prevaziđeni pravilnici koji su još u primjeni, a velika većina njih datira još od 1954. godine).

Novi podzakonski akti/pravilnici pripremaju se u skladu sa direktivama Evropske unije, što će, posebno za rudnike s podzemnom eksploatacijom, imati veliki značaj u povećanju stepena kolektivnih mjera zaštite na radu. Zakon o geološkim istraživanjima Zeničko-dobojskog kantona objavljen je u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“, broj:8/12 od 05.06.2012. godine, a Zakona o rudarstvu Zeničko-dobojskog kantona u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“, broj:10/12 od 09.07.2012. godine.

U toku 2009. godine Vlada Federacije je donijela Odluku o prijenosu udjela Federacije Bosne i Hercegovine u rudnicima uglja u Federaciji BiH na JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo u cjelokupnom iznosu, pa je tako sada svaki rudnik uglja na području Kantona Zavisno društvo u okviru JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo, sa svim pravima i obavezama navedenog statusa.

U Tabeli 2.1. dat je pregled planiranih/ostvarenih količina uglja po rudnicima u Kantonu u 2012. godini i plan proizvodnje za 2013. godinu.

RUDNIK MRKOG UGLJA	2012. godina				2013. godina		Plan '13. Real. '12.
	Planirana proizvodnja [t]	Realizovana proizvodnja [t]	Real. '12. Plan '12.	Ostvarena Isporuca TE [t]	Planirana proizvodnja [t]	Plan isporuke TE [t]	
“KAKANJ	1.134.000,0	1.163.977,0	1,026	1.146.252,0	1.156.000,0	1.150.000,0	0,993
“ZENICA”	384.600,0	337.214,4	0,876	128.584,8	400.500,0	180.000,0	1,187
“BREZA”	450.000,0	472.338,8	1,049	443.324,0	500.000,0	455.000,0	1,058
UKUPNO	1.968.600,0	1.973.530,0	1,002	1.718.160,8	2.056.000,0	1.785.000,0	1,041

Izvor: Rudnici mrkog uglja na području Kantona

Napomena: Proizvodnja uglja je izražena u toni rovnog uglja, a isporučene količine termoelektranama su izražene u tonama komercijalnog uglja.

Upoređivanjem ukupno iskopanih količina uglja u 2012. godini i planiranim količinama u 2013. godini bilježimo, približno, isti obim.

3.2.2.. Realizacija planiranog u 2012. godini

U ukupnom energetsom potencijalu naše zemlje ugalj zauzima veoma značajan udio, u Federaciji Bosne i Hercegovine proizvodnja uglja je osnova za proizvodnju električne energije.

Eksplatacione rezerve lignita i mrkog uglja u Federaciji BiH iznose oko 1,37 milijardi tona što je nezamjenljiv energetska potencijal. Dio godišnje proizvodnje, u iznosu 82%, prodaje se JP “Elektroprivreda BiH” d.d. za potrebe termoelektrana u Tuzli i Kaknju.

Preostale količine godišnje iskopanog uglja se prodaju industriji i ostalim potrošačima u iznosu 16%, a u susjedne države izvozi se oko 2%.

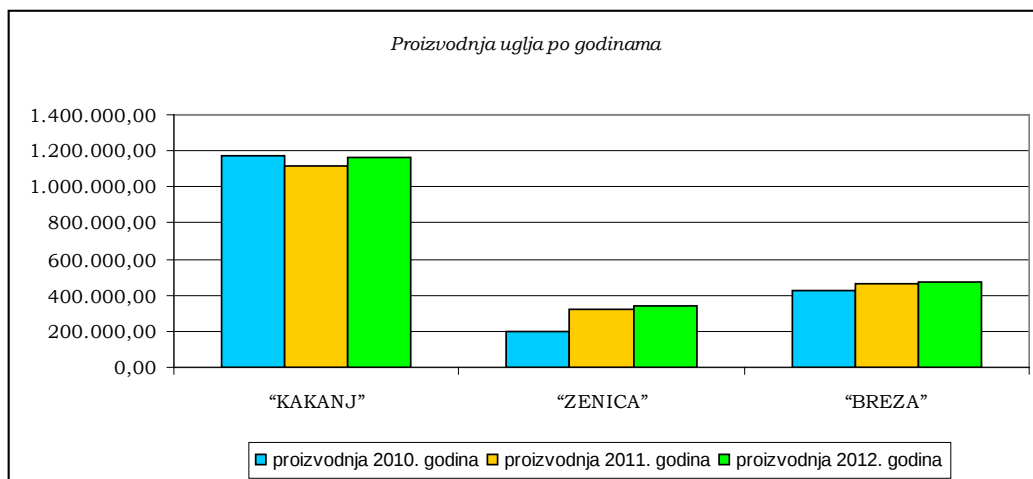
Ukupno planirana proizvodnja uglja u 2013. godini u rudnicima na području Federacije BiH iznosi 7.217.981 tona, i u odnosu na plan iz 2012. godine niže je za 191.519 tona.

Planirana proizvodnja uglja na području Kantona u 2013. godini iznosi 2.056.000,0 tona. Ostvarena proizvodnja u 2012. godini je iznosila 1.973.530,0 tona rovnog uglja, što znači da je manja za 82.470,0 tona rovnog uglja.

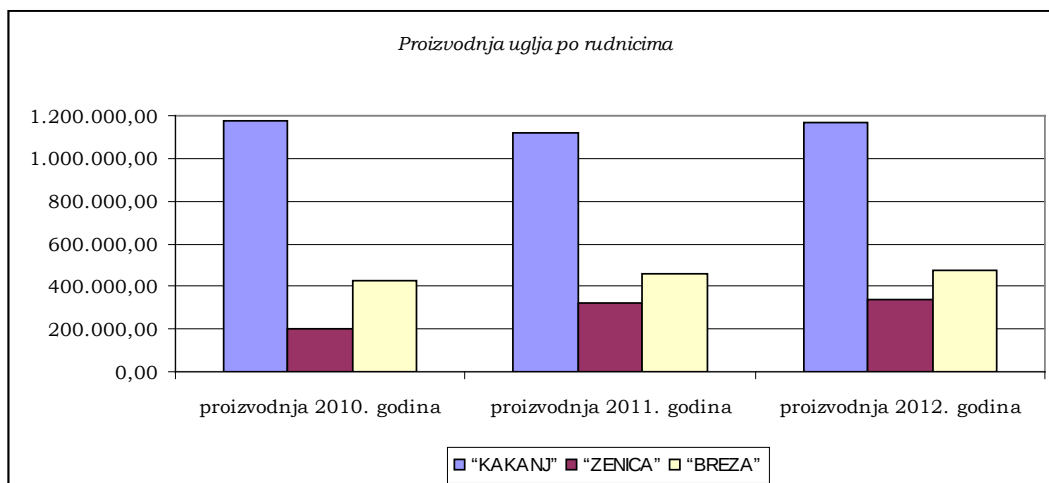
Tabela 2.2.1. Upoređivanje proizvodnje uglja [t]

Rudnik mrkog uglja	Proizvodnja 2010. godina	Proizvodnja 2011. godina	Proizvodnja 2012. godina
“KAKANJ”	1.173.893,0	1.117.943,0	1.163.977,0
“ZENICA”	198.167,0	318.775,5	337.214,4
“BREZA”	429.213,0	462.903,0	472.338,8
UKUPNO	1.801.273,0	1.899.621,5	1.973.530,0

Dijagram 2.1. Proizvodnja uglja po godinama

Dijagram 2.2. Proizvodnja uglja po rudnicima

Zakon o konsolidaciji rudnika uglja u Federaciji Bosne i Hercegovine prema obračunatim, a neuplaćenim javnim prihodima u periodu od 2009. do 2015. godine objavljen je u „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, broj:81/08 od 22.12.2008.godine. Shodno Zakonu, finansijska konsolidacija obuhvata dug rudnika uglja u Federaciji po osnovu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti i poreza na plaću na dan 31.12.2007. godine.

Tabela 2.2.3. Pregled stanja obaveza na dan 31.12.2007. godine

Rudnik mrkog uglja	Obaveze za PIO [KM]	Obaveze za zdravstvo [KM]	Obaveze za nezaposlene [KM]	Porez na plaću [KM]	Ukupno [KM]
„KAKANj“d.o.o. KAKANj	5.828.476	7.234.712	3.221.114	3.453.304	19.737.606
„ZENICA“d.o.o. ZENICA	19.393.533	11.420.838	2.685.739	5.557.909	39.058.019
„BREZA“d.o.o. BREZA	13.239.092	7.972.723	1.422.621	1.849.179	24.483.615
UKUPNO	38.461.101	26.628.273	7.329.474	10.860.392	83.279.240

Finansijska sredstva za namjene konsolidacije obaveza za zdravstvo i obaveza za nezaposlene obezbjeđuje Kanton u periodu od 2009. do 2015. godine i za sva tri rudnika mrkog uglja na području Zeničko-dobojskog kantona na dan 31.12.2007. godine iznose 33.957.747 konvertibilnih maraka.

Tabela 2.3. Pregled stanja obaveza za 2008. godinu

Rudnik mrkog uglja	Obaveze za PIO [KM]	Obaveze za zdravstvo [KM]	Obaveze za nezaposlene [KM]	Porez na plaću [KM]	Ukupno [KM]
„KAKANj“d.o.o. KAKANj	7.285.092	4.500.696	661.872	900.144	13.347.804
„ZENICA“d.o.o. ZENICA	4.578.228	2.859.959	391.170	531.991	8.370.348
„BREZA“d.o.o. BREZA					5.400.000
UKUPNO		7.360.655	1.053.042		27.118.152

NAPOMENA: Tabela prikaz stanja obaveza za 2008. godinu objavljen je u „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“ na isti ovaj način, tj. bez posebno izdvojenih doprinosa i obaveza za RMU „BREZA“d.o.o. Breza.

Bez obaveza Rudnika „Breza“d.o.o. Breza, obaveze po osnovu doprinosa za zdravstvo i obaveza za nezaposlene shodno Zakonu o konsolidaciji rudnika uglja u Federaciji Bosne i Hercegovine prema obračunatim, a neuplaćenim javnim prihodima u periodu od 2009. do 2015. godine („Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, broj:81/08 od 22.12.2008.godine) iznose 42.371.444 konvertibilnih maraka.

U toku 2009. godine počela je realizacija Zakona o konsolidaciji rudnika uglja u Federaciji i shodno Rješenju o raspodjeli sredstava Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, tekući grantovi, izvršena je uplata sredstava u cjelokupnom planiranom iznosu za 2009. godinu, i to:

Rudnik mrkog uglja	Penzijско-invalidsko osiguranje [KM]	Porez na plaću [KM]	UKUPNO
„Kakanj“ d.o.o.Kakanj	1.372.176,00	666.952,00	2.039.128,00
„Zenica“ d.o.o. Zenica	4.116.528,00	1.026.080,00	5.142.608,00
„Breza“ d.o.o Breza	2.744.352,00	359.128,00	3.103.480,00
UKUPNO	8.233.056,00	2.052.160,00	10.285.216,00

U toku 2010. godine uplaćeni su isti iznosi kao i u 2009. godini.

To znači da je do kraja 2010. godine od strane Federalnog Ministarstva za energetiku, industriju i rudarstvo uplaćeno ukupno sredstava.

Rudnik mrkog uglja	Penzijsko-invalidsko osiguranje [KM]	Porez na plaću [KM]	UKUPNO
„Kakanj“ d.o.o. Kakanj	2.744.352,0	1.333.904,0	4.078.256,0
„Zenica“ d.o.o. Zenica	8.233.056,0	2.052.160,0	10.285.216,0
„Breza“ d.o.o. Breza	5.488.704,0	718.256,0	6.206.960,0
UKUPNO	16.466.112,0	4.104.320,0	20.570.432,0

Federalno ministarstvo finansija nastavilo je i u 2011. godini sa isplatama shodno Zakonu o konsolidaciji rudnika i u sljedećim tabelama prikazana je isplata u toku 2011. godine.

3.2.3. Plan potreba u 2013. godini

Pored primarne obaveze - zadovoljenje potreba tržišta za ovim energentom, za 2013. godinu, kontinuirano se čine naponi u cilju kvalitetnijeg rada rudnika.

Bilansom planirane raspoložive količine uglja obezbjeđuju stabilno snabdjevanje ugljem svih planiranih potrošača u ovoj godini.

3.3. EKSPLOATACIJA MINERALNIH RESURSA

3.3.1. Pokazatelji za 2010. godinu

Podaci u tabeli 3.2.1. predstavljaju zapisnički usaglašene godišnje količine eksploatisanih mineralnih resursa na dan opservacije koncesionara od strane Komisije za usaglašavanje eksploatisanih količina čvrstih mineralnih resursa Ministarstva.

Tabela 22. Eksploatacija mineralnih resursa u 2012. godini

Privredni subjekt	Količine mineralnog resursa u 2012.god. Za naplatu (po Zapisniku Komisije)	Uplaćeno u 2012.god. (KM) (po evidenciji Ministarstva finansija)	Dug iz 2012.god. (KM) (po Zapisniku Komisije)	Ukupan dug iz predhodnog perioda (KM)	Podnesena tužba (da-ne)
1.	2.	3.	4.	5.	6.
“TVORNICA CEMENTA KAKANJ” d.d. Kakanj	182.610,50 t Greben 224.984,00 t Ribnica	326.125,60	0,00	0,00	ne
“IGM” d.d. Visoko	6.356,00 m ³ č.m.gline	0,00	0,00	0,00	ne
“BBM-VAREŠ” d.o.o. Vareš	1.407,15 m ³ r.m.spilit 17.636,39 m ³ r.m. krečnjak	43.500,00	0,00	Obaveza iz ranijeg perioda 190.00,00 po sudskoj presudi	ne
“TRGOŠPED” d.o.o. Kakanj	234.346,00 m ³ r.m.	103.788,80	23.543,60	23.543,60	ne
“MGV-GRADNJA” d.o.o. Zavidovići	73.483,47 m ³ r.m.	28.000,00	51.438,43	51.438,43	ne
“RKB-Rudnik krečnjaka Breza” d.o.o. Breza	191.054,31 m ³ r.m.	40.000,00	76.425,72	153.782,82	da
“BREZA DOM” d.o.o. Sarajevo	13.224,47 m ³ r.m. min.45.000 m ³ r.m.-	5.000,00	22.500,00	192.341,20	da

"AMINA TRADE" d.o.o. Sarajevo	0,00 m ³ r.m. min.20.000 m ³ r.m.	22.000,00	11.000,00	27.334,50	ne
"JAŠAREVIĆ KOP" d.o.o. TEŠANJ	0,00 m ³ r.m. min.10.000 m ³ r.m.	0,00	3.500,00	54.429,80	da
"SANEX" d.o.o. Breza	8.384,04 m ³ r.m. min.20.000 m ³ r.m.	0,00	10.000,00	40.000,00	da
"E&P" d.o.o. Zavidovići	39.758 m ³ r.m. min.50.000 m ³ r.m.	65.625,00	37.500,00	9.375,00	ne
"LIBOS" d.o.o. Žepče	0,00 m ³ r.m. min.20.000 m ³ č.m.	17.000,00	17.000,00	17.000,00	ne
"DIM KAMENOLOM" d.o.o. Žepče	47.240,00 m ³ č.m.* (77.473,20 m ³ r.m.) min.21.000 m ³ č.m.*	70.753,00	38.736,70	38.736,70	ne
"CESING" d.o.o. Žepče	0,00 m ³ č.m. min.20.000 m ³ č.m.	0,00	16.000,00	67.319,60	da
"ALMY-TRANSPORT" d.o.o. Zenica	13.465,00 m ³ č.m.* min.12.000 m ³ č.m.*	18.537,40	5.655,30	5.655,30	ne
Σ	1089.568,50	740.329,80	313.299,75	680.956,95	

Sublimirajući i upoređujući podatke predhodnih godina sa podacima u 2012. godini, može se zaključiti sljedeće:

Nastavljen trend da privredni subjekti, sa potpisanim koncesionim ugovorom, koji nisu eksploatisali mineralni resurs u 2011. godini nisu vršili eksploataciju čvrstih mineralnih resursa ni u 2012. godini;

Uplate koncesione naknade privrednih subjekata za 2012. godinu su povećane u odnosu na predhodnu godinu; (u 2011. godini uplaćeno 863.359,13 KM, a u 2012. godini 1.414.989,15 KM), što je posljedica plaćanja utuženih privrednih subjekata, izmirivanja dijela dugova iz ranijih godina kao i novih potpisanih koncesionih ugovora te uplata jednokratnih koncesionih naknada („Geomet“, „Marmex“, „H.I.H“ Živinice);

Nastavak izgradnje trase koridora V-c kroz područje Zeničko-dobojskog kantona trebalo bi da da promjene trenda u pozitivnom smjeru vezanom za privredna kretanja našeg Kantona.

Veliki postotak privrednih subjekata sa potpisanim koncesionim ugovorom nije u 2012. godini vršilo eksploataciju. Ovo je vrlo zabrinjavajuća činjenica koja može biti posljedica više faktora, a neki su:

- došlo je do razlike u kvalitetu eksploatisanog mineralnog resursa, tako da se mnogo više upotrebljavao i eksploatisao kvalitetniji kamen u odnosu na lošije kvalitetne stijene.
- udaljenost kamenoloma u kojem se vrši eksploatacija od većih privrednih centara (Sarajevo, Zenica, Visoko, Kakanj), te opterećenje cijene koštanja čvrstog mineralnog resursa cijenom transporta. Na ovaj način ovaj resurs nije konkurentan cijenom u odnosu na bliže kamenolome kod kojih je cijena transporta niža. Ovo se posebno odnosi na „BBM-Vareš“ d.o.o. Vareš, „Bosnaputevi“ d.d. Sarajevo, „Breza-Dom“ d.o.o. Sarajevo čiji se kamenolomi nalaze daleko od mjesta gdje se vrše poslovi niskogradnje i visokogradnje, te od trase koridora V-c.
- Što se tiče uplata koncesione naknade privrednih subjekata u 2012. godini, recesija i slaba potražnja mineralnih resursa se odrazila na privredne subjekte i mogućnost izmirivanja ovih obaveza. Takođe, kada se zna trenutna situacija u Bosni i Hercegovini vezano za novčane tokove, u direktnom kontaktu sa uposlenicima u privrednim subjektima, evidentna je i slaba naplativost prodatih količina mineralnih resursa privrednih subjekata koji su uspjeli naći tržište za svoje resurse.

- Očekuje se intenziviranje izgradnje autoputa koridora V-c kroz područje Zeničko-dobojskog kantona, a time i aktiviranje kamenoloma, što bi se značajno odrazilo i na plaćanje koncesione naknade i upošljavanje nove radne snage.
- Takođe, potpisani novi koncesioni ugovori, a naročito ugovor o istraživanjima i eksploataciji ceruzita u rudniku Olovo, je svakako perspektiva kako za lokalnu zajednicu i općinu Olovo tako i cijeli Zeničko-dobojski kanton. Kako se radi o velikom projektu sa upošljavanjem velikog broja kvalifikovane radne snage, oživljavanje privrede općina Olovo te se očekuju i dosta velike koncesione naknade što bi trebalo u konačnici da rezultira razvojem Kantona.
- Sve naprijed navedeno bi trebalo pozitivno da se odrazi na ukupnu ekonomsku sliku privrede Zeničko-dobojskog kantona.

3.3.2. Plaćanje koncesionih naknada u 2012. godini

Ukupni prihodi po osnovu koncesione naknade za eksploataciju mineralnih resursa u 2012. godine su 1.414.989,15 KM;

Kontinuirana koncesiona naknada

- „Tvornica cementa Kakanj“ d.d. Kakanj je uplatila 326.125,60 KM,
- „Trgošped“ d.o.o. Kakanj je uplatio 103.788,80 KM,
- „BBM-Vareš“ d.o.o. Vareš je uplatio ukupno 43.500,00 KM naknada u 2012. godini +190.000,00 KM duga iz ranijeg perioda (uplata 03.04.2013.god),
- „Tehnološki Centar E&P – Zavidovići je uplatio ukupno 65.625,00 KM,
- „RKB-Rudnik krečnjaka Breza“ – Breza je uplatio ukupno 40.000,00 KM,
- „Breza Dom“ d.d. Sarajevo je uplatio ukupno 5.000,00 KM,
- „MGV Gradnja – Zavidovići je uplatio ukupno 28.000,00 KM,
- „Dim Kamenolom“ d.o.o. Žepče ukupno uplatio 70.753,00 KM,
- „Amina-Trade“ d.o.o. Sarajevo (nekadašnji „Bosnaputevi“ d.d Sarajevo) je ukupno uplatila 22.000,00 KM,

Jednokratna koncesiona naknada

- „H.I.H.“ d.o.o. Živice je uplatio ukupno 16.500,00 KM,
- „Geomet“ d.o.o. Srebrenica je ukupno uplatila 503.737,65 KM
- „Marmex“ d.o.o. Sarajevo je ukupno uplatio 29.900,00 KM

Ostali koncesionari nisu plaćali kontinuirnu koncesionu naknadu u 2012. godini.

Shodno važećoj Odluci Vlade, broj: 02-14-27967/09 od 28.10.2009. godine („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj:17/09), o načinu rasporeda sredstava od koncesija, 70% ukupnog iznosa prikupljenih sredstava po ovom osnovu je vraćeno općinama na čijoj teritoriji se vrši eksploatacija, odnosno ukupno je vraćeno 530.889,87 KM (a ostalo alocirano u 2013. godini).

3.3.3. Koncesioni ugovori potpisani u 2012. godini

Dodjeljene koncesije na istraživanje i/ili eksploataciju čvrstih mineralnih resursa

R. br.	KONCESIONAR - SJEDIŠTE	LOKACIJA LEŽIŠTE	PREDMET KONCESIJE	UGOVOR – BROJ I DATUM
1.	„H.I.H“ d.o.o. Živinice	„Karaula“ Olovo	Istraživanje i eksploatacija gabra	04-18-3036-1/12 29.03.2012. Trajanje 20. godina
2.	„Geomet“ d.o.o. Srebrenica	„Očekalj“ i „Prgoševo“	Istraživanje i eksploatacija ceruzita	04-18-15242-1/12 20.07.2012. Trajanje 25. godina
3.	„Marmex“ d.o.o. Sarajevo	„Dugandžići“	Istraživanje i eksploatacija ukrasnog krečnjaka	04-18-9044-2/12 21.06.2012. Trajanje 20. godina
4.	„Radići Kamenolom“ d.o.o. Zenica	„Radići“	Istraživanje krečnjaka	04-18-21007-1/12 22.06.2012. Trajanje 1. godina

U 2012. godini su potpisana četiri nova koncesiona ugovora .

3.3.4. Koncesije u postupku

“Brezove Dane” kod Maglaja

-Istraživanje i eksploatacija mrkog uglja na lokalitetu “Brezove Dane” kod Maglaja.

Trenutno Ministarstvo za privredu ima zahtjev zainteresiranih privrednih subjekata za dodjelu koncesije za eksploataciju mrkog uglja na istraženom ležištu “Brezove Dane” –općina Maglaj, čija je površina istražno-eksploatacionog polja oko 150 ha i sa procjenjenim rezervama uglja sa cca 2 miliona tona.

“Široke Stijene” kod Zenice

-Zahtjevom, broj:I-4-2513 od 08.11.2006. godine, “ŽGP” d.d. Zenica obratio Ministarstvu za privredu Zeničko-dobojskog kantona za dodjelu koncesije na istraživanje i eksploataciju mineralnog resursa krečnjaka na lokalitetu “Široke Stijene” kod Zenice.

Procedura dodjele koncesije na lokalitetu “Široke Stijene” je dijelom usporena zbog zahtjeva za preispitivanje Dopune Zakona o koncesijama pred Ustavnim sudom F BiH.

Na osnovu Zaključka Vlade Zeničko-dobojskog kantona, broj: 02-18-286441/12 27.12.2012. godine, te usvajanja na Skupštini Kantona, objavljen je Zakon o dopuni Zakona o koncesijama (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj:3/13) kojim je iza člana 27. dodaje novi član 27.a koji glasi: “Privredna društva koja su stekla pravo eksploatacije na predmetu koncesije iz člana 2. Zakona o koncesijama (“Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj:5/03), odnosno koncesiju, po ranije važećim propisima, a pri tome je utvrđeno postojanje javnog interesa i imaju saglasnost lokalne zajednice za predmet koncesije, imaju pravo u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona, resornom ministarstvu, podnijeti zahtjev za zaključenje Ugovora o koncesiji, kojim će biti regulisana sva međusobna prava i obaveze između koncesora i koncesionara, bez provođenja postupka dodjele koncesije.”ŽGP” d.o.o. Zenica je podnio zahtjev za dodjelu koncesije i trenutno je vještačenje vezano za otkopane količine mineralnog resursa krečnjaka od 2003. do 2012. godine.

3.4.. NAFTNI DERIVATI

3.4.1. Pokazatelji za 2012. godinu na području Federacije BiH

Bilans potreba Federacije Bosne i Hercegovine za naftnim derivatima u 2013. godini planiran je na temelju analize realizacije energetske bilansa prethodnih godina, te analitičkog razmatranja podataka dostavljenih od strane prometnika naftnim derivatima, a sa sjedištem u Federaciji BiH.

Podaci se odnose na uvezene, odnosno, potrošene količine naftnih derivata za prvih jedanaest mjeseci prethodne godine, sa procjenom za posljednji mjesec, i procjene potreba za 2013. godinu, što podrazumjeva plan nabavke i ostvarenja dobavljača naftnih derivata.

Podatak godišnjeg izvršenja realizacija uvoza u 2012. godini na području Federacije od 900.909,0 [t], istovremeno ukazuje da je posvećena veća pažnja kontroli uvoza naftnih derivata na graničnim prijelazima Federacije Bosne i Hercegovine.

Pored zabilježenih pozitivnih pomaka u podizanju kvaliteta naftnih derivata ipak su neophodne stalne kontrole da bi se održao rastući trend.

Na području Zeničko-dobojskog kantona najveći uvoznik i distributer nafte i naftnih derivata je "Hifa-oil"d.o.o. Tešanj.

Izračunato je da bi potrebe Federacije BiH za naftnim derivatima u 2013. godini trebale biti u okviru 920.000 tona. Od ovog iznosa, količine koje bi se uvezle iznose 620.000 tona, a razlika u iznosu od 300.000 tona će se nabaviti međuentitetskom razmjenom, odnosno, nabavkom iz rafinerije Bosanski Brod.

Prethodnih godina naftni derivati proizvedeni u Rafineriji Brod nisu zadovoljavali uslove propisane standardima o kvaliteti naftnih derivata, te je njihova upotreba bila znatno ograničena. Međutim, pored pozitivnih pomaka koji su zabilježeni u poboljšanju kvaliteta naftnih derivata i dalje je potrebno, čestim kontrolama, održati ovaj, rastući, trend nabavke naftnih derivata porijeklom iz Rafinerije Brod. Kako postojeći zakonski okvir ne obavezuje prometnike naftnim derivatima na detaljnije izvještavanje o mjestu nabavke naftnih derivata tako ne postoje ni tačni podaci o ukupno nabavljenim količinama derivata proizvedenim u Rafineriji Brod.

Posljedica ovakve situacije je nepostojanje realne osnove za eventualno razgraničenje planskog uvoza naftnih derivata od planske nabavke na teritoriji BiH, kao i nemogućnost sagledavanja posljedica ovakve situacije na budžet Federacije BiH/ odnosa koeficijenta raspodjele prihoda sa jedinstvenog računa Uprave za indirektno oporezivanje.

Shodno raspoloživim podacima, Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine nam je dostavila Informaciju o uvozu nafte i naftnih derivata (roba iz tarifnog broja 2710) po općinama Kantona, baziranih prema sjedištu obveznika indirektnih poreza upisanih u jedinstveni registar obveznika indirektnih poreza u vremenskom periodu od 01.01.2012. do 31.12.2012. godine (Tabela 3.1.1.)

3.4.2. Plan potreba u 2013. godini na području Federacije BiH

Započete aktivnosti na uspostavi sistemskog rješavanja unutrašnjih rezervi naftnih derivata formiranjem društva „Terminali Federacije BiH” (faktora stabilnosti snabdjevanja), posebno u dijelu koji se odnosi na rekonstrukciju i saniranje terminalnog prostora, imaju prioritet i trebalo bi ih okončati tokom ove godine.

Aktuelna zbivanja u širem okruženju, povećana disciplina poslovanja ukazuju na neophodnost određenja politike obaveznih i operativnih rezervi. U tom pravcu radi se na donošenju Zakona o naftnim derivatima Federacije BiH.

Instrumentom propisivanja obaveznih rezervi naftnih derivata utvrditi će se lista najvećih uvoznika po podacima iz prethodne godine koji se obavezuju da u svojim ili zakupljenim rezervoarima na teritoriji Federacije BiH drže minimalne rezerve naftnih derivata u količini od 10% od ukupne količine koju su uvezli prethodne godine. Pod pojmom “veliki kupac”, u našim okolnostima, smatraju se uvoznici koji su u 2009. godini uvezli najmanje 10.000 tona naftnih derivata.

Tabela 3.1.2. Potrošnja derivata nafte u Federaciji BiH u 2012. godini i planirana potrošnja u 2013. godini

DERIVATI NAFTE	PLAN 2013. GODINE	REALIZACIJA 2012. GODINE	<u>PLAN 2013.</u> REAL. 2012.
A.PROIZVODNJA	0	0	
B. REALIZACIJA	920.000	900.909	
B.1. UVOZ-IZVOZ	620.000	603.909	1,03
Gorivo za Otto-motore i mlazne motore	138.100	125.139	1,10
Gorivo za Diesel motore	385.510	388.833	0,99
LUEL	31.540	31.413	1,00
Ostala loživa ulja	9.850	9.039	1,09
Teški derivati	19.000	13.166	1,44
Specijalni proizvodi	35.000	36.319	0,96
B.2. MEĐUENTITETSKA TRGOVINA	300.000	297.000	1,01
Nabavka iz Rafinerije Bosanski Brod	300.000	297.000	
C.POTROŠNJA	920.000	901.907	1,02
<i>Direktni potrošači</i>	109.282	95.602	1,14
Rudnici uglja i ostali ind. objekti	105.000	91.918	1,14
Termoelektrane	4.282	3.684	1,16
DISTRIBUCIJA	810.718	806.305	1,01
SKLADIŠTA	0	0	

Izvor: Federalno Ministarstvo energije rudarstva i industrije (FMERI)

*Tabela 3.1.1. Pregled uvoza prema opštem trgovinskom sistemu roba iz TB 2710 CTBIH
Prema tarifnim oznakama i općinama Zeničko-dobojskog kantona u 2012. godini.*

Tarifna oznaka	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Visoko	Zavidovići	Zenica	Žepče	Ukupno [kg]
27101221000				23.860,4		36.044,00		5.920,0		59.904,4
27101225000				8,5						5.928
27101231000				18.860,0						18.860,0
27101245000				23.226.710,0						23.226.710,0
27101249000				223.377,0						223.377,0
27101921000				17.409,0						17.409,0
27101929000				20,0				966,0		986,0
27101943000				77.451.899,0				3.483.733,0		80.935.632,0
27101943100				48.585,0						48.585,0
27101947000				4.229.459,0						4.229.459,0
27101947100				961.342,0						961.342,0
27101948000				15.331,0						15.331,0
27101948100				6.458.487,0						6.458.487,0
27101962000				26.260,0						26.260,0
27101964000				9.640.820,0						9.640.820,0
27101981000		4.206,9		477.634,2		61.067,77	347,60	139.829,5	3.960,7	687.046,7
27101983000		52,6		168.531,5		59.675,83		122.498,5	7.074,0	357.832,5
27101985000						950,25		200,0		1.150,2
27101987000				57.895,1		41.322,73		57.465,8	1.440,0	158.123,5
27101991000				13.265,3		1.281,14		35.924,8		50.4714,3
27101993000				182,0				1.200,0		1.382,0
27101999000	207,0		5,5	78.527,9	90,0	24.362,75		68.220,8	26.593,7	198.007,7
27109900000								1.820,0		1.820,0
UKUPNO [kg]	207,0	4.259,5	5,5	123.137.464,1	90,0	224.704,47	347,60	3.917.778,5	39.068,4	127.323.925,2

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

TB 2710 (Tarifni broj 2710) – tarifni broj/oznaka 2710 Carinske tarife Bosne i Hercegovine označava naftna ulja i ulja dobivena od bitumenskih minerala, osim sirovih; proizvodi nespomenuti, niti uključeni na drugom mjestu, što sadrže 70% ili više masenog udjela naftnih ulja ili ulja dobivenih od bitumenskih minerala koji čine osnovne sastojke tih proizvoda; otpadna ulja

3.5.. PRIRODNI GAS

3.5..1. Pokazatelji za 2012. godinu i plan za 2013. godinu

U Tabeli 4.1. dat je pregled planiranih/uvezenih količina prirodnog gasa po potrošačima u Kantonu u 2012. godini i plan potreba za 2013. godinu.

Tabela 4.1. Prirodni gas

Prirodni gas	2012. godina			2013. godina	
	Plan [10 ³ Sm ³]	Realizacija [10 ³ Sm ³]	<u>Realiz. `12.</u> Plan `12.	Plan [10 ³ Sm ³]	<u>Plan `13.</u> Real.`12.
Ukupno	63.812	59.462	0,931	60.998	1,025

Izvor: Federalno Ministarstvo za energiju, rudarstvo i industriju (FMERI)

Napomena: mjerna jedinica [Sm³] - standardni metar kubni označava zapreminu od jednog metra kubnog pri temperaturi od 15 °C i pritisku od 1.013,25 [mbar] .

Upoređivanjem realizacije uvoza gasa u 2012. godini i plana uvoza u 2013. godini vidi se da je planirana potrošnja prirodnog gasa iskazana u neznatno većoj mjeri.

3.5.2. Realizacija planiranog u 2012. godini

Ukupno količine uvezenog prirodnog gasa u Federaciji BiH, u 2012. godini, iznose 198.745 x 10³Sm³. Od toga, u Zeničko-dobojskom kantonu, ostvarena je potrošnja prirodnog gasa u ukupnoj količini 59.462 x 10³Sm³.

Bitno je napomenuti da u Bosni i Hercegovini, a time ni na području Zeničko-dobojskog kantona, nema proizvodnje prirodnog gasa i sva snabdjevanja zasnovana su na uvozu, i to od jednog snabdjevača /GAZ –Export iz Ruske Federacije/, a transport vrše MOL i NIS-GAS.

Tabela 4.2. Struktura potrošnje prirodnog gasa u 2012. godini

Direktni potrošač	Plan 2012. godina [x10 ³ Sm ³]	Realizacija 2012. godina [x10 ³ Sm ³]	Odnos <u>Realizacija `12.</u> Plan `12.
“Arcelor Mittal” d.d. Zenica	54.000	51.890	0,960
Tvornica cementa “Kakanj” d.d. Kakanj	712	503	0,706
“CIMOS” d.d. Zenica	600	311	0,518
“IGM” d.d. Visoko	2.790	556	0,199
Ukupno potrošači	58.102	53.260	0,916
Distributer “Visokogas” d.d. Visoko	5.710	6.202	1,086
Ukupno	63.812	59.462	0,931

3.5.3. Plan potreba u 2013. godini

Na osnovu iskazanih potreba potrošača, u Kantonu potrebno je u 2013. godini obezbijediti oko 60.998 [1000 Sm³] prirodnog gasa.

Tabela 4.3. Plan potreba potrošača prirodnog gasa za 2012. godinu

Direktni potrošač	Plan 2013. godina [10 ³ Sm ³]	Realizacija 2012. godina [10 ³ Sm ³]	Odnos <u>Plan`13.</u> Realizacija`12.
“Arcelor Mittal” d.d. Zenica	52.986	51.890	1,021
Tvornica cementa “Kakanj” d.d. Kakanj	712	503	1,415
“CIMOS” d.d. Zenica	600	311	1,929
“IGM” d.d. Visoko	990	556	1,780
Ukupno potrošači	55.288	53.260	1,038
Distributer “Visokogas” d.d. Visoko	5.710	6.202	0,920
UKUPNO	60.998	59.462	1,025

Izvor: Federalno Ministarstvo za energiju, rudarstvo i industriju (FMERI)

Plan uvoza za 2013. godinu urađen je na osnovu iskazanih potreba potrošača i distributera.

Svi direktni potrošači su planirali povećanu potrošnju gasa u 2013. godini, dok je distributer „Visokogas“ planirao manju potrošnju u 2013. godini u odnosu na prethodnu godinu.

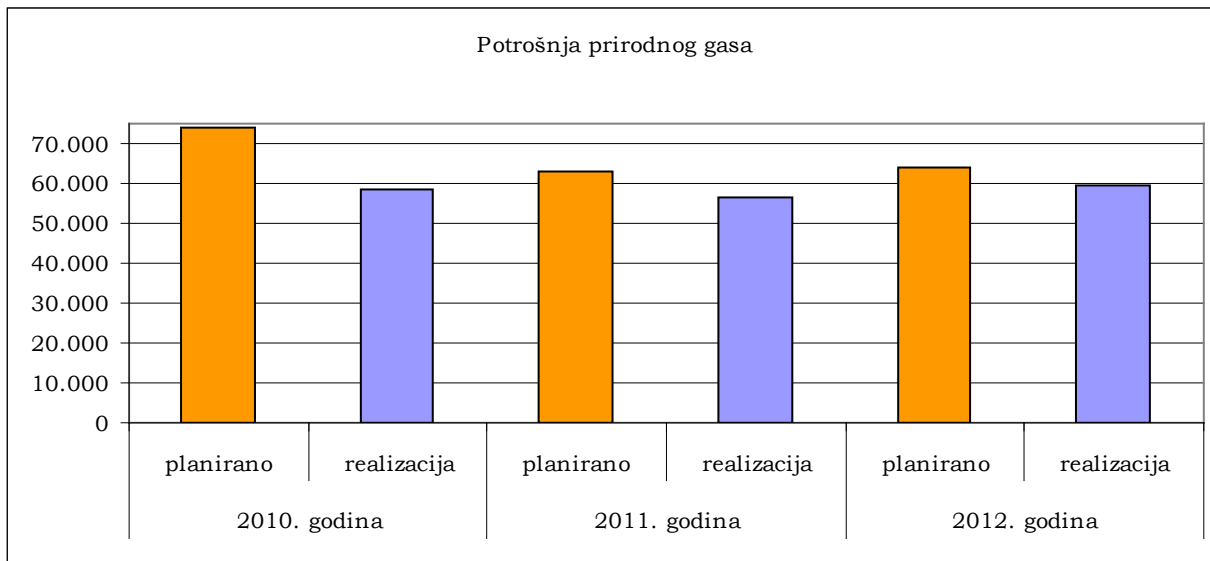
4.3.1. Poređenje potrošnje prirodnog gasa po godinama /izražene u [1000 Sm³]/

	Potrošnja 2010. godina	Potrošnja 2011. godina	Potrošnja 2012. godina
Prirodni gas	58.492	56.495	60.998

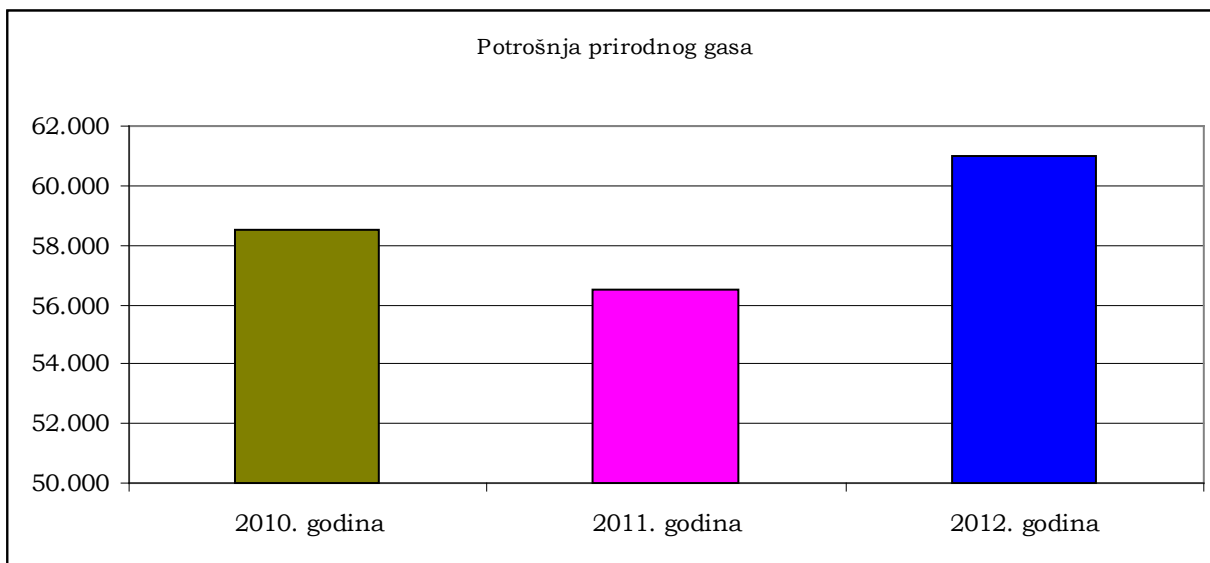
4.3.2. Poređenje planiranih i realizovanih količina prirodnog gasa po godinama /izražene u [1000 Sm³]/

	2010. godina		2011. godina		2012. godina	
	planirano	realizacija	planirano	realizacija	planirano	realizacija
Prirodni gas	73.980	58.492	62.888	56.495	63.812	59.462

Dijagram 4.1. Potrošnja prirodnog gasa na području Zeničko-dobojskog kantona

Dijagram 4.2. Potrošnja prirodnog gasa na području Zeničko-dobojskog kantona

Osnovne pretpostavke za realizaciju planiranog su, prvenstveno uspješni završetak pregovora o dugu prema isporučiocu iz Ruske Federacije, za isporučeni gas u periodu 1991-1995.godina, koji iznosi 104,81 mil.USD (5\$ na svakih 1.000 Sm³ prirodnog gasa isporučenih u BiH).

Početak 2009. godine i obustava isporuke gasa prema zemljama Evrope, među kojima je i Bosna i Hercegovina, najslikovitije prikazuju našu zavisnost od ovog energenta.

Potpisani ugovori o transportu gasa sa ino-transporterima (MOL Mađarska, NIS-GAS Srbija), kontinuirano praćenje uvoznih količina, kvaliteta, transporta i potrošnje, jesu bitan dio plana.

Posebno je bitno napomenuti da u Bosni i Hercegovini, a time ni na području Zeničko-dobojskog kantona,

- nema proizvodnje prirodnog gasa,
- sva snabdjevanja zasnovana su na uvozu,

- sav uvoz je od jednog snabdjevača,
- ne postoje vlastita skladišta,
- ne postoje iznajmljena skladišta.

REKAPITULACIJA

Osnovni pokazatelji, prikazani u Informaciji, što predstavljaju potrošnju energije i energenata na području Zeničko-dobojskog kantona u 2012. godini u odnosu na planirane energetske potrebe u 2013. godini su slijedeći:

Tabela 5.1. Pregled potrošnje i plan potrošnje

	Realizacija 2011. godina	Realizacija 2012. godina	Odnos <u>Real. '12.</u> Real. '11.	Plan 2013. godina	Odnos <u>Plan '13.</u> Real. '12.
Električna energija <i>proizvodnja</i>	2.304,7 [GWh]	2.634,72 [GWh]	1,143	2.537,33 [GWh]	0,963
Električna energija <i>potrošnja</i>	677,294 [GWh]	688,329 [GWh]	1,016	721,101 [GWh]	1,047
Ugalj	1.899.621,5 [t]	1.973.530,0 [t]	1,038	2.056.000,0 [t]	1,041
Prirodni gas	56.495 x 10 ³ Sm ³	59.462 x 10 ³ Sm ³	1,052	60.998 x 10 ³ Sm ³	1,025

Izvor: "Elektrodistribucija Zenica" Zenica, rudnici uglja na području Kantona, Federalno Ministarstvo energije, rudarstva i industrije (FMERI),

4. TRGOVINA, UGOSTITELJSTVO I TURIZAM

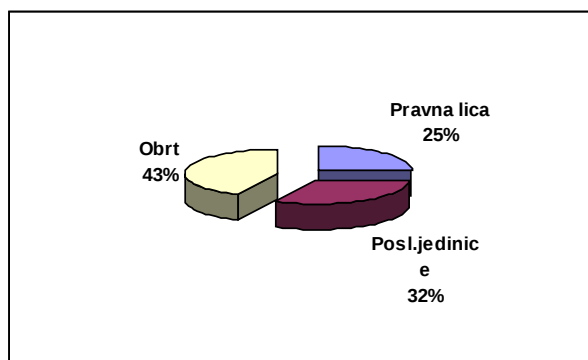
Za analizu poslovanja preduzeća iz trgovine, ugostiteljstva i turizma evidentirani su mnogi problemi vezani za pravovremenost i obuhvat prikupljenih podataka.

U cilju realnijeg i potpunijeg uvida u stanje privrede, Ministarstvo za privredu je uputilo upitnike na adrese značajnijih privrednih društava koja se bave djelatnostima iz oblasti trgovine, ugostiteljstva i turizma. Na anketu Ministarstva za privredu odazvao se neznatan broj privrednih subjekata, a što ukazuje na i dalje prisutno nepovjerenje prema davanju podataka koje privredni subjekti smatraju svojom poslovnom tajnom.

4.1. Opće stanje trgovine

Prema broju registrovanih privrednih subjekata u Zeničko – dobojskom kantonu trgovina predstavlja dominantnu privrednu djelatnost i jedna je od pokretačkih faktora privredne aktivnosti, kao i veoma bitna ekonomska aktivnost s aspekta jačanja konkurentnosti domaće proizvodnje i poticanja izvoza.

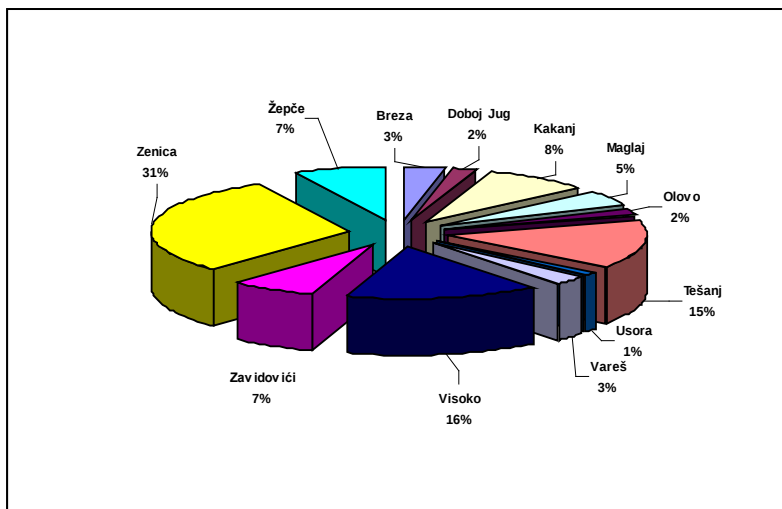
Na području Zeničko-dobojskog kantona, shodno podacima Federalnog zavoda za statistiku objavljenih sredinom 2012. godine, sa 31.12.2011. godine, bilo je registrovano 5.325 privrednih subjekata koji su u skladu sa Klasifikacijom djelatnosti BiH 2010, registrovani za obavljanje djelatnosti iz područja G- trgovina na veliko i na malo, popravka motornih vozila i motocikla (dalje: trgovine). Od ukupnog broja registrovanih privrednih subjekata 1.334 ili 25,05% su pravna lica, 1.703 ili 31,98% su poslovne jedinice u sastavu pravnih lica, a 2.288 ili 42,96% privrednih subjekata su fizička lica, odnosno obrt.

U narednoj tabeli slijedi pregled registriranih trgovina po općinama Zeničko-dobojskog kantona sa 31.12.2011. godini, te grafički prikaz učešća trgovina shodno općinama u kojima su registrovane, u ukupnom broju registrovanih na području Kantona:

OPĆINA	Pravne osobe	Jedinice u sastavu	Obrt	Ukupno
Breza	40	53	84	177
Doboj Jug	41	36	34	111
Kakanj	90	134	229	453
Maglaj	49	72	143	264
Olovo	24	30	36	90
Tešanj	219	220	332	771
Usora	39	19	18	76
Vareš	11	34	89	134
Visoko	210	231	412	853
Zavidovići	81	117	175	373

OPĆINA	Pravne osobe	Jedinice u sastavu	Obrt	Ukupno
Zenica	427	600	597	1.624
Žepče	103	157	139	399
Zeničko-dobojski kanton	1.334	1.703	2.288	5.325

Prema podacima Zavoda za statistiku Federacije BiH, objavljenim u drugoj polovini 2012. godine, prosječan broj zaposlenih u trgovini tokom 2011. godine je 9.863 uposlenih, što u odnosu na broj reistrovanih privrednih subjekata iznosi 1,85 uposlena po registrovanom subjektu. Ukupan promet u trgovini, prema istim podacima Zavoda za statistiku Federacije BiH, u toku 2011. godine iznosio je 1.646.942.000 i nešto je veći u odnosu na 2010. godinu, a uvećanje je najveće kod trgovine na veliko i to 13% u odnosu na 2010. godinu.

Prema podacima iz Registra trgovačkih radnji koje vode nadležne općinske službe, broj trgovačkih radnji (TR) po pojedinim općinama je sljedeći:

Tabela - Broj trgovačkih radnji po općinama ZDK

OPĆINA	Broj TR u 2011. godini	Broj TR u 2012. godini	Broj upisanih TR u toku 2012. godine	Broj brisanih TR u toku 2012. godine
Breza	99	99	7	7
Doboj Jug	21	23	2	0
Kakanj	163	141	21	29
Maglaj	119	115	15	1
Olovo	61	55	5	11
Tešanj	411	426	15	29
Usora	16	11	2	2
Vareš	39	40	1	5
Visoko	350	332	17	35
Zavidovići	134	149	15	14
Zenica	491	527	47	67
Žepče	97	93	118	25
Zeničko-dobojski kanton	2.001	2.011	265	225

Iz navedene tabele se vidi da je najveći broj trgovačkih radnji registrovan na području općine Zenica, a zatim slijede općina Tešanj i općina Visoko. U odnosu na 2011. godinu broj brisanih trgovačkih radnji iz registra iznosio je 324, dok u 2012. godini je znatno manji i uglavnom se odnosi na brisanje po zahtjevu stranke, a što ukazuje na to da se i dalje osjete posljedice ekonomske krize, odnosno nepovoljnih uslova poslovanja.

Tržište je relativno dobro snabdjeveno, naročito proizvodima iz uvoza, kako iz razloga liberalizacije trgovine, razgranate mreže trgovačkih lanaca stranih osnivača, tako i zbog nedovoljne obezbjeđenosti granica, a iz istih razloga su proizvodi domaćeg porijekla, još uvijek, nedovoljno zastupljeni.

U Tabeli - Poslovni rezultati privrednih društava iz trgovine, ugostiteljstva i turizma, dat je pregled poslovnih pokazatelja privrednih društava iz oblasti trgovine, ugostiteljstva i turizma (podaci dobiveni iz odgovora na upitnike).

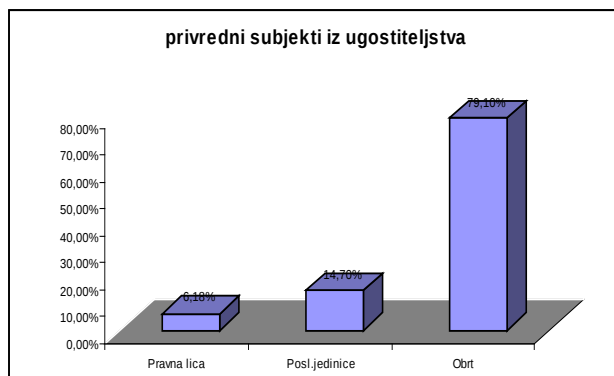
4.2. Opće stanje ugostiteljstva i turizma

Stanje u oblasti turističko-ugostiteljske djelatnosti za 2012. godinu, karakteriše jak uticaj globalne ekonomske i finansijske krize na prostorima Bosne i Hercegovine, pa tako i na području Zeničko-dobojskog kantona. Nesigurnost za finansijska ulaganja u toliko neophodnu infrastrukturu, i niz drugih faktora doveli su do toga da ostvareni rezultati u turističko-ugostiteljskoj djelatnosti, a u odnosu na mogućnosti koje se pružaju, tokom 2012. godine, ostanu na relativno skromnom nivou.

U toku 2010. godine na snagu su stupili novi podzakonski propisi koji zajedno sa Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti uređuju oblast ugostiteljske djelatnosti, ali isti nisu ostavili mnogo prostora za donošenje odgovarajuće zakonske regulative na nivou kantona, a da se ne povrijede pozitivne zakonske odredbe koje tretiraju odnos zakonskih rješenja na federalnom i kantonalnom nivou.

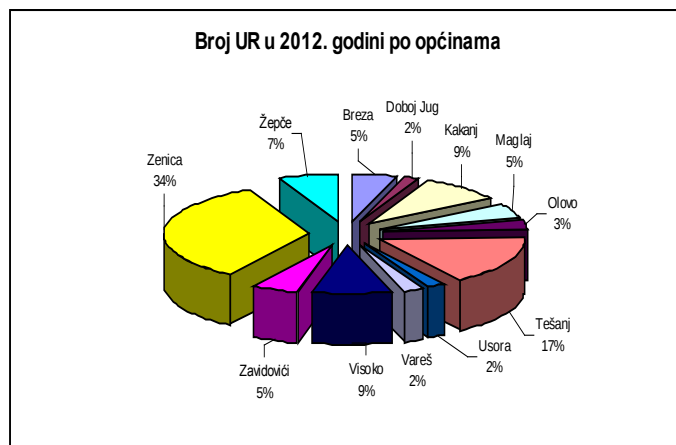
Obzirom na skromna sredstva za navedene aktivnosti, a koja je Ministarstvo privrede Zeničko-dobojskog kantona, shodno Programu rada za 2012. godinu, usmjerilo na aktivnosti na usmjeravanju razvoja, praćenju postignutih rezultata kao i promoviranju turističke djelatnosti, smatramo da moramo biti zadovoljni postignutim rezultatima u ovoj oblasti.

Na području Zeničko-dobojskog kantona, shodno podacima Federalnog zavoda za statistiku objavljenih sredinom 2012. godine, sa 31.12.2011. godine, bilo je registrovano 1.455 privrednih subjekata koji su registrovani za obavljanje ugostiteljske djelatnosti. Od ukupnog broja registrovanih privrednih subjekata 90 ili 6,18% su pravna lica, 214 ili 14,70% su poslovne jedinice u sastavu pravnih lica, a 1.151 ili 79,10% privrednih subjekata su fizička lica, odnosno obrt.

U narednoj tabeli slijedi pregled registriranih i objavljenih ugostiteljskih radnji po općinama Zeničko-dobojskog kantona tokom 2012. godine, te grafički prikaz učešća ugostiteljskih radnji sa 31.12.2012. godine shodno općinama u kojima su registrovane, u ukupnom broju registrovanih na području Kantona:

OPĆINA	Broj UR u 2011. godini	Broj UR u 2012. godini	Broj upisanih UR u toku 2012. godine	Broj brisanih UR u toku 2012. godine
Breza	50	49	6	5
Doboj Jug	19	18	0	1
Kakanj	92	82	9	9
Maglaj	55	47	4	12
Olovo	28	26	0	2
Tešanj	170	185	15	15
Usora	23	26	3	3
Vareš	21	25	4	4
Visoko	91	94	30	27
Zavidovići	53	73	20	14
Zenica	348	399	62	70
Žepče	69	60	84	24
Zeničko-dobojski kanton	996	1.058	234	183

Prema podacima Zavoda za statistiku Federacije BiH, objavljenim u drugoj polovini 2012. godine, prosječan broj zaposlenih u ugostiteljstvu tokom 2011. godine je 2.033 uposlenih, što u odnosu na broj reistrovanih privrednih subjekata iznosi 1,39 uposlena po registrovanom subjektu. Ako se uzme u obzir da se u ugostiteljske objekte ubrajaju i ugostiteljski objekti za smještaj, a koji podrazumjevaju veći broj uposlenih, može se konstatovati da je u ovoj oblasti izražen rad na crno, te da bi bilo neophodno pojačati inspekcijski nadzor u ovoj oblasti.

Ukupan promet u ugostiteljstvu, a prema podacima Zavoda za statistiku Federacije BiH, u toku 2011. godine iznosio je 7.591.386 i nešto je veći u odnosu na 2010. godinu. Ono što je potrebno naglasiti jeste činjenica da je došlo do povećanja prometa kod pružanja usluge hrane (6%) i noćenja (10%), odnosno povećanje prometa u ugostiteljskim objektima vrste hoteli i restorani.

Na području Zeničko-dobojskog kantona je 39 kategorisanih ugostiteljskih objekata za smještaj sa osnovnim kapacitetom oko 1100 ležaja. Analizirajući podatke iz tabele može se uočiti da na području Zeničko-dobojskog kantona preovladavaju smještajni objekti vrste "motel", dok je devet ugostiteljskih objekata vrste "hotel", od čega su samo dva objekta razvrstana u II kategoriju sa 4 zvjezdice. Ukoliko se uzme u obzir i činjenica da je do 2011. godine kategorizacija ugostiteljskih objekata za smještaj vršena u skladu sa Pravilnikom o razvrstavanju, minimalnim uvjetima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata iz 1996. godine i da je isti dosta zastario, može se zaključiti da je nivo kvaliteta smještajnih objekata i usluga koje isti pružaju na veoma niskom nivou. S obzirom da su u toku 2010. godine na snagu stupili novi podzakonski propisi koji zajedno sa Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti uređuju oblast ugostiteljske djelatnosti, očekuje se i poboljšanje nivoa kvaliteta smještajnih objekata i usluga koje isti pružaju i približavanje utvrđenim evropskim standardima.

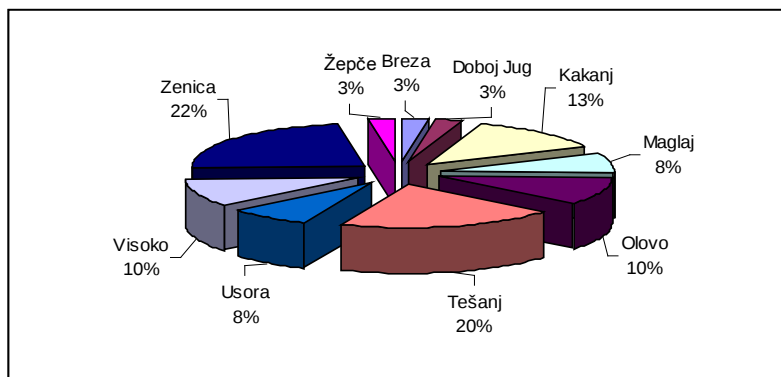
U toku 2012. godine Ministarstvo za privredu izvršilo je dvije kategorizacije ugostiteljskih objekata koji pružaju uslugu smještaja i to:

Podnosilac zahtjeva	Adresa ugostiteljskog objekta	Vrsta i naziv ugostiteljskog objekta	Kategorija za koju je izdato rješenje
1	2	3	4
I Općina TEŠANJ			
Motel "JELIĆ"	Kraševo bb, Tešanj	Motel "JELIĆ"	-tri zvjezdice
II Općina OLOVO			
AQUATERME	Branilaca bb, Olovo	Hotel JZU BRC AQUATERME	- tri zvjezdice

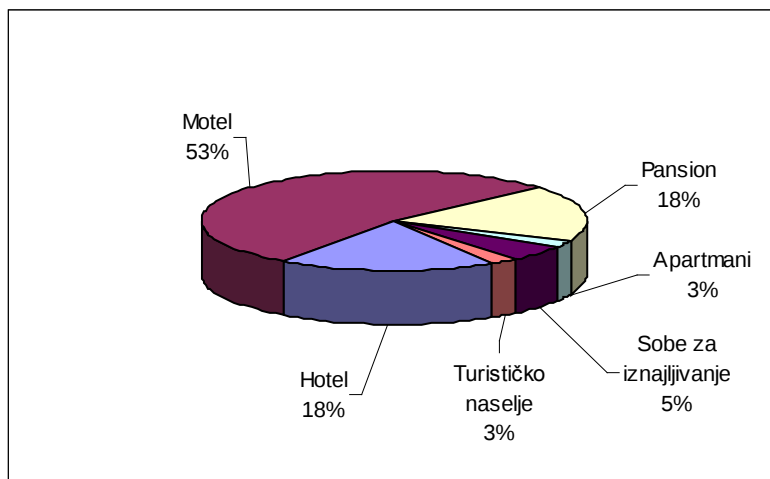
U narednoj tabeli dajemo pregled registriranih ugostiteljskih objekata za smještaj prema vrsti objekta i općinama Zeničko-dobojskog kantona:

Red. broj	OPĆINA	Hotel	Motel	Pansion	Prenočište	Apartmani	Kamp	Sobe za iznajmljivanje	Seosko domaćinstvo	Gostionica sa prenočištem	Turističko naselje	UKUPNO
1.	Breza		1									1
2.	Doboj Jug		1									1
3.	Kakanj	1	1	2							1	5
4.	Maglaj	1	1			1						3
5.	Olovo	1	2					1				4
6.	Tešanj	1	7									8
7.	Usora		3									3
8.	Vareš											0
9.	Visoko	1	1	2								4
10	Zavidovići											0
11	Zenica	2	3	3				1				9
12	Žepče		1									1
		7	21	7	0	1	0	2	0	0	1	39

Analizirajući broj i vrstu smještajnih objekata po općinama Kantona (tabela gore) vidljivo je da općine Vareš i Zavidovići nemaju registrovane i kategorisane objekte u kojima se pružaju usluge smještaja, dok je najveći broj istih u općinama Zenica i Tešanj.

Kada su u pitanju ugostiteljski objekti u kojima se pružaju usluge smještaja prema vrsti ugostiteljskog objekta nema objekata vrste prenoćište, kamp, seosko domaćinstvo i gostionica sa prenoćištem, a struktura izgleda ovako:

Međutim, potrebno je naglasiti da je 58% vrste “motel”, a to su uglavnom objekti do 50 smještajnih jedinica, što se može svrstati u manje ugostiteljske objekte za smještaj, koji veoma brzo i uz skromna ulaganja mogu biti “obiteljski objekti”, a što je u skladu sa turističkim ciljevima.

Zeničko-dobojski kanton je toko 2012. godine posjetilo 16.934 turista, a što je u odnosu na 2011. godinu manje za 328 turista, odnosno 2%, i to za 118 domaćih, a 210 stranih turista.

Dolasci i noćenja turista u toku 2012. godine u ZDK

Turisti	Dolasci turista 2012 godina	Noćenje turista 2012 godina
Domaći	8.391	13.169
Strani	8.543	17.901
Ukupno	16.934	31.070

Dolasci i noćenja turista po vrstama objekata

Po vrstama objekata	Dolasci turista 2012 godina	Noćenje turista 2012 godina
Hoteli	10.543	19.950
Moteli	4.982	9.000
Pansioni i prenoćišta	1.409	2.120
Ukupno	16.934	31.070

Dolasci i noćenja domaćih turista po vrstama objekata

Po vrstama objekata	Dolasci turista 2012 godina	Noćenje turista 2012 godina
Hoteli	4.480	7.258
Moteli	2.825	4.353
Pansioni i prenoćišta	1.086	1.558
Ukupno	8.391	13.169

Dolasci i noćenja stranih turista po vrstama objekata

Po vrstama objekata	Dolasci turista 2012 godina	Noćenje turista 2012 godina
Hoteli	6.063	12.692
Moteli	2.157	4.647
Pansioni i prenoćišta	323	562
Ukupno	8.543	17.901

Iz navedenih tabela vidljivo je da se više od 60% prometa odvija preko hotela, što predstavlja opadajući udio zbog pojave drugih pratećih ugostiteljskih i smještajnih kapaciteta. Postoje čvrste indicije o podcijenjenosti podataka o broju dolazaka i noćenja turista, te ostvarenog turističkog prometa. Razlog odstupanja stvarnih od zvaničnih pokazatelja se može tražiti u tome da još uvijek postoji praksa izbjegavanja evidencije turista u cilju neplaćanja boravišne takse/pristojbe.

U sljedećoj tabeli dajemo prikaz stranih turista i noćenja po zemljama iz kojih dolaze i iz iste je evidentno da najveći broj turista dolazi iz zemalja okruženja Hrvatska, Srbija i Slovenija, a od ostalih prednjače posjetioci iz Njemačke, Italije i Turske :

Turisti i noćenja po zemljama iz kojih dolaze	Dolasci turista	Noćenje turista
Austrija	305	512
Belgija	51	96
Danska	18	44
Finska	25	65
Francuska	116	212
Grčka	6	6
Holandija/Nizozemska	219	460
Irska	16	21
Italija	534	984
Luksemburg	14	22
Njemačka	847	1.742
Portugal	7	14
Španija	38	76
Švedska	72	289
Velika Britanija	72	159
Island	1	3
Norveška	46	102
Švicarska	143	264
Češka	193	477
Mađarska	285	451
Poljska	227	604
Rumunija	105	197
Slovačka	39	80
Slovenija	937	1.491
Albanija	11	15
Bugarska	34	405

Turisti i noćenja po zemljama iz kojih dolaze	Dolasci turista	Noćenje turista
Hrvatska	1.873	3.605
Srbija	957	1.767
Crna Gora	139	197
Makedonija	125	191
Rusija	15	19
Turska	346	1.442
Ostale evropske zemlje	211	492
Izrael	7	12
Japan	2	2
Kanada	22	48
Kina	7	11
SAD	122	241
Saudijska Arabija	14	49
Australija	64	107
Egipat	17	74
Ostale vanevropske zemlje	261	853

Prosječna dužina boravka turista na području Zeničko-dobojskog kantona u 2012. godini iznosi 1,83 dana ukazuje na to da se turistički potencijali ovog Kantona još uvijek nedovoljno koriste, što nameće ovom Ministarstvu, Turističkoj zajednici Zeničko-dobojskog kantona i privrednim subjektima koji se bave turističko-ugostiteljskom djelatnošću kao zadatak aktivnosti na unapređenju i poboljšanju turističke ponude ovog Kantona i promociji iste.

PODACI O STANJU I POSLOVANJU PRIVREDNIH DRUŠTAVA (2011/2012)

Tabela -Poslovni rezultati privrednih društava iz trgovine, ugostiteljstva i turizma

OPĆI PODACI													
NAZIV DRUŠTVA I SJEDIŠTE	Osnovna djelatnost	Godina	POSLOVNI REZULTATI I FINANC. STABILNOST PRIVREDNIH DRUŠTAV A						PROIZVODNI POKAZATELJI				
			Ukupan prihod KM	Ukupan rashod KM	Poslovni rezultat KM	Kapital KM	Potraživ. KM	Ukupne obaveze KM	Zaposlenost	Tržište (%)		Kapital(%)	
										Dom.	Ino	Drž.	Priv.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
“RMK PROMET” d.d. ZENICA	trgovina na veliko i malo	2011	7.187.604	7.409.611	-222.007	23.781.810	1.794.978	564.851	49	100	-	60	40
		2012	-	-	-352.331	21.505.139	1.562.805	446.148	42	100	-	60	40
“VELEPROMET- MALOPRODAJA” d.d. VISOKO	trgovina na malo	2011	240.818	710.646	-469.828	7.325.375	690.051	5.518.661	39	100	-	100	-
		2012	189.243	4.189.115	-3.999.872	1.055.080	172.065	6.154.938	41	100	-	100	-
Željezara “Zenica” Zenica O.J. “INTERNACIONAL”	ugostiteljstvo i turizam	2011	732.003	820.191	-88.188				161	100	-	100	-
		2012	646.129	786.643	-140.514				132	100	-	100	-
Hotel “Jeleč” Žepče	ugostiteljstvo	2011	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		2012	2.187	2.798,43	-610,46	-	-	-	-	-	-	-	100
“AS” d.o.o. Tešanj	trgovina	2011	100.590.739	97.926.532	2.664.207	19.029.381	8.177.183	22.130.823	-	95,5	5,5	-	100
		2012	99.323.074	96.151.460	3.171.614	21.635.988	7.789.433	19.432.292	-	94	6	-	100
TP “NOVA TRGOVINA” d.d. Žepče	trgovina	2011	126.447	512.728	-386.281	5.114.300	58.686	20.154	6	100	-	98	2
		2012	176.179	342.463	-166.284	4.948.016	161.066	11.127	4	100	-	98	2
TD “EKOR KOMERC” d.o.o. Zenica	trgovina	2011	20.688.721	19.542.443	1.146.278	897.689	634.368	2.251.689	-	100	-	-	100
		2012	21.699.715	20.409.724	1.289.991	897.689	952.834	1.752.187	-	100	-	-	100
“Gold Tours” d.o.o. Visoko	ugostiteljstvo i turizam	2011	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		2012	63.671	63.754	917	2.000	1.109	2.747	1	100	-	-	100
“BABIĆ – BISSTOURS” d.o.o. Zenica	prevoz putnika	2011	14.549.301	14.378.421	170.880	4.539.969	1.263.010	778.810	6	30	70	-	100
		2012	12.932.408	12.759.184	173.224	4.711.463	1.650.817	770.295	2	-	-	-	100
„NINO-HA“ d.o.o. Doboj Jug	ugostiteljstvo	2011	130.987	133.656	-2.669	342.617	2.897	157.150	6	100	-	-	100
		2012	96.748	122.389	-25.641	316.976	2.705	171.362	4	100	-	-	100
“DAR PRIRODE” d.o.o. Zenica	uslužna	2011	164.612	158.427	4.185	64.907	50.622	24.400	4	100	-	-	100
		2012	167.666	162.286	5.380	69.422	159.394	26.282	3	100	-	-	100

OPĆI PODACI													
NAZIV DRUŠTVA I SJEDIŠTE	Osnovna djelatnost	Godina	POSLOVNI REZULTATI I FINANC. STABILNOST PRIVREDNIH DRUŠTAV A						PROIZVODNI POKAZATELJI				
			Ukupan prihod KM	Ukupan rashod KM	Poslovni rezultat KM	Kapital KM	Potraživ. KM	Ukupne obaveze KM	Zaposlenost	Tržište (%)		Kapital (%)	
										Dom.	Ino	Drž.	Priv.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
“JELAH-BUS” d.o.o. Jelah – Tešanj	prevoz putnika	2011	192.152	227.337	-35.183	2.000	24.397	37.286	10			-	100
		2012	228.193	271.583	-43.390	2.000	17.618	39.002	10			-	100
MOTEL “BOSNIA”	ugostiteljstvo	2011	36.960	31.560	5.400	-	-	-	3	100	-	-	100
		2012	45.652	42.432	3.220	-	-	-	3	100	-	-	100
“RAZVOJ” HOTEL AA d.o.o. Tešanj	ugostiteljstvo	2011	92.010	103.277	-11.267	662.835	25.885	15.359	6	100	-	-	100
		2012	105.724	123.391	-17.667	656.436	22.469	1.306	7	100	-	-	100
“Almy” d.o.o. Zenica	trgovina	2011	53.557.430	53.417.587	139.843	6.971.894	9.414.246	12.826.256	101	-	-	-	100
		2012	56.480.429	56.190.921	289.508	7.312.103	8.077.440	10.709.568	95	-	-	-	100
“HAB” d.o.o. Maglaj	ugostiteljstvo	2011	33.609	35.482	-1.873	2.000	-	98.551	2	-	-	-	100
		2012	28.464	30.300	-1.836	2.000	-	99.810	2	-	-	-	100
I.P. KRIVAJA d.o.o. – u stečaju Zavidovići	Ugostiteljstvo	2011	100.000	125.600	-25.000	-	-	-	17	-	-	-	100
		2012	250.000	270.000	-20.000	-	-	-	17	-	-	-	100
JZU Banjsko-rekreativni centar “AQUATERM”	ugostiteljstvo	2011	1.515.262	1.502.749	12.513	3.700.033	65.013	448.755	50	-	-	100	-
		2012	1.741.843	1.657.352	84.491	3.775.565	91.008	491.014	53	-	-	100	-

5. PODUZETNIŠTVO I MALA I SREDNJA PREDUZEĆA (MSP)

5.1. Uvod

Poduzetništvo je spremnost pojedinca ili više partnera da uz određeno ulaganje kapitala i preuzimanje rizika uđe u poslovni poduhvat sa ciljem stvaranja profita. To je način privrednog djelovanja u kojem poduzetnik odlučuje što, kako i za koga stvoriti i na tržištu realizirati ulazeći u poduzetnički pothvat na svoj trošak i rizik s ciljem sticanja dobiti.

Često se pojam poduzetništvo povezuje sa upravljanjem malim obrtima, preduzećima, ali neki autori proširuju mu važenje i na velike organizacije.

Bit poduzetništva je u stalnom traženju novih ideja, maštovitosti u pronalaženju novih mogućnosti u poslovanju, pouzdanosti intuiciji i procjeni, te vještini i borbenosti.

Razvijanje poduzetničkog duha se odnosi na stvaranje uvjeta u kojima ljudi mogu da: budu inovativni, rješavaju problem, razmišljaju pozitivno, prave nove prilike, budu samomotivirani, razmišljaju kritički, budu proaktivni, stvaraju nove ideje, pronalaze rješenja i izazivaju postavljene norme.

Osnovna podrška razvijanja poduzetništva je poduzetnička infrastruktura koju čine:

- konsultantski subjekti – agencije,
- finansijski subjekti,
- poslovno-poduzetničke zone,
- poduzetnički inkubatori itd.

5.1.1. Konsultantski subjekti – agencije

U nastojanju da se prevaziđu brojni socijalni i ekonomski problemi sa kojima se Bosna i Hercegovina suočila u poslijeratnom periodu, lokalna zajednica je uz podršku međunarodne zajednice pokrenula inicijativu za oporavak i stimuliranje ekonomskog razvoja. Rezultat ove inicijative je pokretanje procesa ekonomske regionalizacije, osnivanjem regionalnih razvojnih agencija. Regionalne razvojne agencije su ključni sudionici u izradi i provedbi strategija za ekonomski razvoj na lokalnom nivou. Tamo gdje postoje regionalne razvojne agencije, postoji i institucionalni okvir za povezivanje niza djelatnosti i za dovođenje istih u vezu sa raznovrsnim zajedničkim ciljevima oko kojih su se zainteresirane strane usaglasile.

Među zainteresirane strane spadaju: lokalne vlasti, mjesne zajednice, privredne komore i udruženja poslodavaca, istraživačke i obrazovne institucije, lokalne razvojne organizacije, nevladine organizacije, pružatelji poslovnih usluga, organizacije tržišta rada, sindikati, itd.

Na području Zeničko-dobojskog kantona egzistira Regionalna razvojna agencija (REZ) koja djeluje u regiji Centralna BiH unutar Bosne i Hercegovine. Osnovana je u maju/svibnju 2004. godine. Platforma za osnivanje Agencije je partnerstvo vladinih i nevladinih institucija. Osnivači su 15 općina, 2 kantona, 15 poslovnih udruženja, 1 mikrokreditna organizacija.

Aktivnosti REZ Agencije mogu se svrstati u dvije glavne skupine:

- aktivnosti koje se odnose na identificirane potrebe općina, gdje prevladava potreba za daljnjom izgradnjom kapaciteta za razvoj projekata, apsorpciju fondova, promociju i razvoj poslovne infrastrukture, te
- potporu razvoju malih i srednjih preduzeća kroz pružanje konsultantskih usluga, uspostavljanje poslovnih veza, podršku izvozu i ulaganjima, kao i promociju.

Na području Zeničko-dobojskog kantona potpisan je Sporazuma o osnivanju Mreže lokalnih agencija. Osnivači Mreže su: Razvojna agencija Žepče RAŽ, Agencija za ekonomski razvoj Zenica ZEDA, Razvojna agencija Zavidovići RAZ i Agencija za razvoj Općine Tešanj TRA. Cilj osnivanja Mreže je da međusobno uveže sve instrumente ekonomskog razvoja i poveže postojeću lokalnu i regionalnu infrastrukturu u cilju održivog ekonomskog razvoja lokalnih zajednica, Kantona i države.

Vlada Zeničko-dobojskog kantona potiče i podupire razvoj na cijelom području kantona, a razvojne agencije smatra inicijatorom i kreatorom razvoja u općinama.

5.1.2. Finansijski subjekti

Finansijski subjekti koji daju podršku razvijanja poduzetništva su:

- komercijalne banke,
- mikrokreditne organizacije,
- kreditno-garancijski fond Vlade Zeničko-dobojskog kantona (KGF),
- poticaji Vlade Zeničko-dobojskog kantona itd.

Kreditno-garancijski fond Vlade Zeničko-dobojskog kantona je jedan od finansijskih subjekata koji daju podršku razvijanja poduzetništva preko izuzetno povoljnih kredita.

Korisnici ovih kredita mogu biti privredna društva koja se bave proizvodnom ili proizvodno-uslužnom djelatnošću. Sredstva iz kredita se mogu koristiti za nabavku mašina, opreme i dijelova, te za tehnološka unapređenja.

Ministarstvo za privredu je na osnovu Odluka Vlade Kantona, Kriterija i Javnih poziva za svaki poticaj pojedinačno provelo dodjelu poticaja.

Osnovni kriteriji su jedinstveni za sve vrste poticaja, a odnose se na uredno izmirivanje: poreza, uključujući i indirektne, te doprinosa (zdravstveno, penziono osiguranje).

Posebni kriteriji su vezani za vrstu poticaja, a odnose se na: odobrenje za upotrebu objekta, certifikat za uveden međunarodni standard, potpisan ugovor za investicijske kredite sa dokazima o urednom vraćanju glavnice i kamata, dokaze o realiziranoj investiciji i drugo.

Realizacija svih poticaja ima karakter refundacije, odnosno poticaja nakon realizacije aktivnosti po kriterijima. Ovaj metod garantuje potpuno postizanje ciljeva i efekata poticaja.

U periodu od 2005 do 2012.godine, Ministarstvo za privredu je podržalo 321 privredni subjekt sa 573 poticaja u iznosu od 9.812.988,60 KM.

5.1.3. Poslovno-poduzetničke zone

Osnovna infrastruktura za podršku maloj privredi su poslovno-poduzetničke zone.

Ministarstvo za privredu Zeničko-dobojskog kantona, je dala, iz sredstva dobivenih od koncesija, poticaje za bržu izgradnju poslovnih-poduzetničkih zona u funkciji bržeg razvoja poduzetništva (u 2010.god. 457.040,83 KM, u 2011.god. 536.761,36 KM a u 2012.god. 399.236,56 KM, što je ukupno 1,393.038,7 KM, (Tabela 5.1., 5.2. i 5.3.) i ima za cilj:

- Pružanje potpore poduzetnicima za lakšom izgradnjom poslovnog prostora na potpuno infrastrukturno opremljenom zemljištu,
- Osnivanje novih privrednih subjekata,
- Poticanje izvozne konkurentnosti i privlačenje stranih ulaganja,
- Stvaranje preduslova za razvoj male i srednje privrede, te otvaranje novih radnih mjesta,
- Promocija direktnih investicija tehnološke politike, te partnerstva javnog i privatnog sektora,
- Davanje pogodnosti poduzetnicima,
- Razvoj lokalne zajednice kantona i općina.

GODINA 2010. Tabela 5.1.

Red. br.	Naziv zone	Općina	Iznos (KM)
1.	Projektna dokumentacija za poslovno-poduzetničku zonu „Vrtlište I“	Kakanj	19.072,52
2.	Izgradnja infrastrukturnih objekata poslovno-poduzetničke zone „Vrtlište II“	Kakanj	230.703,09
3.	Izgradnja infrastrukturnih objekata poslovno-poduzetničke zone „Vila Tešanj“	Tešanj	56.856,93
4.	Projektna dokumentacija za poslovno-poduzetničku „Vila Tešanj“	Tešanj	2.970,63
5.	Izgradnja infrastrukturnih objekata poslovno-poduzetničku zone „Matuzići“	Doboj Jug	147.437,66
		UKUPNO:	457.040,83

GODINA 2011. Tabela 5.2.

Red. br.	Naziv zone	Općina	Iznos (KM)
1.	Poslovna-poduzetnička zona Ekonomija - Batvice	Zavidovići	71.588,34
2.	Izgradnja poslovno-poduzetničke zone "Matuzići" Korak 2- Faza II	Doboj Jug	124.062,32
3.	Izgradnja poslovno-poduzetničke zone "Bukva-Vila" Korak 2-FazaII	Tešanj	133.446,30
4.	Poslovno-poduzetnička zona Ekonomija - Batvice (Korak 1- Faza II)	Zavidovići	91.545,10
5.	Poslovno-poduzetnička zona "Žabljak" (Korak 1. i 2.- Faza II)	Usora	116.119,30
		UKUPNO:	536.761,36

GODINA 2012. Tabela 5.3.

Red. br.	Naziv zone	Općina	Iznos (KM)
1.	Poslovana zona Žepče (faza I)	Žepče	129.920,00
2.	Poslovana zona Žepče (faza II)	Žepče	150.000,00
3.	Poslovana zona Zavidovići	Zavidovići	150.000,00
		UKUPNO:	399.236,56

5.1.4. Poduzetnički inkubator

Poduzetnički inkubator predstavlja «dom» za uzgajanje novih preduzeća koji svim potencijalnim poduzetnicima čiji poslovni plan obećava realne mogućnosti razvoja, obezbjeđuje povoljne uslove rada, početne prostorije, administrativnu poslovnu podršku, savjetovanje i drugu pomoć, kako bi u 3-4 godine razvili preduzeće, sposobno da pod tržišnim uslovima uspješno radi.

Dakle, to su sistemi kojima je svrha uspostavljanje poslovne infrastrukture koja služi privrednim subjektima da u što kraćem vremenu postanu tržišno aktivni, te profitabilni.

Korisnici Inkubatora mogu postati sva lica koja obavljaju ili imaju namjeru da obavljaju privrednu djelatnost osim proizvodnje hrane, trgovine i ugostiteljstva, pod uslovom da je prostor kojim Inkubator raspolaže pogodan za obavljanje te djelatnosti svojom veličinom i funkcionalnošću.

Veličina dodijeljenog prostora ovisi o opravdano iskazanim potrebama korisnika obrazloženim biznis planom. Registracija korisnika ne može biti starija od 12 mjeseci u momentu donošenja odluke o prijemu. Izuzetak su korisnici čija registracija je starija od 12 mjeseci ako u inkubatoru žele implementirati novi projekat ili proširiti postojeći uz zaposlenje nove radne

Poduzetnički inkubatori okupljaju male poduzetnike koji tek počinju poslovati ili su u fazi rasta i razvoja i nemaju vlastiti prostor. Upravo inkubatori omogućuju poduzetnicima korištenje poslovnog prostora po vrlo povoljnim uslovima (bez najamnine ili uz smanjenu najamninu) ograničen broj godina. Osim poslovnog prostora, korisnicima su na raspolaganju poslovna infrastruktura, intelektualne i poslovne usluge i dr. U razdoblju inkubacije nakon čega bi trebali postati samostalni i prepustiti mjesto u inkubatoru drugom preduzeću.

Na području Zeničko-dobojskog kantona inkubatori su formirani uz finansijsku pomoć Ministarstvo za privredu u Zenici, Zavidovičima i Žepču.

5.2. Mala i srednja preduzeća (MSP)

Malo i srednje poduzetništvo čine najvitalniji i značajan segment privrednog i jedinstvenog prostora Zeničko-dobojskog kantona. Od ukupnog broja uposlenih u sektoru MSP-a uposlano je 65-70% uposlenika. Struktura MSP-a je nepovoljna, premalo je proizvodnih MSP-a, uvoz je veći od izvoza, a stopa neuposlenih procjenjuje se do 40%. S obzirom na potencijal, prirodne i radom stvorene resurse, otvara se realna šansa za razvitak novih MSP-a, a prioritarno proizvodnih.

Prema Zakona o poticaju razvoja male privrede ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj:19/06), propisano je da malu privredu čine subjekti male privrede, fizička i pravna lica, koja trajno obavljaju zakonom dopuštene djelatnosti radi ostvarivanja dohotka odnosno dobiti, uključujući samoupošljavanje i obiteljske poslove povezane sa obrtom i drugim djelatnostima, registrovani kod nadležnog organa, bez obzira na oblik organizovanja i koji:

- su samostalni u poslovanju,
- upošljavaju godišnje manje od 250 lica i
- ostvaruju godišnji promet do 40 miliona KM i/ili čija godišnja bilansa stanja ne prelazi 30 miliona KM.

Prema veličini, u smislu ovog Zakona, razlikuju se mikro, mali i srednji subjekti male privrede pri čemu:

- Mikro subjekti male privrede su fizička i pravna lica koja upošljavaju prosječno godišnje manje od 10 lica i čiji godišnji promet i/ili godišnja bilansa stanja ne prelazi 400.000 KM,
- Mali subjekti male privrede su fizička i pravna lica koja upošljavaju prosječno godišnje manje od 50 lica i čiji godišnji promet i/ili godišnja bilansa stanja ne prelazi četiri miliona KM i
- Srednji subjekti male privrede su fizička i pravna lica koja upošljavaju prosječno godišnje manje od 250 lica, čiji godišnji promet ne prelazi 40 miliona KM i/ili čiji godišnji bilans stanja ne prelazi 30 miliona KM.

Prema Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj:83/09), pravna lica u smislu ovog zakona, razvrstavaju se na mala, srednja i velika, zavisno od pokazatelja utvrđenih na dan sastavljanja finansijskih izvještaja u poslovnoj godini, prema sljedećim kriterijima:

- visina prihoda,
- vrijednost imovine,

- prosječan broj zaposlenika u toku poslovne godine.

Mala pravna lica su ona koja ispunjavaju najmanje dva od sljedećih uslova:

- prosječan broj zaposlenih je manji od 50,
- prosječna vrijednost poslovne imovine na kraju poslovne godine je manja od 1,000.000,00 KM,
- ukupan godišnji prihod je manji od 2,000.000,00 KM.

Srednja pravna lica su ona koja na dan sastavljanja finansijskih izvještaja ispunjavaju najmanje dva od sljedećih uslova:

- prosječan broj zaposlenih u toku godine je od 50 do 250,
- prosječna vrijednost poslovne imovine na kraju poslovne godine iznosi od 1,000.000,00 KM do 4,000.000,00 KM,
- ukupan godišnji prihod iznosi od 2,000.000,00 KM do 8,000.000,00 KM.

U srednja pravna lica razvrstavaju se i ona čije vrijednosti su veće od gornjeg iznosa jednog od uslova iz stava 3.

Velika pravna lica su ona koja prelaze gornje vrijednosti iz najmanje dva uslova iz stava 3.

U kategoriju malih i srednjih preduzeća treba uvrstiti i obrte (samostalna privredna djelatnost). Oni bi, u smislu preporuka Evropske komisije spadali u mikro poduzeća, premda oni u Federaciji BiH, u formalno-pravnom smislu nisu preduzeća.

NAPOMENA:

U "INFORMACIJI O STANJU PRIVREDE NA PODRUČJU ZENIČKO - DOBOJSKOG KANTONA ZA 2011. GODINU SA POSEBNIM OSVRTOM NA STANJE PODUZETNIŠTVA" korišteni su podaci: "Informacionog sistema registra malih i srednjih preduzeća (ISR-MSP)" koje je izdalo Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta, a koji objedinjuje i agrerira skup podataka iz tri izvora: AFIP/FIP, PU i Sud BiH za Zeničko-dobojskog kantona. Na žalost, Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta, za ovu godinu još uvijek nije potpisalo Ugovor sa softverskom firmom koja je obrađivala ove podatke, te nam oni nisu dostupni.

SVA PREDUZECA

24.04.2013 godine.

GODISNJI OBRACUNI ZA 2012 GODINU

001-01

KONVERTIBILNIM MARKAMA

OBRADA NA NIVOU KANTONA --> '04' ZENICKO-DOBOJSKI KAN

Ukupno :ZENICKO-DOBOJSKI KANTON

Ukupno djelatnost :SVE DJELATNOSTI

Broj pravnih lica : 2.461

RBR		2011 - Godina	2012 - Godina	Bruto iznos
AOP	O P I S	kolona - 8	kolona - 7	kolona - 5
	B I L A N S S T A N J A			
	A K T I V A			
1	A.STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI(002+008+014+015+020+021+030+033)	3.096.020.190	3.059.496.507	5.826.391.643
2	I. Nematerijalna sredstva (003 do 007)	74.986.346	77.646.648	101.305.615
3	01.Kapitalizirana ulaganja u razvoj	1.752.059	951.744	1.249.885
4	02.Koncesije, patent i druga prava	8.610.640	9.558.371	15.169.610
5	03.Goodwil	9.044.687	8.959.063	12.382.871
6	04.Ostala nematerijalna sredstva	7.968.875	9.111.734	22.920.680
7	05.Avansi i nematerijalna sredstva u pripremi	47.610.085	49.065.736	49.582.569
8	II. Nekretnine,postrojenja i oprema(009 do 013)	2.670.011.995	2.599.567.538	5.297.985.845
9	01.Zemljista	367.744.123	378.695.010	378.777.531
10	02.Gradjevinski objekti	1.332.906.502	1.223.420.966	2.240.965.704
11	03.Postrojenja i oprema	755.868.001	742.882.286	2.405.640.767
12	04.Stambene zgrade i stanovi	21.768.806	21.018.547	32.421.655

13	05.Avansi i nekretnine,postrojenja i oprema u pripremi	191.724.563	233.550.729	240.180.188
14	III Investicijske nekretnine	69.385.192	79.326.514	108.149.739
15	IV. Bioloska sredstva(016 do 019)	3.201.610	3.470.280	4.065.076
16	01.Sume	160.697	160.697	160.697
17	02.Visegodisnji zasadi	1.657.562	1.603.157	1.966.747
18	03.Osnovno stado	855.406	791.870	1.015.786
19	04.Avansi i bioloska sredstva u pripremi	527.945	914.556	921.846
20	V. Ostala(specificna) stalna materijalna sredstva	904.940	824.386	1.127.906
21	VI. Dugorocni finansijski plasmani(022 do 029)	192.906.854	213.971.540	228.664.490
22	01.Ucesce u kapitalu povezanih pravnih luca	115.063.060	162.211.410	162.216.815
23	02.Ucesci u kapitalu drugih pravnih lica	49.886.983	23.976.097	27.388.050
24	03.Dugorocni krediti dati povezanim pravnim licima	3.768.819	8.007.004	8.007.004
25	04.Dugorocni krediti dati u zemlji	4.287.741	3.649.653	3.957.349
27	06.Finansijska sredstva raspoloziva za prodaju	9.873.717	8.025.169	17.282.212
28	07.Finansijska sredstva koja se drze do roka dospjeca	4.586.593	4.610.496	6.069.761
29	08.Ostali dugorocni finansijski plasmani	5.439.941	3.491.711	3.743.299
30	VII. Druga dugorocna potrazivanja (031+032)	71.145.869	70.201.209	70.320.069
31	01.Potrazivanja od povezanih pravnih lica	9.293.906	13.815.152	13.815.152
32	02.Ostala dugorocna potrazivanja	61.851.963	56.386.057	56.504.917
33	VIII.Dugorocna razgranicenja	13.477.384	14.488.392	14.772.903
34	B) ODLOZENA POREZNA SREDSTVA	0	481	481
35	C) TEKUCA SREDSTVA (036+043)	2.326.592.398	2.414.876.662	3.106.423.714
36	I. Zalihe i sredstva namjenjena prodaji (037 do 042)	940.729.136	947.608.190	1.349.486.160
37	01.Sirovine i materijal,rezervni dijelovi i sitan inventar	247.911.797	259.670.139	320.639.171
38	02.Proizvodnja u toku, poluproizvodi i nedovrsene usluge	96.099.158	72.094.205	77.449.155
39	03.Gotovi proizvodi	121.324.582	116.475.549	126.877.022
40	04.Roba	247.978.777	265.887.053	374.883.374

41	05.Stalna sredstva namjenjena prodaji i obustavljeno poslovanje	203.976.893	200.770.853	416.394.429
42	06.Dati avansi	23.437.929	32.710.391	33.243.009
43	II. Gotovina, kratkorocna potrazivanja i kratkorocni plasmani(044+047+053+06	1.385.863.262	1.467.268.472	1.756.937.554
44	01.Gotovina i gotovinski ekvivalenti(045+046)	187.436.238	214.000.563	332.422.215
45	a) Gotovina	187.115.165	213.872.144	332.023.121
46	b) Gotovinski ekvivalenti	321.073	128.419	399.094
47	02.Kratkorocna potrazivanja (048 do 052)	956.420.459	1.010.199.228	1.171.751.570
48	a) Kupci-povezana pravna lica	73.707.122	191.780.046	193.205.120
49	b) Kupci u zemlji	568.200.454	575.116.602	708.707.660
50	c) Kupci u inostranstvu	246.107.315	164.674.454	173.846.347
51	d) Potrazivanja iz specificnih poslova	6.060.429	5.552.753	6.205.445
52	e) Druga kratkorocna potrazivanja	62.345.139	73.075.373	89.786.998
53	03.Kratkorocni finansijski plasmani (054 do 060)	191.185.681	172.484.146	173.225.265
54	a) Kratkorocni krediti povezanim pravnim licima	10.844.809	130.524.304	130.544.304
55	b) kratkorocni krediti dati u zemlji	138.130.853	25.854.307	26.228.556
56	c) kratkorocni krediti dati u inostranstvu	31.907.608	4.731.226	4.731.226
57	d) kratkorocni dio dugorocnih plasmana	488.880	663.581	728.366
58	e) Finansijska sredstva namjenjena trgovanju	2.881.346	1.468.856	1.588.029
59	f) Druga finansijska sredstva po fer vrijednosti	643.598	699.001	699.001
60	g) Ostali kratkorocni plasmani	6.288.587	8.542.871	8.705.783
61	04.Potrazivanja za PDV	30.201.660	40.415.169	48.817.214
62	05.Aktivna vremenska razgranicenja	20.619.224	30.169.366	30.721.290
63	D) ODLOZENA POREZNA SREDSTVA	85.685	376.116	376.116
64	E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	70.902.301	148.074.613	148.092.141
65	POSLOVNA AKTIVA (001+034+035+063+064)	5.493.600.574	5.622.824.379	9.081.284.095
66	Vanbilansna aktiva	405.856.554	197.622.651	218.593.878
67	Ukupno aktiva (065+066)	5.899.457.128	5.820.447.030	9.299.877.973
	P A S I V A			
101	A) KAPITAL (102-109+110+111+114+115+116+117+-122-127)	2.603.100.405	2.679.357.549	64.755.217

102	I. Osnovni kapital (103 do 108)	2.030.764.799	2.089.741.849	56.714.489
103	01. Dionicki kapital	581.780.722	593.874.793	35.832.120
104	02. Udjeli clanova drustva sa ogranicenom odgovornoscu	903.648.912	987.250.223	6.111.019
105	03. Zadruzni udjeli	2.304.082	2.304.732	220.061
106	04. Ulozi	27.237.148	27.466.899	153.834
107	05. Drzavni kapital	469.960.192	448.239.452	13.451.114
108	06. Ostali osnovni kapital	45.849.109	30.623.323	946.341
109	II. Upisani neuplaceni kapital	6.478	140.767	2.000
110	III. Emisiona premija	3.009.521	925.784	0
111	IV. Rezerve (112+113)	225.295.972	258.592.836	14.851.053
112	01. Zakonske rezerve	98.222.711	103.812.852	5.038.315
113	02. Statutarne i druge rezerve	127.073.261	154.779.984	9.812.738
114	V. Revalorizacija rezerve	240.363.078	243.939.569	409.761
115	VI. Nerealizovani dobiti	1.285.853	3.530.637	0
116	VI. Nerealizovani gubici	290.009	2.441.265	0
117	VIII. Nerasporedjena dobit (118 do 121)	887.238.543	964.850.387	8.686.147
118	01. Nerasporedjena dobit ranijih godina	706.586.443	802.209.155	6.701.575
119	02. Nerasporedjena dobit izvjestajne godine	177.794.349	158.228.121	1.971.492
120	03. Nerasporedzeni visak prihoda ranijih godina	2.755.135	4.265.178	0
121	04. Nerasporedzeni visak prihoda izvjestajne godine	129.159	174.851	13.080
122	IX. Gubitak do visine kapitala (123 do 126)	780.337.992	876.380.759	15.904.233
123	01. Gubitak ranijih godina	679.761.479	743.027.538	14.948.934
124	02. Gubitak izvjestajne godine	94.754.451	122.443.076	955.299
125	03. Nepokriveni visak rashoda ranijih godina	5.481.485	10.711.202	0
126	04. Nepokriveni visak rashoda izvjestajne godine	349.621	215.617	0
127	X. Otkupljene vlastite dionice i udjeli	4.233.726	3.269.958	0
128	B) DUGOROCNA REZERVISANJA (129+130)	111.809.453	112.823.630	3.641.469
129	01. Dugorocna rezervisanja za troskove i rizike	57.323.199	53.826.445	3.221.368
130	02. Dugorocna razgranicenja	54.513.285	59.023.794	420.101

131	C) DUGOROCNE OBAVEZE (132 DO 138)	543.701.833	527.039.277	5.062.200
132	01. Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital	834.099	867.654	208.953
133	02. Obaveze prema povezanim pravnim licima	57.797.879	47.342.806	0
134	03. Obaveze po dugorocnim vrijednosnim papirima	1.137	185.382	0
135	04. Dugorocni krediti	421.557.172	426.653.113	4.419.695
136	05. Dugorocne obaveze po finansijskom lizingu	30.642.992	29.934.365	422.552
137	06. Dugorocne obaveze po fer vrijednosti kroz racun dobiti i gubitka	365.479	58.269	0
138	07. Ostale dugorocne obaveze	32.555.232	22.041.394	11.000
139	D) ODLOZENE POREZNE OBAVEZE	12.113.623	159.446	0
140	E) KRATKOROCNE OBAVEZE (141+149+155+156+160+161+162+163)	2.149.992.592	2.208.829.558	38.939.942
141	I. Kratkorocne finansijske obaveze (142 do 148)	569.843.519	556.492.001	9.196.958
142	01. Obaveze prema povezanim pravnim licima	31.601.590	94.950.597	977.915
143	02. Obaveze po kratkorocnim vrijednosnim papirima	1.997.298	65.396	0
144	03. Kratkorocni krediti uzeti u zemlji	374.946.490	335.451.987	3.080.513
145	04. Kratkorocni krediti uzeti u inostranstvu	6.522.679	5.254.274	18
146	05. Kratkorocni dio dugorocnih obaveza	111.354.729	71.249.505	45.538
147	06. Kratkorocne obaveze po fer vrijednosti kroz racun dobiti i gubitka	105.684	86	0
148	07. Ostale kratkorocne finansijske obaveze	43.350.221	49.556.078	5.092.974
149	II. Obaveze iz poslovanja	992.022.762	979.312.118	15.495.767
150	01. Primljeni avansi, depoziti i kaucije	32.896.335	40.279.291	82.048
151	02. Dobavljači- povezana pravna lica	115.749.896	126.138.527	1.270.743
152	03. Dobavljači u zemlji	602.234.701	602.412.375	11.716.491
153	04. Dobavljači u inostranstvu	234.787.872	206.092.052	2.345.611
154	05. Ostale obaveze iz poslovanja	6.353.958	4.389.873	80.874
155	III. Obaveze iz specificnih poslova	3.703.836	3.472.776	64.016
156	IV. Obaveze po osnovu placa, naknada i ostalih primanja zaposlenih (157 do 1	404.403.919	455.342.830	9.871.972
157	01. Obaveze po osnovu placa i naknada placa	364.284.118	410.272.596	8.707.155

158	02. Obaveze po osnovu naknada placa koje se refundiraju	5.705.983	851.206	19.618
159	03. Obaveze za ostala primanja zaposlenih	34.413.818	44.219.028	1.145.199
160	V. Druge obaveze	113.425.387	133.405.730	2.573.877
161	VI. Obaveze za PDV	14.714.810	15.634.026	468.394
162	VII. Obaveze za ostale poreze i druge dadzbine	47.063.469	60.253.981	1.235.781
163	VIII. Obaveze za porez na dobit	4.814.890	4.916.096	33.177
164	F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANICENJA	72.512.961	94.373.333	1.103.446
165	G) ODLOZENE POREZNE OBAVEZE	398.199	271.994	0
166	POSLOVNA PASIVA (101+128+131+139+140+164+165)	5.493.600.574	5.622.824.379	113.502.274
167	Vanbilansna pasiva	405.856.554	197.622.651	3.320.030
168	Ukupna pasiva (166+167)	5.899.457.128	5.820.447.030	116.822.304
	B I L A N S U S P J E H A			
	I. DOBIT ILI GUBITAK PERIODA			
	POSLOVNI PRIHODI I RASHODI			
201	Poslovni prihodi (202+206+210+211)	5.014.790.102	5.276.128.166	0
202	01. Prihodi od prodaje robe (203 do 205)	2.165.987.742	2.289.833.187	0
203	a) Prihodi od prodaje robe povezanim pravnim licima	154.816.437	118.012.348	0
204	b) Prihodi od prodaje robe na domacem trzistu	1.876.575.063	2.033.817.517	0
205	c) Prihodi od prodaje robe na stranom trzistu	134.596.242	138.003.322	0
206	02. Prihodi od prodaje ucinaka (207 do 209)	2.722.872.291	2.862.728.958	0
207	a) Prihodi od prodaje ucinaka povezanim pravnim licima	271.963.007	271.454.016	0
208	b) Prihodi od prodaje ucinaka na domacem trzistu	1.224.302.601	1.251.416.695	0
209	c) Prihodi od prodaje ucinaka na stranom trzistu	1.226.606.683	1.339.858.247	0
210	03. Prihodi od aktiviranja ili potrosnje robe i ucinaka	7.239.194	5.265.951	0
211	04. Ostali poslovni prihodi	118.690.875	118.300.070	0
212	Poslovni rashodi (213+214+215+219+220+221+222+223+224)	4.894.037.496	5.166.368.161	0
213	01. Nabavna vrijednost prodane robe	1.835.454.554	1.899.469.167	0
214	02. Materijalni troškovi	1.746.045.241	1.842.657.741	0
215	03. Troškovi placa i ostalih licnih primanja (216 do 218)	774.602.703	799.104.267	0
216	a) Troškovi placa i naknada placa zaposlenim	563.289.659	577.361.182	0

217	b) Troškovi ostalih primanja, naknada i prava zaposlenih	199.075.137	209.176.785	0
218	c) Troškovi naknada ostalim fizičkim licima	12.237.907	12.566.300	0
219	04. Troškovi proizvodnih usluga	247.478.630	255.495.090	0
220	05. Amortizacija	185.028.652	188.897.950	0
221	06. Troškovi rezervisanja	14.785.334	10.422.537	0
222	07. Nematerijalni troškovi	132.188.893	147.301.194	0
223	Povećanje vrijednosti zaliha ucinaka	56.707.507	33.183.350	0
224	Smanjenje vrijednosti zaliha ucinaka	15.160.996	56.203.565	0
225	Dobit od poslovnih aktivnosti (201-212)	236.791.678	203.451.645	0
226	Gubitak od poslovnih aktivnosti (212-201)	116.039.072	93.691.640	0
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI			
227	Finansijski prihodi (228 do 233)	21.331.208	27.704.847	0
228	01. Finansijski prihodi od povezanih pravnih lica	1.794.555	2.156.898	0
229	02. Prihodi od kamata	4.379.504	5.229.972	0
230	03. Pozitivne kursne razlike	856.328	3.303.120	0
231	04. Prihodi od efekata valutne klauzule	7.041	7.209	0
232	05. Prihodi od ucesca u dobiti zajednickih ulaganja	201.468	247.673	0
233	06. Ostali finansijski prihodi	14.092.312	16.759.975	0
234	Finansijski rashodi (235 do 239)	63.816.469	63.307.403	0
235	01. Finansijski rashodi iz odnosa s povezanim pravnim licima	1.796.696	1.791.762	0
236	02. Rashodi kamata	49.062.654	52.432.367	0
237	03. Negativne kursne razlike	4.267.522	1.899.107	0
238	04. Rashodi iz osnova valutne klauzule	27.734	25.158	0
239	05. Ostali finansijski rashodi	8.661.863	7.159.009	0
240	Dobit od finansijske aktivnosti (227-234)	11.633.766	15.747.085	0
241	Gubitak od finansijske aktivnosti (234-227)	54.119.027	51.349.641	0
242	Dobit redovne aktivnosti (225-226+240-241) > 0	205.195.899	177.315.752	0
243	Gubitak redovne aktivnosti (225-226+240-241) < 0	126.928.554	103.158.303	0

	OSTALI PRIHODI I RASHODI			
244	Ostali prihodi i dobici, osim iz osnova stalnih sredstava namjenjenih pr	111.298.494	139.312.826	0
245	01. Dobici od prodaje stalnih sredstava	18.745.696	15.706.864	0
246	02. Dobici od prodaje investicijskih nekretnina	747.647	1.946.834	0
247	03. Dobici od prodaje bioloskih sredstava	1.400	17.582	0
248	04. Dobici od prodaje ucesca u kapitalu i vrijednosnih papira	1.530.316	250.186	0
249	05. Dobici od prodaje materijala	10.289.166	12.858.196	0
250	06. Viskovi	1.589.705	1.573.977	0
251	07. Naplacena otpisana potrazivanja	5.286.356	4.957.325	0
252	08. Prihodi po osnovu ugovorene zastite od rizika	1.050.247	626.017	0
253	09. Otpis obaveza. ukinuta rezervisanja i ostali prihodi	72.057.961	101.375.845	0
254	Ostali rashodi i gubici, osim iz osnova stalnih sredstava namjenjenih pr	104.697.384	121.146.473	0
255	01. Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava	21.792.828	11.772.628	0
256	02. Gubici od prodaje i rashodovanja investicijskih nekretnina	239.175	635.909	0
257	03. Gubici od prodaje i rashodovanja bioloskih sredstava	56.373	32.628	0
258	04. Gubici od prodaje ucesca u kapitalu i vrijednosnih papira	50.795	14.602	0
259	05. Gubici od prodaje materijala	5.805.055	9.076.742	0
260	06. Manjkovi	2.050.971	2.770.242	0
261	07. Rashodi iz osnova zastite od rizika	1.203.420	183.450	0
262	08. Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potrazivanja	31.838.580	27.438.806	0
263	09. Rashodi i gubici na zalihama i ostali rashodi	41.660.187	69.221.466	0
264	Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda (244-254)	47.220.515	58.531.609	0
265	Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (254-244)	40.619.405	40.365.256	0
	PRIHODI I RASHODI OD USKLADZIVANJA VRIJEDNOSTI SREDSTAVA(osim stalnih sr)			
266	Prihodi iz osnova uskladzivanja vrij.sredstava (267 do 275)	2.307.139	16.558.854	0
267	01. Prihodi od uskladzivanja vrij.nematerijalnih sredstava	44.793	759	0
268	02. Prihodi od uskladzivanja vrij.materijalnih sredstava	853.389	15.186.025	0
270	04. Prihodi od uskl.vrij.bioloskih sredstava za koje se obrac.amort.	249.995	169.705	0

271	05. Prihodi od uskl.vrij.dugor.fin.plasm. i fin.sred. raspol. za prodaju	671.810	329.395	0
272	06. Prihodi od uskladzivanja vrijednosti zaliha	365.788	713.303	0
273	07. Prihodi od uskladzivanja vrij.kratkorocnih finansijskih plasmana	15.655	73.572	0
274	08. Prihodi od uskladzivanja vrij.kapitala(negativni goodwill)	34.454	4.599	0
275	09. Prihodi od uskladzivanja vrijednosti ostalih sredstava	71.255	81.496	0
276	Rashodi iz osnova uskladzivanja vrijednosti sredstava (277 do 284)	17.514.020	137.523.920	0
277	01. Umanjenje vrijednosti nematerijalnih sredstava	1.005.107	624.974	0
278	02. Umanjenje vrijednosti materijalnih sredstava	6.421.936	129.881.089	0
279	03. Umanjenje vrij.invest. nekretnina za koje se obračunava amort.	853.617	181.300	0
280	04. Umanjenje vrij.bioloskihsredstava za koje se obračunava amort.	2.151	0	0
281	05. Umanjenje vrij.dugor.fin.plasm. i fin.sred. raspolozivih za prodaju	495.311	228.958	0
282	06. Umanjenje vrijednosti zaliha	7.870.732	5.141.680	0
283	07. Umanjenje vrijednosti kratkorocnih finansijskih plasmana	171.730	1.022.747	0
284	08. Umanjenje vrijednosti ostalih sredstava	693.436	443.172	0
285	Povećanje vrijednosti specifičnih stalnih sredstava (286 do 288)	0	35.083	0
287	Povećanje vrijednosti bioloških sredstava koja se ne amortizuju	0	30.403	0
288	Povećanje vrijednosti ostalih sredstava koja se ne amortizuju	0	4.680	0
289	Smanjenje vrijednosti specifičnih stalnih sredstava (290 do 292)	5.039	0	0
290	Smanjenje vrij.investicijskih nekretnina koja se ne amortizuju	5.039	0	0
293	Dobit od uskladzivanja vrijednosti (266-276+285-289) > 0	1.937.352	1.518.934	0
294	Gubitak od uskladzivanja vrijednosti (266-276+285-289) < 0	17.149.272	122.448.917	0
295	Prihodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki neznacaj	5.463.938	6.034.648	0
296	Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki neznacaj	8.136.673	23.122.914	0
	DOBIT ILI GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA			
297	Dobit neprekinutog poslovanja prije poreza (242-243+264+-265+293-294+295	198.517.041	173.770.721	0
298	Gubitak neprekinutog poslovanja prije poreza (242-243+264+-265+293-294+2	131.533.241	219.465.168	0
	POREZ NA DOBIT NEPREKINUTOG POSLOVANJA			
299	Porezni rashodi perioda	7.027.948	7.804.039	0
300	Odloženi porezni rashodi perioda	7.782	12.176	0

	NETO DOBIT ILI GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA			
302	Neto dobit neprekinutog poslovanja (297-298-299-300+301) > 0	191.510.260	165.959.080	0
303	Neto gubitak neprekinutog poslovanja (297-298-299-300+301) < 0	131.562.190	219.469.742	0
	DOBIT ILI GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA			
304	Prihodi i dobici iz osnova prodaje i uskladjivanja vrijednosti sredstava	777.318	221.937	0
305	Rashodi i dobici iz osnova prodaje i uskladjivanja vrijednosti sredstava	2.072.302	573.913	0
306	Dobit prekinutog poslovanja (304-305)	407.588	199.826	0
307	Gubitak prekinutog poslovanja (305-304)	1.702.572	551.802	0
308	Porez na dobit od prekinutog poslovanja	28.970	11	0
309	Neto dobit prekinutog poslovanja (306-307-308) > 0	378.618	199.815	0
310	Neto gubitak prekinutog poslovanja (306-307-308) < 0	1.702.572	551.802	0
	NETO DOBIT ILI GUBITAK PERIODA			
311	Neto dobit perioda (302-303+309-310) > 0	191.373.976	165.555.227	0
312	Neto gubitak perioda (302-303+309-310) < 0	132.749.860	219.417.876	0
313	Medzuidividendne i druge raspodjele dobiti u toku perioda	3.053.200	1.290.946	0
	II. OSTALA SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK			
314	DOBICI UTVRDZENI DIREKTNO U KAPITALU (315 do 320)	977.628	3.204.403	0
315	01. Dobici od realizacije revalorizacionih rezervi stalnih sredstava	351.954	390.264	0
320	06. Ostali nerealizovani dobici i dobici utvrđeni direktno u kapitalu	625.674	2.814.139	0
321	GUBICI UTVRDZENI DIREKTNO U KAPITALU (322 do 326)	722.280	5.055.770	0
322	01. GUbici od promjene fer vrijednosti finansijskih sredstava raspoloziv	6.286	0	0
324	03. Aktuarski gubici po planovima definisanih primanja	2.560	0	0
326	05. Ostali nerealizovani gubici i gubici utvrđeni direktno u kapitalu	713.434	5.055.770	0
327	Ostala sveobuhvatna dobit prije poreza (314-321)	544.571	441.739	0
328	Ostali sveobuhvatni gubitak prije poreza (321-314)	289.223	2.293.106	0
329	Obracunati odloženi porez na ostalu sveobuhvatnu dobit	22.475	37.568	0
330	Neto ostala sveobuhvatna dobit (327-328-329) > 0	522.096	404.171	0

331	Neto ostali sveobuhvatni gubitak (327-328-329) < 0	289.223	2.293.106	0
332	Ukupno neto ostala sveobuhvatna dobit perioda (311-312+330-331) > 0	191.785.699	165.782.927	0
333	Ukupno neto ostali sveobuhvatni gubitak (311-312+330-331) < 0	132.928.710	221.534.511	0
334	Neto dobit/gubitak perioda prema vlasnistvu (311 ili 312)	117.072.817	217.319.974	0
335	a) vlasnicima matice	89.745.019	93.159.607	0
336	b) vlasnicima manjinskih interesa	3.249.815	-3.207.733	0
337	Ukupna neto sveobuhvatna dobit/gubitak prema vlasnistvu (332 ili 333)	116.583.143	215.517.568	0
338	a) vlasnicima matice	90.935.146	92.197.876	0
339	b) vlasnicima manjinskih interesa	4.780.985	-3.129.568	0
340	Zarada po dionici	2	1	0
341	a) obicna	555	1	0
342	b) razdjeljena	352	9	0
343	Prosjecan broj zaposlenih na bazi sati rada	47.245	47.746	0
344	Prosjecan broj zaposlenih na bazi stanja krajem svakog mjeseca	46.842	47.527	0
	P O S E B N I P O D A C I			
901	01. Neto place	317.197.411	326.747.097	0
902	02. Neto naknada place	36.685.305	30.386.883	0
903	03. Svega place i naknade (1+2)	353.882.716	357.133.980	0
904	04. Porez na place i naknade placa	10.985.434	10.966.082	0
905	05. Doprinos iz placa i naknade placa	156.218.870	161.481.930	0
906	06. Doprinos na place i naknade placa	54.086.369	56.358.814	0
907	07. Svega doprinosi (5+6)	210.305.239	217.840.744	0
908	08. Svega (3+4+7)	575.173.389	585.940.806	0
909	09. Neto ucesca zaposlenih u dobiti	1.189	0	0
910	10. Porezi na ucesce zaposlenih u dobiti	857	461	0
911	11. Doprinosi iz ucesca zaposlenih u dobiti	2	10.997	0
912	12. Doprinosi na ucesce zaposlenih u dobiti	0	4.115	0
913	13. Svega (9 DO 12)	2.048	15.573	0
914	14. Svega neto place,naknade placa i ucesce u dobiti (3+9)	353.883.905	357.133.980	0
915	15. Prosjecan broj zaposlenih na osnovu sati rada (cio broj)	47.766	47.994	0

SVA PREDUZECA

24.04.2013 GODINE

OBRADA NA NIVOU KANTONA --> '04' ZENICKO-DOBOJSKI KAN

GODISNJI OBRACUNI ZA 2012 GODINU

Z B I R N I P O D A C I I P O K A Z A T E L J I

NAZIV FINANSIJSKIH POKAZATELJA	2011 - Godina	2012 - Godina	INDEX
UKUPAN P R I H O D	5.155.190.881	5.465.739.341	106,02
UKUPNI RASHODI	5.095.237.772	5.519.285.086	108,32
NETO DOBIT ZA PERIOD	191.373.976	165.555.227	86,5
GUBITAK ZA PERIOD	132.749.860	219.417.876	165,28
AKUMULIRANA DOBIT	1.285.853	3.530.637	274,57
AKUMULIRANI GUBITAK	290.009	2.441.265	841,78
GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	70.902.301	148.074.613	208,84
POSLOVNI PRIHODI	5.014.790.102	5.276.128.166	105,21
FINANSIJSKI PRIHODI	21.331.208	27.704.847	129,87
OSTALI PRIHODI I DOBICI	111.298.494	139.312.826	125,17
PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJ.SRED.	2.307.139	16.558.854	717,72
PRIHODI OD PROMJENA RANIJIH POLITIKA	5.463.938	6.034.648	110,44
ODLOZENI POREZNI PRIHODI	0	0	0
POSLOVNI RASHODI	4.894.037.496	5.166.368.161	105,56
FINANSIJSKI RASHODI	63.816.469	63.307.403	99,2
OSTALI RASHODI	104.697.384	121.146.473	115,71
RASHODI USKLAĐIVANJA	17.514.020	137.523.920	785,22
RASHODI OD PROMJENA	8.136.673	23.122.914	284,18
POREZNI RASHODI	7.027.948	7.804.039	111,04
ODLOZENI POREZNI RASHODI	7.782	12.176	156,46
DOBIT OD FINANSIJSKE AKTIVNOSTI	11.633.766	15.747.085	135,35
DOBIT OD REDOVNE AKTIVNOSTI	205.195.899	177.315.752	86,41
DOBIT PO OSNOVU OSTALIH PRIHODA I RASHODA	47.220.515	58.531.609	123,95
DOBIT OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI	1.937.352	1.518.934	78,4
DOBIT NEPREKINUTOG POSLOV.PRIJE POREZA	198.517.041	173.770.721	87,53
DOBIT PREKINUTOG POSLOVANJA	191.510.260	165.959.080	86,65
NETO DOBIT PERIODA	407.588	199.826	49,02
OSTALA SVEOBUH VATNA DOBIT PRIJE POREZA	191.373.976	165.555.227	86,5
DOBICI U KAPITALU	977.628	3.204.403	327,77
NETO OSTALA SVEOBUH VATNA DOBIT	522.096	404.171	77,41
UKUPNA NETO SVEOBUH VATNA DOBIT PERIODA	191.785.699	165.782.927	86,44
NETO DOBIT PERIODA PREMA VLASNIŠTVU	117.072.817	217.319.974	185,62
UKUPNA SVEOBUH VATNA DOBIT PREMA VLASNIŠTVU	116.583.143	215.517.568	184,86
GUBITAK OD FINANSIJSKE AKTIVNOSTI	54.119.027	51.349.641	94,88
GUBITAK OD REDOVNE AKTIVNOSTI	126.928.554	103.158.303	81,27
GUBITAK PO OSNOVU OSTALIH PRIHODA I RASHODA	40.619.405	40.365.256	99,37
GUBITAK OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI	17.149.272	122.448.917	714,01
GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA PRIJE POREZA	131.533.241	219.465.168	166,85

NETO GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA	131.562.190	219.469.742	166,81
GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA	1.702.572	551.802	32,41
NETO GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA	1.702.572	551.802	32,41
NETO GUBITAK PERIODA	132.749.860	219.417.876	165,28
GUBICI U KAPITALU	722.280	5.055.770	699,97
OSTALI SVEOBUH VATNI GUBICI PRIJE POREZA	289.223	2.293.106	792,85
NETO OSTALI SVEOBUH VATNI GUBITAK	289.223	2.293.106	792,85
UKUPNI NETO OSTALI SVEOBUH VATNI GUBITAK	132.928.710	221.534.511	166,65
NETO GUBITAK PERIODA PREMA VLASNIŠTVU	117.072.817	217.319.974	185,62
UKUPNI SVEOBUH VATNI GUBITAK PREMA VLASNIŠTVU	116.583.143	215.517.568	184,86
ZARADA PO DIONICI	2	1	50
OBIČNA	555	1	0,18
RAZDJELJENA	352	9	2,55
SVEGA PLAĆE I NAKNADE	353.882.716	357.133.980	100,91
SVEGA DOPRINOSI	210.305.239	217.840.744	103,58
SVEGA NETO PLAĆE, NAKNADE PLAĆA I UČEŠĆE U DOBITI	353.883.905	357.133.980	100,91
PROSJEČAN BROJ ZAPOSLENIH	47.766	47.994	100,47
STALNA SREDSTVA	3.096.020.190	3.059.496.507	98,82
ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA	0	481	0
TEKUĆA SREDSTVA	2.326.592.398	2.414.876.662	103,79
ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA	85.685	376.116	438,95
GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	70.902.301	148.074.613	208,84
POSLOVNA AKTIVA	5.493.600.574	5.622.824.379	102,35
UKUPNA AKTIVA	5.899.457.128	5.820.447.030	98,66
NEMATERIJALNA SREDSTVA	74.986.346	77.646.648	103,54
NEKRETNINE,POSTROJENJA I OPREMA	2.670.011.995	2.599.567.538	97,36
INVESTICIJSKE NEKRETNINE	69.385.192	79.326.514	114,32
BIOLOŠKA SREDSTVA	3.201.610	3.470.280	108,39
OSTALA STALNA MATERIJALNA SREDSTVA	904.940	824.386	91,09
DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI	192.906.854	213.971.540	110,92
DRUGA DUGOROČNA POTRAŽIVANJA	71.145.869	70.201.209	98,67
DUGOROČNA RAZGRANICENJA	13.477.384	14.488.392	107,5
ZALIHE I SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI	940.729.136	947.608.190	100,73
GOTOVINA, KRATK.POTRAŽIVANJA I KRATK.PLASMANI	1.385.863.262	1.467.268.472	105,87
KAPITAL	2.603.100.405	2.679.357.549	102,92
DUGOROČNA REZERVISANJA	111.809.453	112.823.630	100,9
DUGOROČNE OBAVEZE	543.701.833	527.039.277	96,93
ODLAZNE POREZNE OBAVEZE	12.113.623	159.446	1,31
KRA TKOROČNE OBAVEZE	2.149.992.592	2.208.829.558	102,73
PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	72.512.961	94.373.333	130,14
ODLAZNE POREZNE OBAVEZE	398.199	271.994	68,3
POSLOVNA PASIVA	5.493.600.574	5.622.824.379	102,35
UKUPNA PASIVA	5.899.457.128	5.820.447.030	98,66
OSNOVNI KAPITAL	2.030.764.799	2.089.741.849	102,9
UPISANI NEUPLACENI KAPITAL	6.478	140.767	2.173,00
EMISIONA PREMIJA	3.009.521	925.784	30,76
REZERVE	225.295.972	258.592.836	114,77

REVALORIZACIONE REZERVE	240.363.078	243.939.569	101,48
NEREALIZOVANI DOBICI	1.285.853	3.530.637	274,57
NEREALIZOVANI GUBICI	290.009	2.441.265	841,78
NERASPOREĐENA DOBIT	887.238.543	964.850.387	108,74
GUBITAK DO VISINE KAPITALA	780.337.992	876.380.759	112,3
OTKUPLJENE VLASTITE DIONICE I UDJELI	4.233.726	3.269.958	77,23
KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE	569.843.519	556.492.001	97,65
OBAVEZE IZ POSLOVANJA	992.022.762	979.312.118	98,71
OBAVEZE IZ SPECIFIČNIH POSLOVA	3.703.836	3.472.776	93,76
OBAV. PO OSNOVU PLAĆA, NAKNADA I OSTALIH PRIMANJA RADNIKA	404.403.919	455.342.830	112,59
DUGOROČNE OBAVEZE	113.425.387	133.405.730	117,61
OBAVEZE ZA PDV	14.714.810	15.634.026	106,24
OBAVEZE ZA OSTALE POREZE I DRUGE DAŽBINE	47.063.469	60.253.981	128,02
OBAVEZE ZA POREZ NA DOBIT	4.814.890	4.916.096	102,1
UKUPAN BROJ OBRAĐENIH GODIŠNJIH OBRAČUNA:	2.461		

SV A PREDUZEĆA				
24.04.2013 GODINE				
GODIŠNJI OBRAČUNI ZA 2012 GODINU				
OBRADA NA NIVOU KANTONA --> '04' ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON				
OSNOVNI FINANSIJSKI REZULTATI			TABELA 01-1	
OPIS DJELATNOSTI	BROJ FIRMI	UKUPAN PRIHOD-2011	UKUPAN PRIHOD -2012	INDEX
U K U P N O:	2.461	5.155.190.881	5.465.739.341	106,02
A POLJOPRIVREDA, LOV I SUMARSTVO	57	59.120.392	62.486.972	105,69
B RIBARSTVO	2	1	0	0
C RUDARSTVO	18	154.272.583	161.198.539	104,48
D PRERADJIVACKA INDUSTRIJA	563	1.965.688.866	2.119.124.559	107,8
E SNABDIJEVANJE ELEKTRICNOM ENERGOJOM,GASO	22	53.113.940	56.593.287	106,55
F GRADJEVINARSTVO	200	184.277.093	179.765.411	97,55
G TRG.NA VEL.I MALO;POP.MOT.VOZ.I MOTOC.	879	1.861.222.107	1.964.054.432	105,52
H UGOSTITELJSTVO	53	17.127.038	13.821.388	80,69
I SAOBRAĆAJ,SKLADIŠTENJE I VEZE	234	268.252.673	275.184.407	102,58
J FINANSISKO POSREDOVANJE	7	616.149	719.813	116,82
K POSLOVANJE NEKRETNINAMA,IZNAJMLJIVANJE I	243	432.802.529	458.668.069	105,97
M OBRAZOVANJE	58	4.239.242	4.143.004	97,73
N ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA ZASTITA	53	125.155.497	130.182.172	104,01
O OSTALE JAVNE,DRUSTVENE,SOCIJALNE I LICNE	67	28.416.179	37.512.009	132
X POGRESNO UNESENA DJELATNOST	5	886.592	2.285.279	257,76

SVA PREDUZEĆA				
24.04.2013 GODINE				
GODIŠNJI OBRAČUNI ZA 2012 GODINU				
OBRADA NA NIVOU KANTONA --> '04' ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON				
OSNOVNI FINANSIJSKI REZULTATI TABELA 01-1				
OPIS DJELATNOSTI	BROJ FIRMI	UKUPNI RASHODI-2011	UKUPNI RASHODI-2012	INDEX
U K U P N O:	2.461	5.095.237.772	5.519.285.086	108,32
A POLjOPRIVREDA, LOV I SUMARSTVO	57	69.349.226	60.045.313	86,58
B RIBARSTVO	2	20.963	7.320	34,91
C RUDARSTVO	18	183.737.885	182.486.060	99,31
D PRERADJIVACKA INDUSTRIJA	563	1.951.468.384	2.212.746.628	113,38
E SNABDIJEVANJE ELEKTRICNOM ENERGOJOM,GASO	22	53.916.666	57.774.460	107,15
F GRADJEVINARSTVO	200	179.456.818	176.909.545	98,58
G TRG.NA VEL.I MALO;POP.MOT.VOZ.I MOTOC.	879	1.834.434.789	1.937.164.283	105,6
H UGOSTITELJSTVO	53	16.714.789	15.976.228	95,58
I SAOBRAĆAJ,SKLADIŠTENjE I VEZE	234	262.519.461	271.631.336	103,47
J FINANSISKO POSREDOVANjE	7	600.284	632.672	105,39
K POSLOVANJE NEKRETNINAMA,IZNAJMLJIVANJE I	243	382.563.528	426.425.595	111,46
M OBRAZOVANJE	58	4.244.368	4.350.626	102,5
N ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA ZASTITA	53	128.456.507	133.854.299	104,2
O OSTALE JAVNE,DRUSTVENE,SOCIJALNE I LICNE	67	26.731.555	37.131.057	138,9
X POGRESNO UNESENA DJELATNOST	5	1.022.549	2.149.664	210,22

SVA PREDUZEĆA				
24.04.2013 GODINE				
GODIŠNJI OBRAČUNI ZA 2012 GODINU				
OBRADA NA NIVOU KANTONA --> '04' ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON				
OSNOVNI FINANSIJSKI REZULTATI	TABELA 01-1			
OPIS DJELATNOSTI	BROJ FIRMI	NETO DOBIT ZA PERIOD -2011	NETO DOBIT ZA PERIOD -2012	INDEX
U K U P N O:	2.461	191.373.976	165.555.227	86,5
A POLJOPRIVREDA, LOV I SUMARSTVO	57	849.998	3.259.602	383,48
B RIBARSTVO	2	0	0	0
C RUDARSTVO	18	98.058	204.437	208,48
D PRERADJIVACKA INDUSTRIJA	563	66.980.070	57.600.338	85,99
E SNABDIJEVANJE ELEKTRICNOM ENERGOJOM,GASO	22	429.544	643.270	149,75
F GRADJEVINARSTVO	200	12.043.096	7.558.931	62,76
G TRG.NA VEL.I MALO;POP.MOT.VOZ.I MOTOC.	879	44.204.775	51.329.264	116,11
H UGOSTITELJSTVO	53	925.628	719.699	77,75
I SAOBRAĆAJ,SKLADIŠTENJE I VEZE	234	10.056.402	8.477.069	84,29
J FINANSISKO POSREDOVANJE	7	29.782	100.668	338,01
K POSLOVANJE NEKRETNINAMA,IZNAJMLJIVANJE I	243	52.316.612	33.443.654	63,92
M OBRAZOVANJE	58	453.463	159.781	35,23
N ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA ZASTITA	53	576.864	744.730	129,1
O OSTALE JAVNE,DRUSTVENE,SOCIJALNE I LICNE	67	2.409.684	1.176.508	48,82
X POGRESNO UNESENA DJELATNOST	5	0	137.276	0

SVA PREDUZEĆA				
24.04.2013 GODINE				
GODIŠNJI OBRAČUNI ZA 2012 GODINU				
OBRADA NA NIVOU KANTONA --> '04' ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON				
OSNOVNI FINANSIJSKI REZULTATI	TABELA 01-1			
OPIS DJELATNOSTI	BROJ FIRMI	GUBITAK ZA PERIOD -2011	GUBITAK ZA PERIOD -2012	INDEX
U K U P N O:	2.461	132.749.860	219.417.876	165,28
A POLJOPRIVREDA, LOV I SUMARSTVO	57	12.344.920	829.703	6,72
B RIBARSTVO	2	20.962	7.320	34,92
C RUDARSTVO	18	29.556.855	21.483.642	72,68
D PRERADJIVACKA INDUSTRIJA	563	52.792.186	151.080.598	286,18
E SNABDIJEVANJE ELEKTRICNOM ENERGOJOM,GASO	22	1.232.270	1.947.941	158,07
F GRADJEVINARSTVO	200	7.222.377	4.715.982	65,29
G TRG.NA VEL.I MALO;POP.MOT.VOZ.I MOTOC.	879	17.461.085	24.533.090	140,5
H UGOSTITELJSTVO	53	513.379	2.874.539	559,92
I SAOBRAĆAJ,SKLADIŠTENJE I VEZE	234	4.308.583	4.908.132	113,91
J FINANSISKO POSREDOVANJE	7	13.917	13.527	97,19
K POSLOVANJE NEKRETNINAMA,IZNAJMLJIVANJE I	243	2.085.846	1.441.555	69,11
M OBRAZOVANJE	58	458.589	367.391	80,11
N ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA ZASTITA	53	3.877.874	4.416.857	113,89
O OSTALE JAVNE,DRUSTVENE,SOCIJALNE I LICNE	67	725.060	795.938	109,77
X POGRESNO UNESENA DJELATNOST	5	135.957	1.661	1,22

6. REKAPITULACIJA

Na osnovu prethodnog dijela ove informacije moguća je rakapitulacija osnovnih pokazatelja komparativnih stanja privrede Zeničko-dobojskog kantona za 2009/2008., 2010/2009., 2011/2010. i 2012/2011.godinu.

Pokazatelji stanja	09./08.	10./09.	11./10.	12./11.
Indeks fizičkog obima industrijske proizvodnje	87,50	98,5	104,90	95,30
Indeks prosječnog broja zaposlenih	96,77	97,9	102,16	96,79
Indeks prosječne neto plaće	106,40	101,3	104,95	102,44
Indeks prosječnog broja nezaposlenih	101,53	104,5	98,76	103,52
Indeks izvoza	81,78	140,4	123,71	107,73
Indeks uvoza	62,85	128,3	127,55	96,85
Indeks ukupnog prihoda	82,20	113,1	113,75	106,02
Indeks ukupnog rashoda	87,30	109,0	114,37	108,32
Indeks neto dobiti	75,80	109,7	99,16	86,50
Indeks gubitka	306,60	52,9	117,24	165,28
Indeks akumulirane dobiti	102,40	114,8	85,45	274,57
Indeks akumuliranog gubitka	185,30	108,9	0,00	841,78

7. ZAKLJUČCI I MJERE

Sagledavajući sveukupnu situaciju, a posebno temeljne indikatore stanja, može se zaključiti da je privreda Zeničko-dobojskog kantona tokom 2012. godine poslovala neuspješno u otežavajućim uslovima, sa znatim uticajem globalne ekonomske krize i negativnim trendom značajnog broja pokazatelja.

I – INDIKATORI

1. Rast nezaposlenosti u 2012. godini;
2. Povećanje broja novozaposlenih lica u 2012. godini,
3. Znatno smanjenje neto dobiti.

Imajući u vidu usporenu stabilizaciju tržišnih tokova, te uticaj bližeg i šireg okruženja na trend privrednih tokova, od posebnog značaja je potrebno obezbijediti slijedeće:

II – MJERE

1. Jačati poticaje privredi kroz jače mehanizme kontrole utroška sredstava;
2. Zaštita domaće proizvodnje kroz reklamu domaćih proizvoda;
3. Poticati otvaranje mikro, malih i srednjih preduzeća;
4. Pojednostavljivati procedure dodjele dozvola u privredi;
5. Jačanje turističke ponude na području Ze-do kantona;
6. Uključiti Privrednu komoru na iznalaženju rješenja;
7. Analizirati uticaj fiskalizacije na rast zatvaranja trgovačkih radnji;
8. Provoditi mjere štednje na čitavom Kantonu;
9. Stvarati ambijent za širenje tržišta privrednicima van BiH;
10. Smanjiti sivu ekonomiju kroz jačanje inspeksijskog sektora;
11. Stvoriti ambijent za novo zapošljavanje;
12. Neprekidno obezbjeđivati uslove za povećanje konkurentne pozicije privrednih subjekata;
13. Stvoriti uslove za povećanje investicija (npr. finansiranje opremanja industrijskih-poslovnih zona).

U cilju prevazilaženja novonastale situacije i stanja u privredi, Vlada Kantona će nastaviti sa realizacijom projekata poticaja, odnosno subvencioniranje novog zapošljavanja, subvencioniranja realizacije novih poslovnih ideja, subvencioniranja administrativnih troškova kod izgradnje proizvodnih objekata; regresiranja dijela kamata kod investicijskih kredita; subvencioniranja troškova uvođenja međunarodnih standarda.

Ovim aktivnostima, te sa realizacijom niza drugih projekata, biti će povećana konkurentna pozicija privrednih subjekata i unaprijeđen ambijent za privređivanje u Kantonu.

MINISTAR

Demil Ugarak